

**Turun kaupungin kaupunkiympäristötoimialan
ympäristöterveyden valvontasuunnitelma
2015-2019**

Päivitys 2019

Sisältö

1. Valvontasuunnitelma ja sen tavoite	4
2. Lautakunnan valvontavastuu ympäristöterveydenhuollosta.....	5
3. Valvonta-alue ja sen erityispiirteet.....	5
4. Elintarvikevalvonta.....	5
4.1 Oiva-järjestelmä eli suunnitelmalliset tarkastukset.....	6
4.1.1 Valvonnan painopisteet 2019	6
4.2 Ensisaapumisvalvonta	7
4.3 Suunnitelman ulkopuolinen valvonta.....	7
4.4 Tarkastukset valvontakohteisiin	7
4.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	8
4.6 Hallinnolliset pakkokeinot elintarvikevalvonnassa.....	8
5. Terveystensuojeluvalvonta	9
5.1 Suunnitelmallinen valvonta	9
5.1.1 Valvonnan painopisteet 2019	10
5.2 Yhteydenottojen perusteella tehtävä valvonta	11
5.3 Tarkastukset valvontakohteisiin	12
5.4 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	12
6. Tupakkavalvonta.....	13
6.1 Tupakkalain muutokset 2017.....	13
6.2 Suunnitelmallinen valvonta	13
6.2.1 Valvonnan painopisteet 2019	13
6.3 Suunnitelman ulkopuolinen valvonta.....	14
6.4 Tarkastukset valvontakohteisiin	14
6.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen	14
7. Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta	15
8. Eläinlääkintähuolto.....	15
8.1 Valvonnan painopisteet 2019.....	15
9. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.....	15
10. Valvonnan maksullisuus	16
11. Ympäristöterveydenhuollon resurssit	16
11.1 Talous	17
11.2 Henkilöstö.....	17
11.2.1 Henkilöstötarpeen mitoittaminen.....	17
11.2.2 Henkilöstöresurssit 2019.....	18
11.2.3 Arvio henkilöresurssien riittävydestä	21
11.2.4 Henkilöstön osaaminen	21
11.3 Tietojärjestelmät.....	22
12. Viestintä	23
13. Erityistilanteisiin varautuminen.....	24
13.1 Ruokamyrkytysepidemioiden selvittäminen ja selvitystyöryhmä	25
14. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	25

Liite 1. Lainsäädäntö

Liite 2. Valvontakohteet ja tarkastusmäärät

Liite 3. Näytteenottosuunnitelma

Liite 4. Ympäristöterveydenhuollon taksa

Liite 5. Turun kaupungin suunnitelma eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläinlääkäripalveluista

Liite 6. Eviran ohje 10503/2 elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

1. Valvontasuunnitelma ja sen tavoite

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Hyvin toimivalla ympäristöterveydenhuollolla voidaan välttää/minimoida epidemioita ja vähentää huomattavasti terveydenhuollon kuormitusta ja sairauksien aiheuttamia poissaoloja työstä. Ympäristöterveydenhuollolla voidaan ehkäistä myös epidemioiden lisäksi monia kroonisia sairauksia, jos ongelmiin puututaan ajoissa (esim. sisäilmaongelmat). Ympäristöterveydenhuollon tehtäviä hoitaa Turun kaupungissa kaupunkiympäristötoimialaan Luvat- ja valvonta -palvelualueen ympäristöterveysyksikkö.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden, toimijoiden tasapuolisen kohtelun sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Ympäristöterveydenhuollon valvonta on suunnitelmallista ja se perustuu jatkuvaan riskien arviointiin. Toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on huomioitu saman tyyppisten ja kokoluokaltaan saman suuruisten kohteiden tarkastustiheyksien yhdenmukaisuus. Kunnat arvioivat alueellaan riskejä kohdekohtaisesti ja kohdentavat suunniteltavaa valvontaa sen mukaisesti. Riskinarviointi ja luokitus ovat jokaisella ympäristöterveydenhuollon toimialalla erilaisia. Eri toimialojen välisen riskinarvioinnin vertailu on vaikeaa eikä siihen ole yhteistä ohjetta. Vuoden 2017 alussa tuli voimaan Eviran elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen riskinarviointiohje (10503/2), jonka perusteella määritetään ohjeelliset kohteiden tarkastustiheydet. Kunnassa tulee valvoa kaikkia ympäristöterveydenhuollon osa-alueita ja tehdä päätös siitä, miten valvonnan resurssit on tarkoituksenmukaisesti kohdistaa eri sektoreille. Eri vuosina voidaan painottaa eri alueita. Riskinarviointia käsitellään tarkemmin toimialakohtaisissa osioissa.

Keskusvirastot vaativat teoreettisen valvontatarpeen perusteella tehtyä suunnitelmaa, johon kunnilla ei pääsääntöisesti ole resursseja. Kunnan valvontasuunnitelmassa tulee näkyä teoreettinen (laskennallinen) valvontatarve sekä realistinen valvonta, joka pystytään toteuttamaan käytettävissä olevalla henkilöstöllä. Valvonta tulee suunnata sinne, missä sitä eniten tarvitaan ja tämä arviointi tehdään paikallisella tasolla. Rakennus- ja lupalautakunta vastaa ympäristöterveydenhuollosta ja sen resursseista ja valvonnan riskiperusteisesta kohdentamisesta.

Kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskeva suunnitelma siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja ehkäisevää. Kunnan suunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma. Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2015-2019 teemaksi on valittu **valvonnan vaikuttavuus**, jota lähestytään eri tavoin. Tavoitteena on

- kohdentaa valvontaresurssit riskiperusteisesti ja tehokkaasti,
- kattaa valvonnan kustannukset tehokkaammin valvontakohteilta perittävillä maksuilla
- kehittää ja hyödyntää tietojärjestelmiä
- lisätä valvonnan yleistä näkyvyyttä kaikille kuntalaisille
- ottaa käyttöön aluehallintoviraston kuntiin tekemät arviointi- ja ohjauskäynnit.

Kunnan suunnitelmaan on koottu valvontayksikön alueella suunnitelmakaudella painottuva valvonta, painopisteet ja projektit. Tarkastustiheydet määräytyvät riskinarvioinnin. Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tavoitteelliset tarkastustiheydet on määritelty toimintatyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella.

Valvontakohteiden kannalta tarkastustiheydellä on taloudellista merkitystä, sillä valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien perusteella. Suunnitelma antaa kuvan siitä, mitä suuruusluokkaa valvontamaksu ao. kohteelle tulee olemaan. Lopullinen maksu toimijalle määräytyy voimassa olevan lainsäädännön ja ympäristöterveyden voimassa olevan maksutaksan mukaan sen perusteella, miten paljon valvontaa tehdään (sisältäen mahdolliset uusintatarkastukset kehoitusten noudattamisen tarkastamiseksi).

Ympäristöterveydelle ilmoitetut uudet kohteet tulevat heti ilmoituksen käsittelyn jälkeen suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin myös kohteeseen tehtävä ensimmäinen tarkastus on tämän suunnitelman mukainen tarkastus ja siitä peritään maksu.

Valvontakohteiden lukumäärät toimintatyypeittäin ja toimialoittain sekä suunniteltujen tarkastusten lukumäärä ja niihin käytettävä aika on esitetty liitteessä 2, jota päivitetään vuoden aikana.

2. Lautakunnan valvontavastuu ympäristöterveydenhuollosta

Rakennus- ja lupalautakunta toimii kaupunkiympäristötoimialan hallinnonjärjestämispäätöksen mukaan terveydensuojelulaisissa tarkoitettuna terveydensuojeluviranomaisena, lääkelaisissa tarkoitettuna kunnan viranomaisena sekä elintarvikelain, tupakkalain sekä eläinlääkintähuoltolain tarkoittamana valvontaviranomaisena. Kuntalain, ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädännön ja hallintosäännön mukaisesti toimivaltaa on mahdollista siirtää viranhaltijoille. Toimivalta on määritelty voimassa olevassa hallintosäännössä, hallinnonjärjestämispäätöksessä ja lautakunnan päätöksissä.

Ympäristöterveydenhuolto, jäljempänä ympäristöterveys, siirtyi 1.1.2013 sosiaali- ja terveystoimesta ympäristötoimialalle, jossa se on toiminut omana palvelualueenaan kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan alaisena. Ympäristöterveys sisältää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan ja eläinlääkintähuollon mukaan lukien eläinhoitolan löytöeläintoiminnan. Terveysvalvontaan kuuluvat elintarvikevalvonta, terveydensuojelu ja tupakkavalvonta. Eläinlääkintähuollon yksikköön ovat kuuluneet eläinten hyvinvoinnin valvonta, eläinten tarttuvien tautien valvonta ja eläinhoitolan toiminta. Turun kaupungin ympäristöterveys täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimuksen, jonka mukaan samassa yksikössä tulee olla vähintään 10 henkilötyövuotta. Turun ympäristöterveyden henkilöstön määrä on 18 vuonna 2019 kaupunkiympäristötoimialan henkilöstösuunnitelman mukaisesti. Heistä 14 on terveysvalvonnassa ja neljä eläinlääkintähuollossa.

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on huolehtia elintarvikelain mukaisista tehtävistä ja terveydensuojeluvalvonnan tehtävänä on huolehtia terveydensuojelulain sekä tupakka- ja lääkelain mukaisista tehtävistä. Samoja kohteita valvotaan usein elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalainsäädännön nojalla.

3. Valvonta-alue ja sen erityispiirteet

Turun kaupungin ympäristöterveys vastaa elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnasta sekä eläinlääkintähuollosta koko Turun kaupungin alueella.

Turun erityispiirre valvonnan kannalta on valvontakohteiden runsaus ja monipuolisuus. Turussa on elintarviketeollisuutta, liha- ja kala-alan laitoksia, satama, lentokenttä, elintarvikkeiden tuontia ja vientiä, suuri määrä erikokoisia ammattikeittäjiä, tarjoilupaikkoja ja elintarvikemyymälöitä, laajamittaisia yleisötilaisuuksia, kasvien sekä eläinperäisten tuotteiden alkutuotantoa, kouluja, päivä- ja vanhainkoteja, vesilaitos, uimahalleja, kylpylöitä, uimarantoja, erilaisia hoitoloita ja eläinsuojelulain alaisia valvontakohteita.

4. Elintarvikevalvonta

Eviran elintarvikehuoneiston riskiluokitusohjeessa (10503/2) annetaan toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuvat ohjeelliset tarkastustiheydet kolmessa riskiluokitustaulukossa (taulukot 1 ja 2: elintarvikelain 13 §:n mukaan ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja taulukko 3: elintarvikelain 13 §:n mukaan hyväksytyt elintarvikehuoneistot) sekä ohjeet valvontahistorian huomioimiseksi valvontatarpeen määrittämisessä. Taulukoiden antama ohjeellinen tarkastustiheys on lähtökohtainen toiminnasta johtuva tarkastustiheys, joka on arvioitu siten, että toiminnassa on kaikki pääosin kunnossa. Tätä lähtökohtaista tarkastustiheyttä voidaan laskea tietyissä tapauksissa ohjeen mukaisesti valvontahistoria tai kausiluonteisuus huomioiden (kohdat 2.4 ja 4). Toiminnan luonteeseen ja riskialttiuteen vaikuttavat tuotanto-olosuhteet ja tuotteisiin liittyvät vaaratekijät. Raat eläinperäiset elintarvikkeet sisältävät enemmän mikrobeja, myös patogeenejä, kuin riittävästi kypsennetyt. Vaaran suuruuteen ja myös toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa olennaisesti toiminnan laajuus. Toiminnan laajuutta arvioitaessa ei voi tarkastella vain elintarvikehuoneiston ympärillä olevaa toimintasädettä (alueellinen vaikuttavuus), vaan tämän lisäksi on tarpeellista arvioida muitakin tekijöitä, kuten esimerkiksi asiakasmääriä, annosmääriä, käsiteltävien elintarvikkeiden määriä jne. Näiden perusteella voidaan jakaa saman tyyppinen toiminta (esimerkiksi elintarvikkeiden myynti) kokoluokkiin.

Elintarvikevalvonnan tulee olla yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäistä terveysvaaroja ja suojata kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Elintarvikevalvontakohteita ovat esim. hyväksyntää edellyttävät ja ilmoitettavat elintarvikehuoneistot, alkutuotantopaikat ja kontaktimateriaalialan (elintarvikkeen kanssa kosketuksiin tuleva materiaali) toimijat. Valvontaviranomaisella tulee olla kohteista ajan tasalla olevat tiedot. Turussa tiedot on koottu alkutuotantopaikkoja lukuun ottamatta valvonnan Digia-Tarkastaja tiedonhallintaohjelmaan. Alkutuotantopaikoista on rekisteritiedot erillisessä arkistossa. Alkutuotantopaikat, joilla on elintarvikehuoneistotoimintaa, ovat kohteina Digia-Tarkastajassa.

Vuonna 2019 alusta tulee käyttöön uusi valtakunnallinen kohdetietojärjestelmä VATI, johon Digian tiedot tulevat käytettäväksi.

Elintarvikelakia on 1.9.2011 alkaen uudistettu siten, että useimpien elintarvikehuoneistojen ennakkohyväksynnästä on luovuttu ja siirrytty ilmoitusmenettelyyn. Ilmoitus tulee tehdä ennen toiminnan aloittamista. Hyväksyntää edellyttävät vain eläinperäisiä elintarvikkeita käsittelevät laitokset ja tietyt laaja-alaiset toiminnat. Ensimmäinen tarkastus ilmoitettuun elintarvikehuoneistoon tehdään Eviran ohjeen mukaan pääsääntöisesti 1, 3 tai 6 kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta, ottaen huomioon harjoitettavan toiminnan luonne ja laajuus. Tarkastus voidaan tehdä jo ennen toiminnan aloittamista, jos ilmoituksen johdosta on syytä epäillä, että elintarviketurvallisuus tai kuluttajansuoja saattaa vaarantua, ellei riskien hallintakeinoista varmistuta ennen aloittamista. Valvonnan painopiste on jälkivalvonnassa, mikä tarkoittaa käytännössä kentällä tapahtuvan valvonnan ja mahdollisten hallinnollisten pakkotoimenpiteiden lisääntymistä.

Keväällä 2018 solmittiin sopimus elintarvikevalvonnan eläinlääkäriyhteistyöstä Liedon, Raision, Turun ja Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuoltovalvontayksiköiden yhteistoiminta-alueilla. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa Liedon, Raision, Turun ja Uudenkaupungin palveluksessa olevien elintarvikevalvontaa hoitavien eläinlääkärien virkatyö ko. yhteistoiminta-alueella. Toimivalta yksiköiden yhteistoiminta-alueilla vähentää haavoittuvuutta ja mahdollistaa tehtävien keskeytyksettömän hoidon loma-aikoina ja esimerkiksi kiireellisissä tapauksissa poissaolotilanteissa. Ympäristöterveydenhuollon yksiköissä on pääsääntöisesti yksi päätoimisesti elintarvikevalvontaa hoitava hygieenikko-eläinlääkäri. Sopimus myös mahdollistaa yhteistyön erikoistapausten hoidossa.

4.1 Oiva-järjestelmä eli suunnitelmalliset tarkastukset

OIVA-järjestelmän mukainen valvonta aloitettiin 1.5.2013 ravitsemusliikkeissä ja elintarvikemyymälöissä. OIVA-tarkastus tehdään Eviran mallin mukaisesti ja tarkastustulokset julkistetaan Eviran internet-sivulla www.oivahymy.fi ja 1.1.2014 alkaen ne on pitänyt laittaa asiakkaiden näkyville myös valvontakohteessa. OIVA-järjestelmään tulivat 2013-2014 elintarvikkeiden vähittäismyynti- ja tarjoilupaikat ja muut ilmoituksenvaraiset elintarvikehuoneistot 1.1.2015. Laitosten OIVA-valvonta alkoi 1.5.2015. Mahdollisuuksien mukaan koko elintarvikevalvontahenkilöstö osallistuu Eviran järjestämiin OIVA-koulutuksiin.

Turussa saatiin olemassa olevien elintarvikevalvontakohteiden ensimmäinen OIVA-tarkastuskierros tehtyä yleisesti vuoden 2017 aikana. Jatkossa suunnitelmallista elintarvikevalvontaa kohdennetaan riskiperusteisesti Eviran riskiluokitusohjetta (10503/2) apuna käyttäen siten, että otetaan huomioon toiminnan luonne ja laajuus sekä herkätkuluttajaryhmät.

Vuonna 2019 elintarvikevalvonnan kohteita on yhteensä 1769 kpl mukaan lukien alkutuotannon kohteet 106 kpl. Eviran riskiluokitusohjeen (Eviran ohje 10503/2) mukaan on arvioitu, että niihin tulee tehdä yhteensä 1238 tarkastusta. Eviran uuden riskiluokitusohjeen myötä suunnitelmalliseen elintarvikevalvontaan kuuluvien tarkastusten laskennallinen tavoitemäärä on vähentynyt 65 %:lla vuodesta 2016. Eviran taulukot eivät kuitenkaan sisällä uusintatarkastuksia, joita on n. 40 % kohteista. Lisäksi se ei sisällä selvityksiä, jotka eivät kuulu elintarvikehuoneistokohtaisen suunnitelmallisen valvonnan piiriin. Ohjeelliset tarkastusmäärät ja tarkastusajat perustuvat, että kohteesta annetut tiedot pitävät paikkansa eikä tarkastuksella tule esiin ylimääräistä selvitettävää tai havaita lisäselvittelyä vaativia puutteita toiminnassa. Siten tavoitetarkastusmäärien vähentyminen ei ole suoraan vertailukelpoinen. Eviran ohjeellisiin tarkastuksiin arvioituun aikaan on lisättävä myös keskimäärin vähintään 30-40 % sillä ne on annettu ns. mallikohteille. Tarkastusmaksu perustuu tarkastukseen käytettyyn aikaan eikä ohjeellista taulukkoa voida siten suoraan soveltaa tarkastusmaksuun. Eviran laatima ohjeellinen ja suuntaa antava taulukko antaa siten yleensä tarkastukseen käytettävän minimiajan.

Vuonna 2019 suunniteltuja tarkastuksia on Eviran riskiluokitustaulukon mukaan 1238 kpl.

Uusintatarkastusten määrä on arviolta 495 kpl, jolloin yhteensä suunnitelmallisia tarkastuksia arvioidaan olevan yhteensä n. 1733 kpl. Tarkastajakohtainen tarkastustavoite on 130 kpl/v (Eviran ohjeellinen arvo). Tarvittava resurssi on siten 13,3 htv. Elintarvikevalvontaa tekee 8 viranhaltijaa, jolloin resurssivaje on yli 5 htv. Elintarvikevalvonnan toteuma-arvio resurssien mukaan on siten enintään 60 %.

4.1.1 Valvonnan painopisteet 2019

Vuonna 2019 valvonnan painopistealueita on tarkastusten kohdistuminen riskiluokituksen perusteella, ja epäkohtien korjaantumisen valvonta uusintatarkastuksilla sekä yhteistyö muiden sidosryhmien kanssa kuten rakennusvalvonnan kanssa. Valvontaa kohdistetaan edelleen mm. kontaktimateriaalitoimijoihin, ulkopaikkakuntalaisten liikkuviin elintarvikehuoneistoihin (maksulliset oiva-tarkastukset) ja ravintoloihin,

jotka valmistavat suuria määriä elintarvikkeita tai toiminnassa on elintarviketurvallisuuden kannalta riskialttiita toimintoja. Painopisteinä on myös edelleen elintarvikkeiden lihalajin markkinointi (tarvittaessa näytteenotto), gluteenivalvonta sisältäen näytteenoton ja pakkausmerkinnät.

Valvontahistoria kuten useat ruokamyrkytysepidemiaepäilyt tai muut valitukset vaikuttavat valvontakohteiden tarkastusten suuntaamiseen.

Valvontakohteissa tarkistetaan riskiluokitus tarkastuskäynnin yhteydessä Eviran riskiluokitusohjeen (10503/2) mukaisti. Tämä auttaa paremmin arvioimaan valvontaan tarvittavia resursseja.

Lisäksi Elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman 2015-2019 mukaisia painopistealueita vuonna 2019 ovat:

- KUTI-tietojen hyödyntäminen valvonnan ohjauksessa ja toteuttamisessa
- VATI-hanke
- Elintarvikevalvonnan yhdenmukaisuuden ja riskiperusteisuuden edistäminen
- Valvonnan kohde- ja vaativuuskattavuuden varmistaminen
- Alkutuotannon elintarvikevalvonnan käynnistäminen
- Lihantarkastuksen ja teurastamovalvonnan yhdenmukaistaminen
- Petosten valvonnan ja torjunnan valmiuden kehittäminen
- Viranomaisien yhteistyön kehittäminen eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonnassa
- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden vientivalvonnan kehittäminen
- Riskiarvioinnin kehittäminen
- Valvontaverkoston toiminnan kehittäminen
- Tuotteiden jäljitys luomuketjussa: jäljittäminen rutiiniksi
- Nimisuojan valvontahanke jatkuu vuodelta 2017
- Valmissalaattien patogeeniprojekti
- Gluteenittomien elintarvikkeiden valvontahanke, elintarvikkeiden valmistus, myynti ja tarjoilu

4.2 Ensisaapumisvalvonta

Evira on vastannut 1.5.2008 alkaen valtakunnallisesti ensisaapumisvalvonnasta (EU:n sisämarkkinatuonnista). Turun kaupunki on irtisanonut sopimuksen Eviran kanssa ensisaapumisvalvonnan järjestämisestä Turun kaupungin alueella alkaen 2.4.2017. Siihen asti on tehty ensisaapumisvalvontaa Eviran ohjeistamana. Sopimus irtisanottiin, jotta voidaan kohdistaa siihen kuluneita voimavaroja (arviolta 0,1 htv/vuosi) kunnan tehtävänä olevaan elintarvikevalvontaan

4.3 Suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Valvontasuunnitelman ulkopuoliseen valvontaa kuuluvat ruokamyrkytyspäilyyn, asiakasvalituksiin tai asiakirjatarkastuksiin liittyvät tarkastukset. Näitä tarkastuksia tai vastaavia tehtiin vuonna 2018 214 kpl kappaletta. Ruokamyrkytyksiin liittyvät tarkastukset tulee tehdä mahdollisimman nopeasti ja tapauksen laajuudesta riippuen siihen tarvitaan yhtä aikaa monen terveystarkastajan työaikaa.

4.4 Tarkastukset valvontakohteisiin

Elintarvikevalvonnan tarkastuksilla tarkastetaan mm. elintarvikehuoneiston soveltuvuus toimintaan, oma-valvontasuunnitelman sisältö ja toteutuminen, asiakirjat, laitteet, tuotteet sekä toiminta.

Suunnitelmallisen, OIVA-järjestelmään kuuluvan elintarvikevalvonnan tarkastusohjeet ovat viranomaisille tarkoitettuna Eviranetissä <https://eviranet.evira.fi>, josta löytyy myös tulkintaohjeita. Tarkastusohjeet ja arviointikriteerit ovat myös kaikkien luettavissa sivulla www.oivahymy.fi. Ohjeisiin sisältyvät arviointikriteerit, joiden perusteella kohde saa arvosanan A-D. Kutakin kirjainta vastaa hymynaama – mitä parempi arvosana, sitä leveämpi hymy. A on oivallinen. Arvosanat C ja D edellyttävät aina uusintatarkastusta viimeistään kahden viikon kuluttua puutteiden korjaamiseen annetusta määräajasta. D edellyttää määräyksen antamista eli ns. pakkotoimea. 2017 Eviran tekemän yhteenvedon perusteella Lounais-Suomessa jakauma oli loppuvuodesta seuraava: A 46,3 % B 36,6 %, C 16,3 % ja D 0,7 %. Turussa vastaava jakauma oli samana ajankohtana A 30,9 % B 36,8 %, C 31,4 % ja D 0,9 %.

Myös muita tarkastus- ja toimintaohjeita on laatu-järjestelmässä. Vanhoja kiinteistöjä on paljon ja niissä on usein ongelmia ilmanvaihdossa sekä rakenteissa, minkä vuoksi tarvittaessa toimitaan yhdessä rakennusvalvonnan kanssa. Tarkastukset tehdään, kun kohteessa on toimintaa ja pääsääntöisesti ennalta ilmoittamatta. Tarkastus katsotaan tehdyksi ennalta ilmoittamatta myös silloin, kun toimija ei ehdi korjata

tarkastettavaa asiaa ilmoittamisen ja tarkastuksen välisenä aikana. Tarkastuksista joudutaan sopimaan ennakolta, kun on välttämätöntä varmistaa vastuuhenkilön paikalla olo. Tietyt tarkastukset voidaan tehdä toimistossa asiakirjatarkastuksena (esim. omavalvontasuunnitelman tai pakkausmerkintöjen tarkastus). Kun elintarvikehuoneisto on perustettu toimijan kotiin, tehdään tarkastus kotirauhan suojaamisen vuoksi asiakirjatarkastuksena, ellei ole kyseessä terveysvaaraepäily.

Toimijalle laaditaan tarkastuksesta aina tarkastuspöytäkirja, johon kirjataan tarkastetut asiat ja puutteet korjausaikatauluineen. OIVA-järjestelmässä tarkastuspöytäkirja muodostetaan kohdetietojärjestelmässä, mutta lähetetään toimijalle suoraan keskitetyn järjestelmän kautta. Epäkohtien korjaamisesta ja aikataulusta sovitaan toimijan kanssa ja kohdetietojärjestelmään kirjataan, kun toimija on toteuttanut korjaukset. Puutteiden korjaaminen todetaan tekemällä uusi OIVA-tarkastus määräajan jälkeen. Tarkastuspöytäkirja annetaan aina toimijalle.

Mikäli toimija ei korjaa puutteita sovituksessa aikataulussa, ryhdytään hallinnollisiin pakkokeinoihin, joista elintarvikelain edellyttämässä tapauksissa on lautakunnan tai laajuudesta riippuen Eviran päätettävä.

Valvonnan laatuja järjestelmän päivytystä jatketaan myös elintarvikevalvonnan osalta. Valvonta-asetuksen mukaan viranomaisen on harjoitettava virallista valvontaa dokumentoitujen menettelyjen mukaisesti. Eviran laatimia malliasiakirjoja käytetään mahdollisimman paljon.

4.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Elintarvikevalvonnan elintarvikenäytteenottosuunnitelma on esitetty liitteessä 3.

Suunnitelmassa esitetty näytteenotto on viranomaisvalvontaa. Se koostuu lainsäädännössä määritellystä näytteenotosta sekä riskinarviointiin perustuvasta näytteenotosta eri valvontakohteissa ja siihen sisältyvät myös omat valvontaprojektit. Valvontasuunnitelmassa mainittujen näytteiden ottaminen ja tutkiminen on toimijalle maksullista. Näytteenottoa kohdistetaan erityisesti kohteisiin, joissa on elintarvikehygieenisia riskejä ja/tai omavalvonta on puutteellista. Valvontanäytteitä otetaan tarvittaessa elintarvikevalvontakohteista, joissa on tarpeen todentaa omavalvonnan toimivuutta.

Turku toteuttaa vuosittain kokemusperäiseen riskinarviointiin pohjautuvia omia elintarviketutkimusprojekteja. Vuodelle 2019 suunnitellut projektit on esitetty liitteessä 3. Lisäksi tutkitaan edelleen projektina pakkausmerkintöjä elintarvikkeita teollisesti valmistavissa elintarvikehuoneistoissa. Kohteina ovat sekä ilmoitetut elintarvikehuoneistot että laitokset. Lisäksi varaudutaan verkkokaupoissa myytävien tuotteiden merkintöjen tarkastuksiin.

Vuonna 2019 osallistutaan Eviran hankkeisiin ja projekteihin resurssien mukaan. Lisäksi osallistutaan tarpeen mukaan myös viranomaisten yhteistyöprojekteihin sekä hankkeisiin, joista sovitaan erikseen.

4.6 Hallinnolliset pakkokeinot elintarvikevalvonnassa

Hallinnollisia pakkokeinoja käytetään, kun toimija ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin elintarvikemääräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet elintarvikealan toimijan velvoittamiseksi noudattamaan elintarvikemääräyksiä ole riittäviä. Evira on laatinut viranomaisille vuonna 2008 oppaan nro 100011/1 hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä ja päätösmalliohjeen nro 10110/1 elintarvikelain (23/2006) mukaisten hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä. Pakkokeinoja ovat mm. erilaiset määräykset ja kiellot, uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka, haltuunotto sekä elintarvikehuoneiston hyväksynnän peruuttaminen

Elintarvikelain 32 §:n mukaan hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa toimivaltaa voidaan kunnassa siirtää kunnan viranhaltijalle lievempien pakkokeinojen osalta. Tällaisia ovat:

- elintarvikemääräysten vastaisuuden poistaminen;
- kiello;
- elintarvikkeen markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen;
- haltuunotto; ja
- elintarvikkeen käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös.

Sen sijaan esimerkiksi päätöksen uhkasakon asettamisesta kunnan viranhaltijan antaman määräyksen tehosteeksi tekee aina lautakunta. Vaikka toimivaltaa hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön ei olisi siirretty elintarvikevalvontatehtäviä suorittavalle kunnan viranhaltijalle, kuten terveystarkastajalle tai kaupungineläinlääkärille, viranhaltija on kiireellisissä tapauksissa oikeutettu antamaan määräyksiä epäkohdan poistamiseksi, asettamaan kieltoja sekä tekemään haltuunottoa koskevan päätöksen. Tällainen viranhaltijapäätös on viipymättä saatettava delegeoitua toimivaltaa käyttävän viranhaltijan käsiteltäväksi. Turussa elintarvikevalvontaviranomainen on rakennus- ja lupalautakunta.

Joitakin hallinnollisia pakkokeinoja voi käyttää ainoastaan Evira (esimerkiksi markkinointikielto). Eviralla on mahdollisuus myös nk. laaja-alaisten pakkokeinojen käyttöön, eli päättää tiettyjen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä silloin, kun päätös koskee yhtä kuntaa laajempaa aluetta. Elintarvikelain 64 §:n mukaan Evira voi päättää pakkokeinojen käyttämisestä yhdenkin kunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi, että kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen toimet ovat riittämättömiä terveysvaaran estämiseksi. Tätä nk. otto-oikeutta Evira voi käyttää vain poikkeuksellisissa, tarkoin säännellyissä tilanteissa.

Elintarvikelaissa ei ole hallintomenettelyä koskevia säännöksiä, vaan sovellettaviksi tulevat hallintolain (434/2003) säännökset (kuuleminen, josta on malliasiakirja nro 10117/1, päätöksen perusteleva jne.) Mikäli viranomaisen katsoo, että pakkokeinopäätös on mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta pantava heti täytäntöön, tämä täytyy päätöksessä nimenomaisesti todeta. Elintarvikealan toimija vastaa niistä kustannuksista, joita toimijalle aiheutuu viranomaisen hallinnollisista pakkokeinopäätöksistä. Rangaistusseuraamuksista säädetään sekä elintarvikelaissa (10 luku) että rikoslaisissa (39/1889, muutos 400/2002). Elintarvikelaissa säädetään elintarvikerikkomuksesta, josta voidaan tuomita sakkorangaistukseen. Rikoslaisissa säädetään terveysrikoksesta, josta voidaan tuomita sakko- tai vankeusrangaistukseen. Elintarvikevalvontaviranomaisilla on elintarvikelain 79 §:n nojalla velvollisuus tehdä tutkintapyyntö esitutkintaviranomaisille kaikista elintarvikelainsäädännön rikkomuksista lukuun ottamatta tilanteita, joissa teko tai laiminlyönti on vähäinen. Vähäisistäkin laiminlyönneistä voidaan tehdä ilmoitus, jos kyse on niskoittelusta viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan.

5. Terveysturvallisuusvalvonta

5.1 Suunnitelmallinen valvonta

Terveysturvallisuuslain mukaiset suunnitelmalliset valvonnan kohteet ovat useimmiten luvan- tai ilmoituksenvaraisia. Vuoden 2017 alusta terveysturvallisuuslain 13 §:n ilmoitusvelvollisia toimintoja on vähennetty ja ilmoituksista ei tarvitse enää tehdä päätöstä, vaan toimijalle lähetetään todistus ilmoituksen käsitteystä. Todistuksen lisäksi tehdään tarvittaessa tarkastus kohteeseen.

Jatkossa ilmoitus tehdään seuraavasti:

- 1) majoitusliikkeen käyttöönotosta;
- 2) yleisölle avoimen kuntosalin ja muun liikuntatilan, saunan, kylpylän, uimahallin, uimalan ja uimarannan käyttöönotosta;
- 3) päiväkodin ja kerhon sekä esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta, lukio-opetusta tai korkeakoulutusta antavan oppilaitoksen ja opetuksen järjestämipaikan käyttöönotosta;
- 4) jatkuvaa hoitoa antavan sosiaalihuollon toimintayksikön sekä vastaanottokeskuksen käyttöönotosta;
- 5) solariumliikkeen, tatuointiliikkeen ja kauneushoitolan sekä muun huoneiston, jossa harjoitetaan ihonkäsittelyä, käyttöönotosta;
- 6) sellaisen muun huoneiston tai laitoksen käyttöönotosta tai sellaisen toiminnan aloittamisesta, josta voi aiheutua sen käyttäjämäärä tai toiminnan luonne huomioon ottaen terveyshaittaa.

Terveysturvallisuuden suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ohjelmakaudelle 2015 – 2019. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja jotka todennäköisesti eivät aiheuta terveyshaittaa. Näitä kohteita ovat:

- eläinten pitoon tarkoitettu rakennus tai aitaus asemakaava-alueella tai muulla vastaavalla alueella
- bingohallit, pelisalit ja -kasinot, tanssisalit ja -lavat
- kirkot, merimieskirkot sekä muut uskonnollisten yhdistysten tilat
- luentosalit ja auditoriot muualla kuin koulujen tai oppilaitosten yhteydessä
- teatterit, elokuvateatterit, ooppera- ja konserttisalit, sirkukset, baletti-, juhlahuoneistot sekä muut esityksiin ja tapahtumiin tarkoitetut sisätilat
- muut kokoontumis- ja juhlahuoneistot
- työtilat asuinrakennuksessa tai alueella, jossa on asuinhuoneistoja
- parturi- ja kampaamotoiminta
- hautausmaat, yksityiset hautapaikat ja eläinten hautausmaat
- muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa

Solariumpaikkoja koskevan säteilylain ja terveysturvallisuuslain muutosesitys raukesi, koska tavoitellut säästötoimenpiteet eivät täyttyneet eikä esitys olisi ollut tarkoituksenmukainen kansanterveyden näkö-

kulmasta. Näin ollen solariumpaikat kuuluvat kunnan suunnitelmalliseen valvontaan. Lainedellytykset solariumin osalta ovat laajentuneet lähinnä omavalvonnan osalta. Laki edellyttää, että toiminnanharjoittaja valvoo etteivät alle 18-vuotiaat käytä solariumia eikä itsepalvelusolariumeja enää sallita. Lisäksi aukioaikoina paikan päällä pitää olla vastuhenkilö.

Vuonna 2019 suunnitelmallisen terveydensuojeluvälvönnän mukaisia tarkastettavia kohteita on 1097 kpl (liite 2), mikä on 45 % enemmän kuin vuonna 2018.

5.1.1 Valvonnan painopisteet 2019

Terveydensuojelun painopisteiden avulla kohdennetaan resursseja suunnitelmallisesti ja riskiperusteisesti sekä huomioidaan lainsäädäntömuutoksista aiheutuvat haasteet.

Talousvesi

Kunnan terveydensuojeluviranomainen laatii ja pitää ajan tasalla erityistilannesuunnitelman talousveden laadun turvaamiseksi. Erityistilannesuunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta on osa terveydensuojelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan terveydensuojelun valmiussuunnitelmaa. Suunnitelma on laadittava yhdessä muiden viranomaisten, talousvettä toimittavan laitoksen, sille vettä toimittavan ja muiden asianosaisten laitosten kanssa. Valvira on laatinut terveydensuojelulain 8 §:n mukaisen ohjeen talousveden laadun turvaamiseksi erityistilanteissa. Suunnitelma talousveden laadun turvaamiseksi on sovitettava yhteen vesihuoltolaissa tarkoitettujen vesihuoltolaitoksen häiriötilannesuunnitelman sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden varautumiseen liittyvien suunnitelmien kanssa.

Terveydensuojelulaki on tehty muutoksia ja se sisältää siirtymäsäännöksen talousveden laadun valvontaa ja käyttöä koskevien määräysten osalta (20 §), jotka ovat tulleet voimaan 27.10.2017. Tällöin on tullut voimaan uudistettu talousvesiasetus, jolla toimeenpannaan juomavesidirektiivin liitteiden uudistukset.

Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely

- Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)

Ihonkäsittelyssä infektioriski liittyy tilanteisiin, joissa viruspitoista verta tai bakteereja pääsee ihon läpi, limakalvolle (silmät, nenä, suu) tai rikkinäiselle iholle. Infektioriski voi syntyä esimerkiksi kauneushoitolaissa annettavasta injektioista, tatuoinnista, erilaisista lävistyksistä ja kuppauksesta. Infektioriskin ehkäisyssä on tärkeää hoitotilan puhtaus ja riittävän tehokas välinehuolto. Kaikkien ihon läpäisevien ja rikutun ihon kanssa kosketuksissa olevien välineiden on oltava steriilejä. Lisäksi toiminnanharjoittajan hygieenisillä työtapoilla on suuri merkitys infektioiden ehkäisemisessä.

Terveydellisten olojen valvonta

- Asumisterveysasetuksen tuomat muutokset valvonnassa jalkautetaan käytäntöön ja opastetaan yhteistyötahoja ulkopuolisten asiantuntijoiden käytössä.
- TsL:n mukaisista huoneistoista tarkastetaan mm:
 - yksityiset koulut ja oppilaitokset kuntosalit
 - yliopisto
 - AMK-yksiköt
 - päiväkodit (yksityiset, ryhmäpäiväkodit jne.)
 - tatuointi- ja lävistystilat
 - lastenkodit
 - kuntosalit, urheiluhallit ja muut liikuntatilat
 - saunat
 - vanhusten tehostettu palveluasuminen
 - tukiasuminen, aikuisten päivähoito, päihdeyksiköt, ns. muut sosiaalialan yksiköt

Asumisterveysasetuksessa korostetaan sisäilmatutkimusten kokonaisarviointia, yhden yksittäisen ohjearvon ylitys ei välttämättä tarkoita terveyshaittaa. Terveydensuojeluviranomainen voi teettää tutkimuksia vain terveydensuojelulain (49 §) mukaisilla ulkopuolisilla asiantuntijoilla. Nämä asiantuntijat ovat STM:n nimeämän toimijan sertifioimia henkilöitä. Sertifioidut henkilöt ovat osoittaneet asiantuntijuuden ja pätevyyden suorittamalla tarvittavan koulutuksen (tarkemmin uudessa asumisterveysasetuksessa). Kunnan viranomaisen ei enää tarvitse itse arvioida ulkopuolisen asiantuntijan pätevyyttä. Myös yhteistyö rakennusvalvontaviranomaisten kanssa on tärkeää.

Kouluuyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava joka kolmas vuosi (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 16 ja 17 §:t) ja ne on tarkastettava eri tahojen kanssa yhteistyössä (valtioneuvoston asetus Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma vuosille 2015 – 2019 neuvolato-

minnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011, 12 §). Terveysturvallisuusviranomaisen on toiminut Turussa koordinaattorina eri tahojen tarkastusten yhteensovittamiseksi. Näin yhteistarkastukset on saatu sovitettua terveydensuojelun suunnitelmallisen valvonnan tarkastusrytmiin. Sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan toimintamallia ja ohjeita eri tahojen tarkastusten yhteensovittamisesta kouluympäristössä. Koulujen ja päiväkotien radonpitoisuuden vuosikeskiarvo on suositeltavaa kysyä tarkastuskäynnin yhteydessä. Uudessa asumisterveysasetuksessa on huomioitu komission asettama uusi radonin vuosikeskiarvo, joka saa olla enintään 300 Bq/m³. Jos toimijalla ei ole tietoa radonpitoisuudesta, on se kehoitettava mittaamaan seuraavaan tarkastuskertaan mennessä, mikäli rakennus sijaitsee ns. radon-alueella. Turku ei ole radonaluetta, mutta yksittäisiä kohonneita pitoisuuksia on kartoituksissa mitattu.

Terveydensuojelu sidosryhmissä

- 2019 kehitetään edelleen yhteistyötä rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kanssa.

Ympäristöstä aiheutuvien terveyshaittojen arvioinnin on sisällyttävä kaikkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Tällaisia suunnitelmia ja hankkeita ovat mm. kaavoitus, ympäristöluvut, ympäristövaikutusten arviointimenettelyt sekä erilaiset rakennushankkeet, jne. Terveysturvallisuuden huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa on lisätty yhdeksi painopistealueeksi koko ohjelmakaudelle.

Vuoden 2019 aikana kartoitetaan edelleen myös valvontakohteiden määrää, jotta voidaan paremmin arvioida resurssitarvetta.

Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteitä 2018-2019 ovat esitelty alla. Valtakunnalliset painopisteet ovat mukana vuoden 2018 valvontayksikön toiminnassa.

Talousvesi

- valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi
- valvontayksikön vesihuollon häiriötilannesuunnitelman laatiminen talousveden laatuun vaikuttavien riskien arviointi ja hallinta yhdessä talousvettä toimittavan laitoksen kanssa

Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely

- ihoa läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)

Terveydellisten olojen valvonta/Laadukkaat sisäilmaselvitykset

- edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot)
- koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa

Sidosryhmät

- terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaava, ympäristölupa jne.)

5.2 Yhteydenottojen perusteella tehtävä valvonta

Suunnitelmallisen valvonnan ja ilmoitusvelvollisuuden piiristä poistettuihin kohteisiin tehdään ei-suunnitelmallista terveydensuojeluvalvontaa yhteydenottojen perusteella. Nämä yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa säännölliseen valvontaan sillä yleensä niiden taustalla on terveyshaittaepäily. Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta Tsl:n 13 §:n mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle, jolloin viranomaisen saa tiedon toiminnan harjoittajasta ja voi antaa ohjausta ja neuvontaa. Ilmoituksen käsittelystä voi periä terveydensuojelulain mukaisen maksun. Toimintaa ei kuitenkaan voida valvoa suunnitelmallisena valvontana. Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin voidaan suorittaa tarkastus ainoastaan, mikäli epäillään vakavaa terveyshaittaa. Tällöin tarkastuksen suorittamiseen on oltava kunnan terveydensuojeluviranomaisen antama kirjallinen määräys. Kotirauhan piiriin ei voi siten suorittaa tarkastusta edes toiminnanharjoittajan suostumuksella. Mikäli toiminnanharjoittaja haluaa kotirauhan piirissä olevan toiminnan tarkastettavan, on hänen itse pyydettävä tarkastusta. Tällöin tarkastus voidaan suorittaa kotirauhan piirissä olevaan kohteeseen. Kotirauhan piiriin kuuluvana tilana ei pidetä sellaista tilaa, jossa on erillinen sisäänkäynti ja tiloja ei käytetä vakituiseen asumiseen. Nämä tilat voivat siten kuulua myös suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Suunnittelematonta terveydensuojelulain mukaista valvontaa ovat myös ilmoitusten perusteella tehtävät asuntojen sisäilmaongelma tarkastukset ja muut valitusten yhteydessä ilmenevät epäillyt terveysvaaroista. Valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen. Vuonna

2016 näitä ei-suunnitelman mukaisia tarkastuksia oli 431, joista asunnontarkastuksia oli 256 tarkastusta. Vuonna 2017 asunnontarkastuksia tai muita ennalta suunnittelemtomia tarkastuksia oli yhteensä 506 kpl, joka oli 69 % kaikista tarkastuksista. Näiden ei-suunnitelman mukaisten tarkastusten määrän arvioidaan kasvavan edelleen.

5.3 Tarkastukset valvontakohteisiin

Kohteet jaetaan kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella määrittyy valvontakohteen yleinen tarkastustiheys. Tarkastusten perusteella kohteen riskit voidaan arvioida yksilöllisesti ja tarkastustiheyttä voidaan muuttaa sen mukaan tarvittaessa. Riskinarvioinnin kannalta merkittäviä tekijöitä ovat mm. altistuvien ihmisten määrä, altistavan tekijän vaarallisuus ja altistuksen kesto. Lisäksi riskiin vaikuttavat toiminnanharjoittajan asiantuntemus ja asenne sekä huoneiston olosuhteet.

Luokkaan 3 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa; esimerkiksi kun altistuvien määrä on suuri, toiminta on herkkä häiriöille, vaikutukset terveyteen ovat merkittäviä, altistusaika on pitkä (korkea riski).

Luokkaan 2 kuuluvat ne kohteet, joissa on mahdollista, että toiminnasta voi aiheutua terveyshaittaa, mutta terveysvaikutukset eivät ole merkittäviä (keskisuuri riski).

Luokkaan 1 kuuluvat ne kohteet, joissa on todennäköistä, että toiminnasta ei aiheudu terveyshaittaa (matala riski).

Tarkastukseen varatun ajan tulee valtakunnallisen ohjeen mukaan olla vähintään kaksi tuntia, johon ei sisälly matka-aika. Tämän valvontasuunnitelman mukainen riskinarviointi ja tarkastustiheys perustuvat valtakunnallisen valvontaohjelman malliin.

Vuonna 2019 tarkastusmäärä on Valviran ohjeellisen taulukon mukaan 463 kpl. Tarkastajakohtainen tarkastusmäärä on 130 tarkastusta vuodessa. Terveystensuojelussa ei-suunnitelmallisten osuus on tehtäväluonteesta johtuen 60-70 % tarkastuksista. Siten vuonna 2019 suunnitelmallisen terveydensuojeluvalvonnan mukaisia tarkastuksia arvioidaan tehtävän resurssien perusteella n. 250 kpl, minkä perusteella suunnitellusta valvonnasta toteutuisi n. 55 %. Terveystensuojeluvalvontaa tekee viisi viranhaltijaa. Resurssivaje on siten 4 htv.

- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira on laatinut terveydensuojelun valvontaohjeiston, jonka mukaan määräytyy tarkastusten sisältö. Valvontaohjeiston sisältämät tarkastusohjeet on otettu terveysvalvonnan käyttöön ja ne ovat verkkolevyllä.

5.4 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Terveystensuojelulaki ja sen perusteella annetut säädökset määrittelevät varsin tarkasti talous- ja uima-vesistä otettavat näytemäärät sekä näytteistä tehtävät analyysit. Terveystensuojelulain mukainen näytteenottosuunnitelma on esitetty liitteessä 4. Näytteitä on suunniteltu otettavan yhteensä 549 kpl.

Talovesivalvontaan kuuluvat Turun vesiliikelaitoksen jakama verkostovesi, pienempien vesilaitosten vesi, sekä elintarvikevalmistuksessa tai yleisessä käytössä olevien kaivojen/säiliöiden vesi. Myös alkutuotannossa käytettävää pesu- ja kasteluvettä valvotaan. Muissa kuin vesilaitoksissa keskitytään omavalvonnan toimivuuden valvontaan.

Uimavesivalvontaan kuuluu yleisessä käytössä olevien uima-altaiden vesi sekä yleisten uimarantojen vesi.

Uimahalleissa jatketaan pintahygienianäytteiden ottamista käyttäen ATP-mittaria.

Näytteet tutkitaan sopimuksen mukaisesti Eurofinsissä, joka käyttää vesitutkimusten osalta alihankintalaboratoriona Lounais-Suomen vesi ja ympäristötutkimus Oy:tä

6. Tupakkavalvonta

6.1 Tupakkalain muutokset 2017

1.1.2017 voimaan

- 25 §:ssä tarkoitettua tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltoa sovelletaan höyrystettäväksi tarkoitettuun nikotiinittomaan nesteeseen ja
- nikotiiniesteiden etämyynti tulee luvanvaraiseksi.

Tupakkalain 79§ Tupakointikiellon määrääminen asuntoyhteisöön

- Asuntoyhteisö voi hakea kunnalta tupakointikiellon määräämistä asuntoyhteisön rakennuksen huoneistoihin kuuluville parvekkeille, huoneistojen käytössä oleviin ulkotiloihin ja huoneistojen sisätiloihin. Kunnan on määrättävä tupakointikielto hakemuksessa tarkoitettuihin tiloihin, jos tiloista voi niiden rakenteiden tai muiden olosuhteiden vuoksi muutoin kuin poikkeuksellisesti kulkeutua tupakansavua toiselle parvekkeelle, toiseen huoneistoon kuuluvan ulkotilan oleskelualueelle tai toisen huoneiston sisätiloihin. Kunnan on peruutettava määräämänsä tupakointikielto asuntoyhteisön hakemuksesta, jos kiellolle ei muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ole enää perusteita.

20.5.2017 voimaan

- Tupakkalain 122§ Vähittäismyyntipakkauksia koskevat siirtymäsäännökset tulevat voimaan, jos tuotteet on valmistettu tai luovutettu vapaaseen liikkuvuuteen ennen 20 päivää toukokuuta 2016.
- Tupakkalain 124 § Savuttomia tupakkatuotteita koskeva siirtymäsäännös Muita savuttomia tupakkatuotteita kuin suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa saa 51 §:n estämättä myydä ja muutoin luovuttaa.

Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemuksia tuli vuonna 2017 9 kpl. Valvira on laatinut valtakunnallisesti asiaan ohjeistukset ja lomakkeet. Näiden hakemusten käsittelyyn on myös syytä varata työaikaa vuodelle 2018.

6.2 Suunnitelmallinen valvonta

Tupakkavalvonta on tyypillisesti muun valvonnan yhteydessä tehtävää valvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöissä valvotaan tupakan myynnin ja ravintoloissa tupakoinnin laillisuutta. Tämän lisäksi erillistä pelkästään tupakkavalvontaa suoritetaan, mikäli kansallisia tai alueellisia projekteja järjestetään. Turussa tupakkavalvonnasta vastaa pääosin yksi terveystarkastaja, jolla on myös muita vastuualueita.

Tupakkalain suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ohjelmakaudelle 2015-2019. Suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu sellaiset kohteet, joissa tupakointi on tupakkalain perusteella kielletty. Tällaisia kohteita ovat muun muassa täysin savuttomat ravintolat, päiväkotien ja oppilaitosten sisätilat ja ulkoalueet sekä virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatut sisätilat. Ohjeellisen määrän mukaan tarkastusten vuosittainen lukumäärä on 139 kpl, jossa on yli 20 tarkastuksen lisäksi edellisvuoteen verrattuna.

6.2.1 Valvonnan painopisteet 2019

Tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljitelmiä mainonnallisen esillepanon valvonta on valvontaohjelman painopisteenä koko suunnitelmakauden 2015-2019.

Markkinoille tulee jatkuvasti uusia tuotteita, jotka joko käyttötarkoitukseltaan vastaavat tupakkaa tai muistuttavat muodoltaan läheisesti tupakkatuotteita ja tupakointivälineitä, mutta eivät sisällä tupakkaa tai sen vastiketta. Tällaisia tuotteita ovat muun muassa sähkösavukkeet, energia-/yrttinuuska sekä erilaiset tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden ulkonäköä mukailevat makeiset. Ne vetoavat usein erityisesti alaikäisiin ja saavat heidät kiinnostumaan tupakkatuotteiden käytöstä.

Tupakkalain valvontaohjelmassa 2015-2019 painopistealueet määritellään erikseen tupakointikieltoihin ja -rajoituksiin sekä tupakkalain alaisten tuotteiden myyntiin ja markkinointiin. Ravintoloiden tupakointitilat ovat tupakointikieltojen ja -rajoitusten valvonnassa painopistealueina vuosina 2018-2019. Tupakkalain valvontaohjelman painopistealueina myynnin ja markkinoinnin osalta ovat erikoisliikkeet, jotka myyvät lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita. Vähittäismyyntipakkaukset ovat toisena painopistealueena vuosina 2018-2019 myynnin ja markkinoinnin valvonnassa. Erityistä huomiota kiinnitetään niiden tuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin, jotka ovat tulleet uutena tupak-

kalain soveltamisalan piiriin.

Valvonnassa valtakunnalliset painopistealueet otetaan huomioon. Lisäksi valtakunnallisiin tai alueellisiin valvontaprojekteihin osallistutaan tarpeen ja resurssien mukaan. Tupakkavalvonnassa on arvioitu resurssivajeen vuoksi suunnitelmallisesta valvonnasta toteutuvan n. 20 %.

6.3 Suunnitelman ulkopuolinen valvonta

Kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan lisäksi on huomioitava muu kunnan tehtävänä oleva tupakkalain tarkoittama valvonta ja siihen varattavat henkilöresurssit ja työaika. Tällaista ei-suunnitelmallista toimintaa ovat esimerkiksi erilaiset yllättävät valvontatapaukset, joita ei ole mahdollista sisällyttää etukäteen valvontasuunnitelmaan. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi valitukset, jotka koskevat tupakan myyntiä alaikäisille, myyntiluparikkomuksia, tupakan mainontaa, tupakkatuotteiden tai niiden tavaramerkkien esilläpitoa tai tupakointikieltojen rikkomista. Tällaiset yllättävät valvontatapaukset ovat ensisijaisia suhteessa suunnitelmalliseen valvontaan, sillä yleensä niissä on taustalla epäily tupakkalain säännösten rikkomisesta. Lisäksi on huomioitava, että tupakkalain vähittäismyyntilupahakemusten käsittely, toimiminen tupakkalain asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana sekä toiminnan kehittäminen vaativat voimavaroja.

6.4 Tarkastukset valvontakohteisiin

Tarkastustiheyden määrää kohteiden riskiarviointi. Koska kaikille kohteille ei ole mahdollista suorittaa riskiarviointia, tarkastustiheydessä käytetään valtakunnallisen valvontaohjelman esittämiä tiheyksiä. Kohteiden riskinarviointi suoritetaan sitä mukaa kun kohteet tarkastetaan.

Merkittäviä tekijöitä riskinarvioinnin kannalta ovat:

- Valvontahistoriasta ilmenevät aiemmat rikkomukset taikka muulla tavoin ilmenevä kielteinen tai piittaamaton suhtautuminen tupakkalain säännöksiin
- Omavalvonnan puutteellisuus (tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myynti, ravintoloiden tupakointitilat)
- Vuodenaika (tupakkatuotteiden myynnin osalta esimerkiksi koulujen alkaminen, tupakointikieltojen ja -rajoitusten osalta esimerkiksi festivaalikaudet)
- Tupakansavulle altistuvien ihmisten suuri määrä ja/tai mahdollinen erityisryhmä (lapset, nuoret, vammaiset, sairaat)

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalain asettujen vaatimusten mukaisia. Tarvittaessa annetaan ohjeita, toimenpitekehokkeitä ja määräyksiä, jotta lain edellytykset toteutuvat. Tarkastukseen liittyy tavallisesti aistinvaraista tarkastelua ja arviointia sekä mahdollisesti mittauksia ja näytteenottoa jatkotutkimuksia varten. Kaikissa tarkastuksissa käytetään ohjeina valtakunnallisen valvontaohjelman tarkastusohjeita ja ohjeen liitteinä olevia tarkastuslomakkeita. Tarkastusohjeet on tallennettu verkkolevylle ja ne ovat kaikkien tarkastajien käytössä.

Tupakkalain toteutumista voidaan valvoa samalla, kun valvontakohteeseen kohdistetaan muuta ympäristöterveydenhuollon valvontaa. Esimerkiksi elintarvikemyymälöihin ja kioskeihin kohdistuvan muun ympäristöterveydenhuollon lain mukaisen tarkastuksen yhteydessä voidaan valvoa myös tupakan myyntiä ja mainontakieltoa tupakkalain perusteella sekä nikotiinikorvaushoitovalmisteiden myyntiä lääkelain perusteella. Näissä tapauksissa elintarvikevalvontaa tekevä terveystarkastaja ilmoittaa havaitsemastaan epäkohdasta tupakkalain valvovalle terveystarkastajalle epäkohdan korjaamista varten. Joissakin terveydensuojelulain mukaisissa tarkastuskohteissa, kuten oppilaitoksissa, voidaan terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen yhteydessä tarkastaa samalla tupakkalain noudattaminen

6.5 Kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteiden tutkiminen

Koska näytteenotto tupakkavalvonnassa on vähäistä, siitä ja soveltuvasta laboratoriosta sovitaan tarvittaessa erikseen Valviran kanssa.

7. Nikotiinivalmisteiden myynti ja valvonta

Nikotiinivalmisteet, joita käytetään tupakasta vieroittamiseen, ovat lääkelain alaisia ja niiden myynti on luvanvaraista. Luvan myöntää ja myyntiä valvoo ympäristöterveys. Valvonta tapahtuu pääasiassa muun valvonnan yhteydessä.

Turussa lääkelain mukainen nikotiinivalmisteita valvova viranomaislainen on hallintosäännön mukaan rakennus- ja lupalautakunta, joka päättää toimivallan delegoinnista viranhaltijoille.

8. Eläinlääkintähuolto

Kunnan on laadittava eläinlääkintähuoltolain tarkoittama suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä laissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä. Palvelun mitoitusta suunniteltaessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalveluiden tuottajien kunnan alueella tarjoamat palvelut.

Kunnan suunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen ohjelma ja alueellinen suunnitelma, ja se on arvioitava ja tarkistettava tarvittaessa. Aluehallintovirasto ohjaa kunnan suunnitelman laatimista sekä valvoo ja arvioi sen toteutumista. 2019

Turun kaupungilla on väliaikainen sopimus pieneläinpäivystyksen järjestämisestä maakunnallisesti Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n kanssa. Sopimus on voimassa 1.7.2018 alkaen 31.12.2019 asti sillä ehdolla, että markkinaoikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun vaatiessa hankintayksiköllä on oikeus välittömästi irtisanoa sopimus. Palvelun hankintapäätöksestä on valitettu markkinaoikeuteen ja valitus on edelleen vireillä markkinaoikeudessa. Hyötyeläinten eläinlääkäripalvelut päivystyksineen ostetaan Liedon ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueelta. Pieneläinten arkipäivystyksestä kaupungilla on erilliset sopimukset toimijoiden kanssa.

Vuonna 2019 on suunniteltu toteutettavan sivutuotelaitostarkastus, ammattimaisen eläintenpidon valvontaa (esim. kenneleit). Lisäksi tehdään viranomaisvalvontaa yhdessä Eviran kanssa erikseen sovittuna sekä aluehallintoviraston ja tullin kanssa liittyen laittomasti maahantuotaviin eläimiin.

Turun kaupungin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin suunnitelma on liitteenä 5.

8.1 Valvonnan painopisteet 2019

Eläinlääkintähuollon valtakunnallisen ohjelman (EHO) 2015-2019 mukaan vuoden 2018 painopistealueena on eläimistä saatavien sivutuotteiden sisämarkkinakaupan valvonta. Lisäksi valvotaan riskiperusteisesti säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvia kohteita sekä suoritetaan viranomaisnäytteenottoa. Osallistutaan aluehallintoviraston ja muiden viranomaisten valvontahankkeisiin tarpeen mukaan.

9. Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Elintarvikelaki ja terveydensuojelulaki edellyttävät, että valvontasuunnitelmassa esitetään hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu. Turun ympäristöterveydenhuolto käyttää 1.9.2008 alkaen tehdyn sopimuksen perusteella Eurofins Scientific Oy:tä, jolla on toimipiste Raisiossa. Sopimus oli alun perin voimassa 2011 loppuun ja jatkuu sen jälkeen 12 kk kerrallaan, ellei jompikumpi osapuoli irtisano sopimusta vähintään 6 kk ennen sopimuskauden päättymistä. Evira on hyväksynyt laboratorion tutkimaan viranomaisnäytteitä. Eurofins käyttää alihankintana vesinäytteiden tutkimiseen Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy:tä, joka on myös Eviran hyväksymä.

Eurofinsin kanssa tehdyssä sopimuksessa on huomioitu valvonnan tarpeet analyysivalikoiman, akkreditoinnin, erityistilanteiden palvelun (esim. epidemiat), tutkimusten, näytteiden toimittamisen sujuvuuden ja taloudellisuuden suhteen. Säteilyturvakeskuksen ja Turun kaupungin välillä tehdyn sopimuksen nojalla aikaisemmin Turun kaupungin omassa laboratoriossa ollut säteilymittari on sijoitettu Lounais-Suomen vesi- ja ympäristö tutkimus Oy:n tiloihin.

Norovirustutkimuksia varten voidaan toimittaa näytteitä tutkittavaksi Metropolilabiin Helsinkiin.

Terveysuojeluun liittyviä asumisterveystutkimuksia suoritetaan Turun yliopiston Aerobiologian yksikössä, joka on Eviran hyväksymä.

Kaikki Eviran rekisteröimät laboratoriot ovat akkreditoituja tai arvioituja.

10. Valvonnan maksullisuus

Kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukainen valvonta on pääsääntöisesti maksullista. Kuntien valvonnasta perimät maksut eivät kata kaikkia valvonnasta aiheutuvia kustannuksia. Valvontamaksuilla on oleellinen merkitys ympäristöterveydenhuollon resurssien turvaamisessa. Keskusvirastot pitävät tärkeänä, että kunnissa perittäisiin maksuja kaikista niistä ympäristöterveydenhuollon suoritteista, joista lain mukaan voidaan periä maksu. Maksullisuuden periaatteena on, että valvonnasta perittävät maksut eivät saa ylittää todellisia kustannuksia. Lisäksi kunnan talousarviossa on varattava varoja yllättäviin tilanteisiin kuten esimerkiksi elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden varalle tai valitustausten selvittämiseksi. Näistä kunta ei voi periä maksua.

Kunnan lakisääteisistä tehtävistä, kuten ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisesta valvonnasta, toiminnanharjoittajilta perittävien maksujen on perustuttava lakiin. Ympäristöterveydenhuollon lakien yhtenä lähtökohtana on, että valvontasuunnitelmien mukaisista tarkastuksista peritään taksan mukainen maksu. Täten myös valvontaprojekteihin tai -hankkeisiin liittyvät tarkastukset ovat maksullisia, jos ne on kirjattu kunnan valvontasuunnitelmaan. Myös uusintatarkastukset ovat pääsääntöisesti maksullisia. Muiden toimenpiteiden, kuten kohteen hyväksymisen, ilmoituksen käsittelyn ja niihin liittyvien tarkastusten maksullisuudesta on säädetty kussakin ympäristöterveydenhuollon laissa erikseen.

Maksujen periminen suunnitelmallisesta valvonnasta edellyttää kunnassa hyväksytyä valvontasuunnitelmaa ja maksutaksaa. Kuntaliitto on ohjeistanut kuntia yleiskirjeellään (21/80/2006) ja 10/80/2011 ympäristöterveydenhuollon maksullisuudesta, taksojen laatimisesta sekä taksojen ja suunnitelmien hyväksymismenettelyistä. Mallitaksa on päivitetty 2012.

Kaupunkiympäristölautakunta on hyväksynyt ympäristöterveysmaksutaksan, joka tulee voimaan 1.1.2019, 27.11.2018 § 487 (liite 4). Viranomaistoiminnan taksa perustuu käytettyyn työaikaan ja se on 64 €/h, mikä vastaa syntyneitä kustannuksia ja valtakunnallista tasoa. Taksat ja maksut tarkistetaan ja päivitetään tarvittaessa. Taksa on kuntalaisten ja toimijoiden nähtävillä ympäristöterveydenhuollon internet-sivuilla sekä ympäristöterveydenhuollon toimistossa osoitteessa Puutarhakatu 1, 20100 Turku.

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, voidaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n momentin tarkoittaman korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta voidaan periä viiden euron suuruinen viivästysmaksu, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

Keskusvirastoilla on velvollisuus korvata kunnille sellainen työ, joka liittyy keskusvirastojen pyytämiin tehtäviin, jotka eivät lain mukaan kuulu kunnalle. Tämä koskee keskusvirastoista kuntien toimeenpantavaksi ohjaamia tarkastuksia, näytteenottoja, tutkimuksia ja selvityksiä, jotka laissa säädetään viraston tehtäviksi tai jotka liittyvät viraston ohjeiden valmisteluun. Esimerkiksi: Valtio korvaa kunnille aiheutuneet kustannukset sellaisista elintarvikevalvonnan tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka elintarvikelaissa säädetään Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviksi tai jotka liittyvät säädösten tai Elintarviketurvallisuusviraston ohjeiden valmisteluun. Lain 30 §:n 4 kohdan mukaisten valvontatehtävien suorittamisesta valtio korvaa kunnille ainoastaan näytteiden tutkimuskustannukset. Valtakunnallisesti maksuilla katetaan keskimäärin 5 - 15 % valvonnan kustannuksista.

11. Ympäristöterveydenhuollon resurssit

Elintarvikevalvonnan tehtävänä on huolehtia elintarvikelain mukaisista tehtävistä ja terveysuojeluvälön tehtävänä on huolehtia tupakka- ja lääkelain sekä terveysuojelulain mukaisista tehtävistä.

11.1 Talous

Terveydensuojelussa suunnitelmallisen valvonnan osuus valvonnasta on pienempi kuin elintarvikevalvonnassa. Turussa elintarvike- ja terveydensuojeluyksikössä tulot kattavat keskimäärin n. 28 % toimintamenoista. Koko ympäristöterveydenhuollossa tulot kattavat n. 42 % toimintamenoista. Toimintamenot eivät sisällä mm. vuokratukustannuksia.

Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan tulot kertyvät valvontamaksuista sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittelystä.

Eläinlääkintähuollon kustannuspaikalle lasketaan valvontaeläinlääkärin virasta aiheutuvat kustannukset ja siitä valtiolta saadut korvaukset sekä eläinten hoitoon (praktiikkaan) liittyvät ja osto- ja myyntisopimukset.

Eläinhoitolan kustannuspaikalle lasketaan eläinsuojeluvalvojan ja eläintenhoitajien henkilöstökulujen lisäksi eläinhoitolan pidosta aiheutuneet kulut sekä eläinhoitolan palveluja käyttäviltä sopimuskunnilta saadut tulot.

Taulukko 2.2c Talousresurssit 2018 (toiminta, ei sis. palkkoja, vuokria/vyörytyksiä)

	YHT yhteensä (€)	elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonta	eläinlääkintähuolto	eläinhoitola
Menot	244 700	97 400	114 000	33 300
Tulot	571 000	300 000	138 000	133 000
Netto	326 300	202 600	24 000	99 700

11.2 Henkilöstö

11.2.1 Henkilöstötarpeen mitoittaminen

Ympäristöterveydenhuoltoon liittyvän valvonnan toimeenpanossa tarkastustoiminta on oleellinen osa selvitetessä valvottavan kohteen tai toiminnan vaatimustenmukaisuutta. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, toimintatapoihin, olosuhteisiin, asiakirjoihin ja tuotteisiin. Yksittäinen tarkastus voi pitää sisällään koko kohteen tarkastuksen tai vain jonkin osa-alueen tarkastuksen. Valvonta-asetuksen mukaan tarkastukset voivat sisältää näytteiden ottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai siellä valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen mahdollisten terveyshaittojen selvittämiseksi sekä turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Pelkkää näytteenottokäyntiä ei pidetä tarkastuksena.

Valvontasuunnitelmaan on kirjattu tarkastukset valvontakohteiden toimintatyyppien mukaan. Valvontasuunnitelmaan kirjatut tarkastukset ovat valvontayksikön säännöllistä tarkastustoimintaa.

Tarkastuksen sisältö määräytyy sen mukaan, millaiseen kohteeseen ja minkä lain perusteella se tehdään. Kaikissa tarkastuksissa käytetään ohjeina valtakunnallisen valvontaohjelman tarkastusohjeita ja ohjeen liitteinä olevia tarkastuslomakkeita. Tarkastusohjeet on tallennettu verkkolevyille ja ne ovat kaikkien tarkastajien käytössä.

Joihinkin kohteisiin saattaa olla tarkoituksenmukaista tehdä tarkastus samanaikaisesti useamman lain perusteella. Tarkastuksen lakiperusteet käyvät ilmi valvontasuunnitelmasta (ennalta suunnitellun valvonnan osalta) ja tarkastuksen jälkeen laadittavassa tarkastuspöytäkirjassa.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuspöytäkirja tai muistio ja tarkastetut asiat kirjataan, vaikka niissä ei tarkastuksen aikana havaitaisikaan epäkohtia. Tarkastuspöytäkirjaan merkitään valvonnan tarkoitus, sovellettu lainsäädäntö, käytetyt menetelmät ja valvonnan tulokset sekä tarvittaessa asianomaiselta toimijalta edellytettävät toimet ja niiden määräajat. Tarkastuspöytäkirja toimitetaan tiedoksi asianosaisille. Jos tilanne niin edellyttää, laaditaan paikanpäällä tarkastuspöytäkirja jäljentävälle lomakkeelle, joista toinen jää viranomaiselle ja alkuperäinen toimijan ja tarkastajan allekirjoittamana tarkastuskohteeseen.

Tarkastuspöytäkirja voidaan toimittaa tiedoksi myös muille viranomaisille. Tarkastuspöytäkirja laaditaan useimmiten toimistossa, jolloin se toimitetaan sähköisenä ja/tai postitse toimijalle. Mikäli toimijalle on annettu kehotuksia ja on epäiltävissä, että toimija ei halua näitä noudattaa, pyritään aina saamaan tarkastuspöytäkirjaan toimijan tai hänen edustajansa allekirjoitus. Jos tarkastuspöytäkirja on tehty itsejäljentävälle lomakkeelle, kirjataan vastaavat tiedot tarkastuksesta myös kohdetietojärjestelmään.

Tarkastuksiin käytettävä aika

Tarkastustiheydet määräytyvät riskinarvioinnin perusteella. Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa on annettu ohjeelliset tarkastustiheydet ja tarkastuksiin käytettävät ajat. Tavoitteelliset tarkastustiheydet on määritelty toimintatyyppikohtaisen riskiluokituksen perusteella.

Eviran valvontakohdetyyppien riskiluokituksen mukaan elintarvikehuoneistoissa tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan suunnittelussa huomioidaan tarkastuksen kohde, tarkastuksen valmistelu, tarkastuksen sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen. Yhteen tarkastukseen on valvontasuunnitelmassa varattu aikaa vähintään kaksi tuntia, mutta vaativimmat kohteet vaativat jopa yhden tai useamman henkilötyöpäivän. Tarkastukseen käytetty aika, joka suunnitelmallisten tarkastusten osalta laskutetaan toimijalta, muodostuu asiakirjojen pohjalta valmistautumisesta sekä tarkastukseen ja raportointiin käytetystä ajasta.

Voimavarojen suunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös matka-aika. Turussa matkat ovat kuitenkin suhteellisen lyhyitä. Tarkastuksilla käytetään myös omaa autoa. Siirtyminen itse kohteeseen vaatii keskimäärin puoli tuntia. Toimialakohtaisissa valvontaohjelmissa annetaan tarkempia ohjeita eri lakien perusteella tehtävien tarkastusten sisällöstä ja tarkastukseen käytettävästä ajasta. Elintarvikevalvonnassa laskutetaan keskimääräisen matkustusajan mukaan puoli tuntia matka-aikaa.

Erityyppisten ympäristöterveydenhuollon tarkastusten sisällöstä on tarkemmin kappaleissa 4 – 8. Tarkastusten sisällöt on kuvattu valvonnan laatuajärjestelmissä ja elintarvikevalvonnan OIVA-arvioinnin osalta myös www.oivahymy.fi-sivustolla.

Tämän suunnitelman liitteessä 2 tarkastustiheydet on määritelty toimintatyyppikohtaisesti. Tavoitteena on määrittää elintarvikevalvonnan kohteiden tarkastustiheys toimintatyyppikohtaisesti huomioon ottaen Eviran riskinarviointiohjeen. Terveystarkastusten ja valvontakohteiden ja valvontakohdetyyppien tarkastustiheys perustuu Valviran valtakunnallisiin ohjeisiin. Tupakkavalvonta perustuu tupakkalain 84 §, jonka mukaan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva tupakkalain valvontasuunnitelma. Liitteen 2 tarkastuskohteita päivitetään jatkuvasti vuoden aikana.

Valvontakohteiden kannalta tarkastustiheydellä on taloudellista merkitystä, sillä valvontamaksut määräytyvät tarkastusmäärien perusteella. Suunnitelma antaa kuvan siitä, mitä suuruusluokkaa valvontamaksu ao. kohteelle tulee olemaan. Lopullinen maksu määräytyy voimassa olevan lainsäädännön mukaan sen perusteella, miten paljon valvontaa tehdään (mahdolliset uusintatarkastukset kehotusten noudattamisen tarkastamiseksi).

Ympäristöterveydenhuollolle ilmoitetut uudet kohteet tulevat heti ilmoituksen käsittelyn jälkeen suunnitelmallisen valvonnan piiriin, jolloin myös kohteeseen tehtävä ensimmäinen tarkastus on tämän suunnitelman mukainen tarkastus ja siitä peritään maksu.

Liitteessä 2 on esitetty valvontakohteiden lukumäärät toimintatyypeittäin ja toimialoittain, suunniteltu tarkastusten lukumäärä ja niihin käytettävä aika. Suunnitelmallisten tarkastusten tarkastajakohtainen tavoite on 130 tarkastusta / tarkastaja huomioiden kuitenkin tarkastuksiin menevä aika ja kohteen vaativuus ajan käytön suhteen. Tavoitelukumäärä perustuu Eviran ohjeistukseen.

11.2.2 Henkilöstöresurssit 2019

Ympäristöterveysyksikön henkilöstöön kuuluu vuonna 2019 19 vakanssia, joista yksi kaupungin-eläinlääkäriin vakanssi on täyttämättä (taulukko 2.2a). Ympäristöterveydenhuollon johtaja irtisanoutui kaupungin palveluksesta maaliskuun 2017 alusta lukien ja uusi johtaja rekrytoitiin kesällä 2018. Uusi terveystarkastajan virka perustettiin syksyllä 2017. Uusi terveystarkastaja aloitti virassa helmikuun alusta 2018. Vuoden 2019 kevään aikana on suunnitelmassa täyttää eläkkeelle siirtyvän viranhaltijan vakanssi.

Valvontahenkilöstön työnjako on tehty siten, että se mahdollistaa työn edellyttämän erikoistumisen. Jako on tehty elintarvikevalvonnan ja muun valvonnan (terveydensuojelu- ja tupakkavalvonta) välillä. Taulu-

kossa 2.2.a mainitut työtehtävät on lueteltu pääkohdittain. Elintarvikevalvonta on työllistävien yksittäinen osa-alue ja siihen on panostettu eniten työaika (taulukko 2.2.b). Työtehtäviä tarkistetaan ja päivitetään tarpeen mukaan vuoden 2019 aikana.

Taulukko 2.2a Ympäristöterveyden henkilöstö ja tehtävät 2019.

ympäristöterveyspäällikkö	yksikön päällikkö, YTH valvonnan suunnittelu ja ohjaus, talous, valmiusasiat, osallistuminen valvontaan
kaupungineläinlääkäri	terveysvalvonnan yksikön esimies, terveysvalvonnan suunnittelu ja ohjaus, osallistuminen valvontaan (avoin virka, täyttämättä)
kaupungineläinlääkäri	laitokset, elintarviketeollisuus, ympäristöterveyspäällikön sijainen
valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu, eläintautivalvonta, sivutuotevalvonta
terveystarkastaja	elintarvikevalvonta, valvonta-alue
terveystarkastaja	elintarvikevalvonta, valvonta-alue
terveystarkastaja	elintarvikevalvonta, valvonta-alue
terveystarkastaja	elintarvikevalvonta, valvonta-alue
terveystarkastaja	elintarvikkeiden ulkomyynti, kuljetus, pakkausmerkinnät, internetmyynti
terveystarkastaja	valvonta-alue, alkutuotanto
terveystarkastaja	terveydensuojelulain 13 § huoneistot, asunnontarkastukset/sisäilma
terveystarkastaja	terveydensuojelulain 13 § huoneistot, asunnontarkastukset/asumishygienia
terveystarkastaja	terveydensuojelulain 13 § huoneistot, asunnontarkastukset/sisäilma, laivojen saniteettitodistukset
terveystarkastaja	terveydensuojelulain 13 § huoneistot uima-allasvedet
terveystarkastaja	terveydensuojelulain 13 § huoneistot, uimarantavedet, talousvesi, tupakka- ja nikotiinivalmistevalvonta
eläinsuojeluvalvoja	löytö- ja haltuunotettujen eläinten hoito
eläintenhoitaja	löytö- ja haltuunotettujen eläinten hoito
eläintenhoitaja	löytö- ja haltuunotettujen eläinten hoito

Suunnitelmassa on varattava resursseja myös suunnitelman ulkopuolisten tehtävien hoitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi epäilyyn perustuva valvonta, erityistilanteiden aiheuttamat toimenpiteet, sidosryhmäyhteistyö sekä ilmoitusten ja hakemusten käsittely. Kunnan viranomaisen on myös annettava tarpeen vaatiessa neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi lainsäädännön muutoksista. Hakemuksia ja ilmoituksia, joista tulee tehdä päätös tai antaa todistus, tulee ympäristöterveydenhuoltoon keskimäärin 450 vuodessa. Lisäksi lausuntoja on n. 30-60 kpl/v ja lautakuntaan valmisteltavia asioita n. 2-6 kpl/kk.

Elintarvikevalvonta

Suunnitelmalliseen elintarvikevalvontaan kuuluvia kohteita oli vuonna 2017 Turun kaupungin alueella 1772 kpl, joihin valtakunnallisen ohjelman mukaan suunniteltuja tarkastuksia olisi pitänyt tehdä 1 959 kpl. Tarkastuksia tehtiin yhteensä 904 kpl, joista suunnitelman mukaisia oli 690 (76 %) ja valvontasuunnitelman ulkopuolisia 214 (24 %). Suunnitelluista tarkastuksista toteutui 35 %. Vastaava luku 2016 oli 18 %.

Vuonna 2019 suunniteltuja tarkastuksia on Eviran riskiluokitustaulukon mukaan 1238 kpl.

Uusintatarkastusten määrä on arviolta 495 kpl, jolloin yhteensä suunnitelmallisia tarkastuksia arvioidaan olevan yhteensä n. 1733 kpl. Tarkastajakohtainen tarkastustavoite on 130 kpl/v (Eviran ohjeellinen arvo). Tarvittava resurssi on siten 13,3 htv. Elintarvikevalvonnan toteuma-arvio resurssien mukaan on siten enintään 60 %. Elintarvikevalvontaa tekee 8 viranhaltijaa, jolloin resurssivaje on yli 5 htv.

Vuonna 2019 tarkastuksia suorittavia henkilöitä on elintarvikevalvonnassa kahdeksan (seitsemän terveystarkastajaa ja yksi eläinlääkäri). Suunnitelmallisten tarkastusten laskennallisena tarkastustiheytenä on käytetty tietyille kohdetyypeille annettujen tarkastusmäärien keskiarvoa, joka vaihtelee joissakin kohdetyypeissä jonkin verran. Tällä hetkellä tehdään tarkempaa kohdetyyppien riskinarviointia ja ensi vuoden suunnitelmallisissa tarkastuksissa se tarkentuu. Suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvien tarkastuskohteiden määrä on muuttunut, mutta samalla elintarvikehuoneistojen tarkastustiheyssuositukset laskevat riskinarviointiohjeen perusteella selvästi aikaisemmasta, mikä vaikuttaa myös elintarvikevalvonnan resurssitarpeen arviointiin. Työajasta on varattava arviolta ei-suunnitelmallisille tehtäviin n. 50 % työajasta huomioiden myös kohteisiin kuluva matka-aika (ei sisälly Eviran ohjeaika-arviointiin).

Terveydensuojeluvalvonta

Terveydensuojelulain nojalla tehtyjä tarkastuksia 2017 oli kaikkiaan 735 kpl. Valvontasuunnitelman mukaan suunnitelmallisten tarkastusten määrä oli 292 kpl, josta toteutui 229 kpl eli 78 %.

Vuonna 2019 tarkastusmäärä on Valviran ohjeellisen taulukon mukaan 463 kpl. Tarkastajakohtainen tarkastusmäärä on 130 tarkastusta vuodessa. Terveydensuojelussa ei-suunnitelmallisten osuus on tehtävälousteesta johtuen 60-70 % tarkastuksista. Siten vuonna 2019 suunnitelmallisen terveydensuojeluvalvonnan mukaisia tarkastuksia arvioidaan tehtävän resurssien perusteella n. 250 kpl, mikä perusteella suunnitellusta valvonnasta toteutuisi n. 55 %. Terveydensuojeluvalvontaa tekee viisi viranhaltijaa. Resurssivaje on arviolta 4 htv.

Suunnitelmallisten tarkastusten määrän nousu johtuu siitä, että suunnitelmallisten tarkastuskohteiden määrä on kasvanut. Terveydensuojelun mukainen valvonta on suurelta osin suunnittelematonta, kuten asuntojen sisäilmaongelmat ja muut valitusten yhteydessä ilmenevät epäilyt terveysvaaroista. Valvontatarkastuksen tavoitteena on selvittää terveysvaaran tai -haitan esiintyminen.

Käytännössä tarkastuksia ei uusien kohteiden hyväksymistarkastusten ja toimijan vaihdosten johdosta tehtävien tarkastusten lisäksi juurikaan ehditä tekemään muille kuin painopistealueille. Valitusten perusteella toteutettavia asuntojen tai muiden kohteiden tarkastuksia ei voida etukäteen suunnitella. Niihin liittyy tyypillisesti uusintakäyntejä ja ne myös puuttuvat suunnitelmallisesta valvonnasta.

Tarkastusajan arviointia vaikeuttaa myös se että, koulut ja oppilaitokset muodostuvat usein monesta rakennuksesta ja edellyttävät useita tarkastuksia, mutta ovat silti kirjattu yhtenä tarkastuskohteena kohdetietojärjestelmään. Suunnitelmalliseen valvontaan tarvittava aika on siten valvontasuunnitelman liitteessä 2 esitettyä suurempi.

Valvira poisti 2015 alusta suunnitelmallisesta valvonnasta paljon kohteita, mutta nämä jäivät kuitenkin valvontarekisteriin. Vuoden 2017 alusta lähtien terveydensuojelulain 13 §:n mukaisista ilmoitusvelvollisista kohteista annetaan todistus ilmoituksen käsittelystä ja niihin tehdään tarvittaessa tarkastuskäynti paikan päällä. Nämä tarkastukset tehdään ns. suunnittelematomina. Suurin suunnitelmallisesta valvonnasta poistettu ryhmä, on parturi-kampaamot, joita Turussa on yli 300.

Terveydensuojelussa on useita haastavia ja pitkäaikaisia kohteita, jotka vaativat paljon työaikaa sekä ovat kestoiltaan useita kuukausia tai osin jopa vuosia sekä vaativat viranomaisyhteistyötä.

Tupakka- ja nikotiinivalvonta

Vuonna 2017 valvontasuunnitelman mukaan tupakkavalvontatarkastusten määrä oli 165 kpl, josta toteutui 5 %. Laskennallinen tarvittava resurssi oli 0,2 htv. Kokonais-resurssitarve on 1,5-2-kertainen eli 0,3 - 0,4 htv. Käytännössä tämä resurssi kuluu tupakka- ja nikotiinivalmistajien myyntilupien ja valvontamaksujen käsittelyyn sekä tupakointikieltopäätösten käsittelyyn. Tupakka- ja nikotiinilupia myönnettiin 2017 yhteensä 56 kpl.

Tupakkavalvonnasta suuri osa on tupakan ja nikotiininesteiden myyntilupien käsittelyä ja ilmoitettuihin epäkohtiin puuttumista, jotka eivät ole mukana suunnitelmallisessa valvonnassa. Tupakkavalvonnassa on arvioitu resurssivajeen vuoksi suunnitelmallisesta valvonnasta toteutuvan n. 20 %.

Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollon perusyksikössä työskentelee valvontaeläinlääkäri, eläinsuojeluvalvoja ja kaksi eläinlääkäriä. Eläinsuojeluvalvonnasta vastaa yksi valvontaeläinlääkäri. Valvontaeläinlääkäri tekee kaikki ilmoituksen varaisten toimijoiden (eläinkaupat, laajamittainen seura- ja harrastuseläintenpito) tarkastukset ja epäilyyn perustuvat tarkastukset sekä eläintautilain mukaisia tarkastuksia. Vuonna 2017 valvontaeläinlääkäri teki eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisia tarkastuksia 145 kpl.

Eläinlääkintähuollossa työskentelee eläinsuojeluvalvoja ja kaksi eläinlääkäriä, jotka huolehtivat löytö- ja haltuun otettujen eläinten hoidosta. Eläinlääkintähuollossa on arviolta maksullisia hoitovuorokausia 8 000-10 000 ja löytö- ja haltuun otettujen eläinten hoitopalveluja myydään 16 kunnalle.

11.2.3 Arvio henkilöresurssien riittävydestä

Lounais-Suomen Aluehallintovirasto teki ympäristöterveydenhuollon elintarvikevalvonnan auditoinnin vuonna 2012, jossa todettiin mm., että valvontayksikön voimavarat ovat riittämättömät valvonnan tarpeeseen nähden. Ympäristöterveydenhuoltoon tehtiin 2015 ulkopuolisen osapuolen toimesta (EnviroVet) auditointi, jonka johtopäätöksiä olivat mm. että pitkään jatkunut vakava valvonnan aliresursointi on estänyt toiminnan normaalin kehittämistyön, esim. laatujärjestelmä ei ole ajan tasalla. Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta on esittänyt jo vuodesta 2014 kahta uutta terveystarkastajan vakanssia ja kustannukset oli varattu vuoden 2015 ja 2016 talousarvioihin, mutta niille ei kuitenkaan saatu perustamislupaa. Vuonna 2017 syksyllä myönnettiin yhden terveystarkastajan viran perustamislupa ja virka on täytetty. Uusi terveystarkastaja aloitti helmikuussa 2018.

Lounais-Suomen aluehallintovirasto teki uuden auditoinnin syksyllä 2018, mutta raportti ei ole vielä käytettävissä.

Viran ohjeiden mukaan 130 tarkastusta/ tarkastaja/ vuosi tarkoittaa yhteensä $8 \times 130 = 1\,040$ tarkastusta vuodessa, mikä on otettu huomioon valvontasuunnitelmassa.

Henkilöresurssikohdassa on esitetty, että elintarvikevalvonnassa on 5 htv:n ja terveydensuojeluvalvonnassa 4 htv:n vaje. Lisäksi eläinlääkärin on 1 htv:n tarve toiminnan päivystysluonteen vuoksi. Ympäristöterveyden henkilöstön määrä on nyt 18, mutta kokonaistarve on siten 28, jotta valtakunnallisiin tavoitteisiin voitaisiin päästä.

Vuoden 2019 alusta tulee käyttöön uusi valtakunnallinen kohdetietojärjestelmä, mikä tulee vaatimaan runsaasti resursseja käyttöönotetussa sekä kehitystyötä. Tämä tulee osaltaan vaikuttamaan valvontatavoitteisiin pääsyä.

Yksikössä on käytössä LaatuNet-laadunohjausohjelmisto, minkä käyttöönotto täysimääräisesti vaatii myös panostusta ja aikaa. Laadunhallinta sisältää myös mm. sisäisiä ja ulkoisia auditointeja. Samalla yhteistyötä naapurivalvontayksiköiden ja ns. Six-pack -valvontayksiköiden kanssa lisätään.

Taulukko 2.2b Valvontahenkilöstön työpäivien laskennallinen jakauma.

Yhden henkilön työpanos on 220 henkilötyöpäivää/vuosi. Elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkavalvonnan henkilöstö valvo

Valvonta-ala	ympäristöterveys- päällikkö	kaup.eläinlääkäri	terveystarkastaja	yht. htpv (htv)
	1 hlö	1 hlö	12 hlö	
Elintarvikevalvonta	35	190	1540	1582 (8,0)
Terveydensuojelu	35	0	958	993 (4,5)
Tupakkavalvonta	5	0	142	147 (0,7)
Hallinto	145	30	0	175 (0,8)
yhteensä (htpv)	220	220	2640	3080

11.2.4 Henkilöstön osaaminen

Konsernihallinto, Strateginen HR on laatinut Turun kaupungin Henkilöstökoulutuksen yleisohjeet (Henkilöstöjohtaja /sarja A, 30.10.2015 § 134). Henkilöstökoulutuksen suunnittelu lähtee organisaation tarpeesta ja tavoitteista. Henkilöstön pätevyys- ja osaamiskartoituksen tekee esimies kehityskeskustelujen pohjalta ottaen huomioon henkilön työkokemuksen ja muun koulutuksen. Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuosille 2015 - 2019 on esitetty koulutustavoitteeksi keskimäärin kahdeksan koulutuspäivää vuodessa viranhaltijaa kohden. Koulutuspäiviksi voidaan varsinaisten koulutuspäivien lisäksi lukea muutakin ammattitaidon edistämistä, kuten työnohjauspäiviin osallistumista, malliasiakirjoihin perehtymistä tai muuta suunnitelmallista pätevyyden ylläpitoa.

Koska tieto koulutustilaisuuksista tulee lyhyellä varoitusajalla, koulutussuunnitelma voidaan laatia vain

suuntaa antavaksi. Koulutuksen suuntaamisessa otetaan huomioon elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisten tehtävien jako. Toimistohenkilökunta osallistuu kaupungin järjestämään soveltuvaan koulutukseen. Lisäksi koko henkilökunnalla on tarvetta koulutukseen valvonnan tiedonhallintajärjestelmän ja laatujärjestelmän muutosten osalta.

Keskusvirastot ja ministeriöt järjestävät koulutuspäiviä, joissa kerrotaan lainsäädännön uudistuksista ja ajankohtaisista asioista. Aluehallintoviraston järjestämiin työkokouksiin, joissa ohjeistetaan kuntia ajankohtaisissa asioissa, osallistuvat kaikki tarkastajat ja eläinlääkärit mahdollisuuksien mukaan. Koulutuksen painopisteitä ovat mm. joustavan tai muuttuvan lainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen viranomaistyössä, Koulutuksiin osallistuminen kirjataan kaupungin henkilörekisteri-ohjelmaan. Ympäristöterveydenhuollolle on varattu koulutukseen ja koulutuksiin osallistutaan määrärahan puitteissa.

Vuonna 2018 on käytössä LaatuNet-laatujärjestelmäohjelmisto, jonka käyttöönotto vaatii osaltaan resursseja. Laatujärjestelmän käytön on tarkoitus varmistaa, tehostaa ja osaltaan helpottaa valvontatehtäviä ja toimintaa.

Elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonnan koulutussuunnitelma 2019

Erillinen koulutussuunnitelma on esitetty erikseen kaupungin- ja toimialan yhteisessä koulutussuunnitelmassa.

Elintarvikevalvonta	Terveydensuojelu	Tupakkavalvonta	muu
Evira, AVI: Elintarvikevalvonnan koulutuspäivät (Evira), työnohjauspäivät (AVI), Terveystarkastajien koulutuspäivät, Ympäristöterveydenhuollon alueelliset koulutuspäivät,	Valvira, AVI: Työnohjauspäivät (AVI) asumisterveyden ja talousveden osalta, Terveystarkastajien koulutuspäivät, Ympäristöterveydenhuollon alueelliset koulutuspäivät	Valvira, AVI: lainsäädäntö ja sen soveltaminen	VATI koulutus
Elintarvikehygienikkoyhdistyksen koulutuspäivät (EHY)	uimavesivalvontaan liittyvät koulutukset	laatujärjestelmä ja riskinarviointi	LaatuNet-koulutus
Eläinlääkäripäivät elintarvikevalvonnan osalta	sisäilmastoseminaari		

11.3 Tietojärjestelmät

Ympäristöterveydenhuoltoon tulee vuoden 2019 alusta valtakunnallinen kohdetietojärjestelmä VATI, joka korvaa Digian Tarkastaja-ohjelman.

Valtakunnallisesti ja alueellisesti kattavaa tietoa ympäristöterveydenhuollon valvonnan resursseista, henkilöstön kouluttautumisesta, valvonnasta ja valvontatarpeesta, kuten muun muassa valvontakohteista, niiden lukumäärästä, tehdyistä tarkastuksista ja niiden määrästä sekä tarkastuksilla havaituista ongelmista tarvitaan, jotta keskusvirastoissa voidaan arvioida valvonnan vaikuttavuutta sekä valvonnan ohjaamiseen liittyviä menettelyjä ja tarpeita. Saatuja tietoja käytetään keskusvirastojen ohjaustoiminnan kehittämiseen. Lisäksi ohjaavat ministeriöt voivat hyödyntää koostettuja tietoja kehittäessään ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntöä ja valvonnan organisointia.

Keskusvirastot ovat tehneet yhteistyötä keskitetyn tietojärjestelmien kehittämiseksi. Maakuntaudistuksen myötä ympäristöterveydenhuollossa siirrytään käyttämään yhteistä VATI-tietojärjestelmää vuonna 2019. Järjestelmää tullaan kehittämään käytön aikana edelleen.

KUTI/YHTI

Taustaksi, että keskusvirastot ovat antaneet määräykset, joiden mukaan kunnan on ilmoitettava kohde- ja valvontatie- dot sähköisesti käyttäen KUTI/YHTI -järjestelmää. Tiedot syötetään järjestelmiin KUTI- ja YHTI-luokitus- ten mukaisesti. Keskusviranomaiset ovat tiedottaneet ja kouluttaneet kuntia kohde- ja valvontatietojen keräämisen muutoksista.

Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) antoi 2.5.2013 määräyksen (3091/0900/2013, ns. KUTI -määräys) elintarvikevalvontaviranomaisen tiedonantovelvollisuuden toteuttamistavasta ja valvontatietojen julkistamisesta. Määräyksen mukaan kunnan on ilmoitettava Eviralle Eviran ylläpitämiin rekistereihin valvonnan piiriin kuuluvien elintarvikehuoneistojen kohde- ja valvontatiedot sähköisesti käyttäen KUTI -järjestelmää.

Tukes ja Valvira antoivat 14.1.2014 määräyksen YHTI:n käyttöön ottoon liittyen (9691/06.01/2013; 11922/62/2013, ns. YHTI -määräys). Määräyksen mukaisesti kunnan terveydensuojelu- ja tupakkavalvontaviranomaisen on ilmoitettava valvontaa koskevat tiedot sähköisesti käyttäen YHTI -järjestelmän kanssa yhteensopivaa tietojärjestelmää alkaen vuoden 2014 valvontakohteista ja -tiedoista. Valvontayksikön tietojärjestelmän on täytettävä YHTI -järjestelmän (kulloinkin voimassa olevat) tekniset vaatimukset, jotka on esitetty YHTI -järjestelmän teknisissä asiakirjoissa.

Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmä – VYHA

VYHAN avulla hallinnoidaan ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietoja. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden arvioimiseen käytettyä järjestelmää kehitetään siten, että järjestelmää voidaan käyttää KUTI/YHTI-järjestelmästä puuttuvien, valvontaa ja valvontayksikköä koskevien tietojen keräämiseen. Näitä ovat mm. henkilöresurssit, valvontasuunnitelma ja sen toteuman sanallinen arviointi. Kuntien on pidettävä tiedot ajan tasalla ja huolehdittava siitä, että velvoitteissa pysytään. Kuntien on osaltaan edistettävä omista tarpeistaan raportointia, jotta kunnissa voidaan paremmin osoittaa oman toiminnan vaikuttavuutta, riskiperusteisuutta ja tuloksellisuutta.

Ympäristöterveydenhuollon käytössä olevat kaupungin omistamat tietojärjestelmät

Turussa ympäristöterveydenhuollon käytössä on Digia Oy:n toimittama Digia-Tarkastaja tiedonhallintaohjelma. Tämän aktiivinen käyttö loppuu vuoden 2018 lopussa. Palvelin siirrettiin 2015 Soneralta kaupungin hallintaan. Palvelimelle tehtävistä päivityksistä ja muutoksista on vastannut kaupungin Service desk ja Digia. Tarkastajaohjelmaan on merkitty kuhunkin kohteeseen tehdyt tarkastukset, tarkastuspöytäkirjat, määräajat, hakemukset/ilmoitukset, päätökset/todistukset, näytteenotot ja muut valvontatiedot edellä mainittujen valtakunnallisten KUTI/YHTI-järjestelmien mukaisesti. Tarkastaja vastaa siitä, että valvontakohteen tiedot ovat kohdetieto-ohjelmassa ajan tasalla ja oikein. Kohteiden lukumäärä ja ryhmittely on esitetty liitteessä 2. Digia on järjestänyt vuosittain ohjelman käyttöön ja uusiin toimintoihin liittyvää koulutusta.

Valvontasuunnitelman seuranta ja toteutumisen raportointi tulee toimimaan, kun uusi järjestelmä on täysipainoisesti toiminnassa. Alkuvaiheessa on odotettavissa epäkohtia toiminnassa.

Kaupungin sähköinen asianhallintajärjestelmä on JoutseNet, joka on virallisten asiakirjojen tietovarasto. Arkistoitavat asiakirjat, kuten päätökset, todistukset ja lausunnot tallennetaan ja diarioidaan JoutseNetiin. Ympäristöterveydenhuollolla on edelleen myös ns. riippukansioarkisto, jossa kullakin kohteella on oma arkistonumero. Kohteen arkistonumero kirjataan kohdetietoihin.

Turun kaupungilla on käytössä talous- ja henkilöstöhallintaohjelma SAP. Terveysvalvonnan asiakkaiden laskutus tapahtuu kaupungin talouspalvelukeskuksessa (Taitoa) SAP:in kautta. Lasku muodostetaan kohdetieto-ohjelman avulla. Asiakkaan laskutustiedot perustuvat yritys- ja yhteisötunnukseen (Y-tunnus) tai sen puuttuessa henkilötunnukseen. Ostolaskut tarkastetaan ja hyväksytään SAP- ohjelmassa.

12. Viestintä

Ympäristöterveys noudattaa Turun kaupungin viestintästrategiaa. Viestinnän toimintaohjeet ja yhteystiedot on koottu Turun kaupungin intranettiin kohtaan viestinnän ja markkinoinnin ohjeet. Ohjeistus kattaa myös kriisiviestinnän ja sosiaalisen median ohjeet. Ympäristötoimialan viestintää hoitaa tiedottaja Risto Lahtinen. Eviran internetsivuille on koottu kriisitilanteissa tarvittavien muiden valvontaviranomaisten yhteystiedot.

Viranomaisten yhteistyötä on suunniteltu ja harjoitettu tiedonsiirtoa tehostamalla. Yksi tärkeimmistä tavoitteista on, että pelastustoimella on käytettävissään mahdollisimman hyvin eri organisaatioiden asiantuntija-apu ja tarpeelliset tiedonvaihtokanavat, jotta monien viranomaisten osaamista vaativissa häiriötilanteissa saadaan luotua tilannekuva nopeasti ja kattavasti. Ympäristöterveyspäällikkö osallistuu toimintaan ympäristöterveyden edustajana.

Viestintään kuuluvat asiakaspalvelu, neuvonta ja tiedottaminen. Asiakaspalveluun ja neuvontaan osallis-

tuu koko henkilökunta. Ympäristöterveydenhuollon toimistossa ja internetissä kotisivuilla on saatavana lomakkeita ja kirjallisia ohjeita erilaisiin tarkoituksiin. Lomakkeiden käytössä opastetaan tarvittaessa. Terveystarkastajien ja kaupungineläinlääkäriin puhelinaika on päivittäin klo 8.30-9.30. Ympäristötoimialan asiakaspalvelupiste on avoinna klo 9-15 ja vastaa puhelimeen klo 8.15-16.00. Tarvittaessa järjestetään asioiden selvittämiseksi neuvotteluja. Neuvontaa ja opastusta annetaan myös tarkastuskäyntien yhteydessä mm. lainsäädännön vaatimuksista. Merkittävistä toimintaan vaikuttavista lainsäädännön muutoksista tiedotetaan asianosaisille kotisivuilla, tarkastuskäyntien yhteydessä ja tarvittaessa kohdennetusti kirjeitse tai sähköpostilla.

Ympäristöterveyden asiakaspalautevastaavana toimivat toimistonhoitaja Tamara Fomin ja toimitosihteeri Jaakko Ilkko. Palautteet saapuvat vastuuhenkilöille kaupungin sähköisen palautepalvelun kautta ja he jakavat palautteet vastattaviksi ao. henkilöille. Asiakaspalautejärjestelmän tarkoitus on palvella kuntalaisia mahdollisimman hyvin sekä parantaa toimintaa ja sen laatua.

Ympäristöterveyden tiedottamisesta on vastuussa ympäristöterveyspäällikkö. Kriisitilanteissa noudatetaan ko erityistilannetta varten laadittuja ohjeita ja/tai päätetään viestinnästä tapauskohtaisesti asiaa hoitavien tahojen kesken.

Viestinnän vastuuhenkilöt:

Turun kaupungin konsernihallinto: viestintäjohtaja Saara Malila P. 044 907 5710, 262 7591

Ympäristötoimiala: viestintäpäällikkö Seppo Kempainen 050 559 0591, tiedottaja Risto Lahtinen P. 050 3101655

Ympäristöterveysyksikkö: ympäristöterveyspäällikkö Olli Sjövall P. 050 407 1524

13. Erityistilanteisiin varautuminen

Osassa ympäristöterveydenhuollon lakeja (EL 46 §, EtL 43 §, TsL 8 §,) ja keskusvirastojen ohjeita veloitetaan ao. viranomaisia laatimaan erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma. Keskusviranomaiset ovat laatineet ohjeita ympäristöterveydenhuollon eri toimialojen erityistilanteita varten. Valtakunnallisesti yleiset häiriötilanteisiin varautumisen periaatteet on kirjattu Valtioneuvoston periaatepäätökseen 16.12.2010 "Yhteiskunnan turvallisuusstrategia" (YTS). Strategia muodostaa varautumisen ja kriisijohtamisen yhteisen perustan yhteiskunnan kaikille toimijoille. Sitä täydentävät ja syventävät eri hallinnonalojen valmistelemaat muut varautumiseen ja häiriötilanteiden hallintaan liittyvät strategiat sekä ohjausasiakirjat. STM:n Ympäristöterveyden erityistilanteet –opas on tarkoitettu ympäristöterveyden erityistilanteisiin varautumisen ja viestinnän ohjeeksi. Opas täydentää paikallista toimintaohjetta, joka on pääasiallinen toimintaohje erityistilanteessa. Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteisiin varautumiseen liittyviä ohjeita ja suunnitelmia:

Erityistilanteisiin liittyviä toimintaohjeita:

Evira Toiminta elintarvikkeisiin liittyvissä terveysvaaratilanteissa – ohje elintarvikevalvontaviranomaisille. 2012

Eviran valmiussuunnitelmat helposti leviävien eläintautien varalta

Valvira Talousveden laadun turvaaminen erityistilanteissa –opas

STM Ympäristöterveyden erityistilanteet. Opas ympäristöterveydenhuollon työntekijöille ja yhteistyötahoille 2014

Sisäasiainministeriö Säteilyvaaratilanteet – toimijoiden vastuut ja tehtävät, 2012

Erityistilanneviestintään liittyviä julkaisuja:

Kuntaliitto Ohjeita ja oppaita kuntien viestintään, mm. Varaudu, 2009

Vesi- ja viemärlaitosyhdistys (VVY) Vesihuoltolaitoksen kriisiviestintäohje

Valvontaviestintä erityistilanteissa tapahtuu etukäteen suunniteltuja viestintäkanavia ja -tapoja käyttäen. Viranomaisilla on käytössään valtakunnallinen suojattu viranomaisradioverkko VIRVE. VIRVE-puhelin on ympäristöterveydenhuollon johtajalla. Kaupungin kriisiviestintäohje on intranetissa kohdan viestintä- alla. Viestintää erityistilanteissa on käsitelty STM:n julkaisemassa Ympäristöterveyden erityistilanteiden oppaassa (luku 11). Myös Vesi- ja viemärlaitosyhdistys (VVY) on julkaissut verkkojulkaisun Vesihuoltolaitoksen kriisiviestintäohje. Evira on ohjeistanut viestintää erityistilanteissa mm. terveysvaarakansiossa ja eläinlääkintähuollon oppaissa ja ohjeissa.

Ympäristöterveydellä on erityistilannesuunnitelma ja-ohjeistus, joka tukeutuu edellä mainittuihin viranomais- ja muihin ohjeisiin. Suunnitelmasta vastaa ympäristöterveyspäällikkö..

Turun hyvinvointitoimialalle on nimitetty erikseen pandemiatyöryhmä, joka on valmistellut varautumis-suunnitelman influenssapandemiaa varten. Lisäksi toimii infektiotyöryhmä, joka käsittelee mm. epidemioiden torjuntaa. Ympäristöterveydenhuollon johtaja osallistuu tarvittaessa molempiin ryhmiin.

Ympäristöterveys on huomioitu myös hyvinvointitoimialan erityistilannesuunnitelmassa ja yhteystiedot on kerätty ympäristöterveyden hälytyskaavioon. Ympäristöterveys osallistuu tarvittaessa hyvinvointitoimialan kriisiviestintä- ja erityistilanneharjoituksiin.

Turun vesihuolto Oy on laatinut kriisiviestintäsuunnitelman, joka on ympäristöterveydenhuollon käytettävissä. Mahdollisia tilanteita on myös harjoiteltu yhdessä.

13.1 Ruokamyrkytys-epidemioiden selvittäminen ja selvitystyöryhmä

Turussa on nimetty elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvitystyöryhmä, johon kuuluvat

- tartuntatautilääkäri Jutta Peltoniemi, puh. 040 595 3682, jutta.peltoniemi@turku.fi
- tartuntatautihoitaja Laura Mussaari, puh. 02 266 1143, laura.mussaari@turku.fi
- ympäristöterveyspäällikkö Olli Sjövall, puh. 050 407 1524, olli.sjovall@turku.fi
- asianomaisen alueen elintarvikevalvontaa tekevä terveystarkastaja
- kaupungineläinlääkäri Sirpa Kemilä, puh. 040 547 2035, sirpa.kemila@turku.fi

Vesiepidemian ollessa kyseessä mukaan kutsutaan

- vesilaitoksen johtaja Irina Nordman P. 2633 2120, puh. 050 561 0793, irina.nordman@turku.fi
- talousvesi, terveystarkastaja Satu Ylhäinen, puh. 044 907 3697, satu.ylhainen@turku.fi

Zoonoosin ollessa kyseessä mukaan kutsutaan

- valvontaeläinlääkäri Tiina Korte-Mattila P. 044 907 3854, tiina.korte-mattila@turku.fi

Ryhmä kokoontuu tarvittaessa. Kokoontusajankohdaksi voi olla kuka vaan ryhmän jäsenistä ja ryhmää laajennetaan tarvittaessa esim. kaupungin viestinnän edustajalla.

Ohjeita epidemioiden selvittämisestä, näytteenotosta, tutkimuksista ja raportoinnista on Eviran internet-sivulla <https://www.evira.fi/tietoa-evirasta/asiointi/sahkoinen-asiointi/elintarvikkeet/ruokamyrkytys-epidemioiden-raportointi-rymy/>

Epäily- ja selvitysilmoitukset tehdään ruokamyrkytys-epidemiarekisteritietojärjestelmään (RYMY), joka on THL:n ja Eviran yhteinen. Epäilyilmoitus tehdään mahdollisimman pian epidemian havaitsemisen jälkeen ja selvitysilmoitus viimeistään kolmen kuukauden kuluttua selvityksen päättymisestä. Tarvittavat elintarvike-, vesi- ja pintapuhtausnäytteet otetaan ympäristöterveydenhuollon toimesta ja tarvittavat näytteet sairastuneista otetaan infektioiden torjuntayksikön toimesta ja koordinoimana.

Järjestelmän osoite on <https://palvelut2.evira.fi/rymy/>

Epäilyilmoituksen tekemiseen kunta ei tarvitse käyttäjätunnusta. Selvitysilmoitukseen tarvittavan kunta-kohtaisen käyttäjätunnuksen kunta saa Evirasta. Käyttäjätunnus ja salasana ovat ympäristöterveydenhuollon johtajalla ja kaupungineläinlääkärillä ja tarvittaessa saatavissa Evirasta.

14. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointia hyödynnetään paikallisen ympäristöterveyden valvonnan kehittämisessä, valvonnan toimivuuden varmistamisessa ja uusien suunnitelmien laadinnassa.

Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan valvontakohdetyypeittäin. Alla on esitetty pääpiirteissään, mitä arviointi pitää sisällään.

- Suunnittelun toiminnan ja tarkastusten kattavuus
- Tarkastusten ja näytteiden määrä (suhteessa valvontasuunnitelmaan)
- Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen
- Voimavarat
- Toiminnan kehittämistarpeet
- Mahdolliset toiminnan tarkastamiset (Arviointi- ja ohjauskäynnit)

Lautakunnassa tai muussa monijäsenisessä toimielimessä käsitelty valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi toimitetaan VYHA:n kautta aluehallintovirastolle vuosittain maaliskuun loppuun mennessä.

Aluehallintovirasto arvioi kuntien valvontasuunnitelmia sekä niiden toteutumista. Valvontasuunnitelmien ja niiden toteutumisen arviointia voidaan tehdä valvontayksikön arviointi- ja ohjauskäyntien yhteydessä.

LIITE 1 Kuntien valvontaa ohjaavaa keskeistä lainsäädäntöä

Ympäristöterveydenhuollon määrittävä lainsäädäntö

- 1) Kansanterveyslaki (66/1972)
- 2) Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Elintarvikevalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Elintarvikelaki (23/2006)
- 2) Valvonta-asetus (EY) N:o 882/2004
- 3) Valtioneuvoston asetus elintarvikevalvonnasta (420/2011)
- 4) Alkutuotantoasetus (1368/2011)
- 5) Elintarvikehygieniä-asetus (EY) N:o 852/2004
- 6) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieniä-asetus (EY) N:o 853/2004
- 7) Eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus (EY) N:o 854/2004
- 8) Ensisaapumisasetus (118/2006)
- 9) Komission asetus (EY) N:o 2073/2005 elintarvikkeiden mikrobiologisista vaatimuksista
- 10) Valtioneuvoston asetus elintarvikkeiden ja veden välityksellä leviävien epidemioiden selvittämisestä (1365/2011)
- 11) Yleinen elintarvikevalvonta-asetus (EY) N:o 178/2002
- 12) Valtioneuvoston asetus elintarvikelain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista (1174/2006)
- 13) Valtioneuvoston asetus eräistä elintarvikevalvonnan maksuista (1040/2007)
- 14) MMM:n asetus laitosten elintarvikehygieniasta, 795/2014
- 15) MMM:n asetus ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (Elintarvikehuoneisto-asetus) (1367/2011)
- 16) Valtioneuvoston asetus eräistä elintarviketurvallisuusriskeiltään vähäisistä toiminnoista, VNa 1258/2011
- 17) Komission asetus pakastettujen elintarvikkeiden lämpötilojen seurannasta kuljetuksen, välivarastoinnin ja varastoinnin aikana (EY) N:o 37/2005
- 18) Elintarviketietoasetus (EY) N:o 1169/2011
- 19) MMM:n asetus elintarviketietojen antamisesta kuluttajille N:o 834/2014

Terveydensuojelun lainsäädäntöä

- 1) Terveydensuojelulaki (763/94)
- 2) Terveydensuojeluasetus (1280/1994)
- 3) STM:n asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista N:o 545/2015
- 4) Talousveden osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - a. STM asetus (1352/2015) talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
 - b. STM asetus(401/2001) pienten yksiköiden talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista
- 5) Uimavesien osalta laatuvaatimukset ja näytteenotto on määritelty seuraavissa säädöksissä:
 - a. Allasvedet
STM asetus (315/2002) uimahallien ja kylpylöiden allasveden valvontatutkimuksista ja laatuvaatimuksista
 - b. Uimarantavedet
STM:n asetus 177/2008 yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta (ns. EU uimarantavesien valvontaan) ja STM:n asetus 354/2008 pienten yleisten uimarantojen uimaveden laatuvaatimuksista ja valvonnasta.
- 6) STM:n asetus suurten yleisötilaisuuksien hygieenisistä järjestelyistä ja jätehuollosta (405/2009)

Tupakka ja nikotiinivalvonnan lainsäädäntöä

- 1) Tupakkalaki 29.6.2016/549
- 2) STM:n päätös tupakointivälineistä (1158/1999)
- 3) STM:n omavalvontasuunnitelmamääräys: STM:n määräyskokoelma (dnro 1999:53)
- 4) Lääkelaki (395/1987) 54 a-e §:t

Eläinlääkintähuolto

- 1) Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- 2) Valtioneuvoston asetus eläinlääkintähuollosta (1031/2009)
- 3) Eläinsuojelulaki 247/1996
- 4) Eläinsuojeluasetus 396/1996

Muuta

- 1) Hallintolaki (434/2003)
- 2) Kuntalaki 10.4.2015/410,
- 3) Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (N:o 665/2006)
- 4) Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (N:o 78/2011)
- 5) Laki ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta (410/2009)

LIITE 2. VALVONTAKOhteet JA TARKASTUSMÄÄRÄT 2019

1. ELINTARVIKEVALVONNAN KOhteiden OHJEELLINEN RISKILUOKITUS JA TARKASTUSTIHEYYS 2019

TOIMINNAN KOKOLUOKKA	TOIMINTA 1			TOIMINTA 2			TOIMINTA 3			TOIMINTA 4			YHTEENSÄ		
	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Tark. lkm/v	Työaika htpv/v
ILMOITETUT ELINTARVIKEHUONEISTOT															
KOKOLUOKKA 1															
Myymälat < 200m2	42	0,35	2	131	0,35	2	49	0,5	3	0			222	85	26
Tarjoilu < 6 as. paikkaa TAI < 50 annosta/vrk	12	0,35	2	75	0,35	2	65	0,5	3	0	1	3	152	63	21
Suurtalous < 500 annosta/vrk	26	0,35	2	60	0,35	2	71	0,5	3	7	1	3	164	73	25
Teollinen tuotanto < 1 milj. litraa / < 10 000 kg	3	0,35	2	6	0,35	2	20	0,5	3	0	1	3	29	13	5
Kuljetus ja varastointi < 2 kpl kulj.väl./< 1000 m2 varasto	13	0,35	2	5	0,35	2	1	0,5	3	0	1	3	19	7	2
Maahantuonti (EU, 3. maat) vähäistä	1	0,35	2	10	0,35	2	0	0,5	3	0	1	3	11	4	1
Pieni/keskisuuri elintarvikekontaktimateriaalitoiminta	4	0,35	2	2	0,35	2	1	0,5	3	0	1	3	7	3	1
Siipikarjan ja kanin teurastus tilalla, myynti <10 000 kg	0	0,35	2	0	0,35	2	0	0,5	3	0	1	3	0	0	0
Lahtivajat (luonnonvarainen riista)	0	0,35	2	0	0,35	2	0	0,5	3	0	1	3	0	0	0
KOKOLUOKKA 2															
Myymälat 200-1000m2	0	0,35	2	87	0,5	3	15	1	3	0			102	59	23
Tarjoilu 6-150 as. paikkaa TAI 50-500 annosta/vrk	29	0,35	2	295	0,5	3	307	1	3	1	2	3	632	467	185
Suurtalous 500-2000 annosta/vrk	17	0,35	2	31	0,5	3	51	1	3	53	2	3	152	178	71
Teollinen tuotanto 1-10 milj. litraa / 10 000-1 milj. kg	3	0,35	2	0	0,5	3	2	1	3	0	2	3	5	3	1
Kuljetus ja varastointi 2-10 kulj.väl. / < 1000-10 000 m2	54	0,35	2	5	0,5	3	3	1	3	0	2	3	62	24	7
Maahantuonti (EU, 3. maat) keskisuurta	0	0,35	2	5	0,5	3	0	1	3	0	2	3	5	3	1
Suuri elintarvikekontaktimateriaalitoiminta, tuonti/venti	0	0,35	2	0	0,5	3	2	1	3	0	2	3	2	2	1
Siipikarjan ja kanin tilateurastus, myynti 10 000-40 000 kg	0	0,35	2	0	0,5	3	1	1	3	0	2	3	1	1	0
KOKOLUOKKA 3															
Myymälat >1000m2	0	0,5	3	10	1	3	14	2	3	0			24	38	15
Tarjoilu >150 as. paikkaa TAI >500 annosta/vrk	0	0,5	3	0	1	3	4	2	3	0	3	4	4	8	3
Suurtalous >2000 annosta/vrk	0	0,5	3	0	1	3	4	2	3	8	3	4	12	32	16
Teollinen tuotanto 10-100 milj. litraa / > 100 000-1 milj. kg	0	0,5	3	0	1	3	1	2	3	1	3	4	2	5	2
Kuljetus ja varastointi >10 kulj.väl./>10 000 m2	0	0,5	3	0	1	3	0	2	3	0	3	4	0	0	0
Maahantuonti (EU, 3. maat) suurta	0	0,5	3	6	1	3	29	2	3	1	3	4	36	67	27
Erit. suuri kv. elintarvikekontaktimateriaalitoiminta, tuonti/venti	0	0,5	3	0	1	3	0	2	3	0	3	4	0	0	0
KOKOLUOKKA 4															
Teollinen tuotanto >100 milj. litraa / >1 milj. kg	0	1	3	0	1	3	5	3	4	0	4	4	5	15	8
HVÄKSYTYT ELINTARVIKEHUONEISTOT	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)	Kohde lkm	Tark. lkm/v	Työaika htpv/v
KOKOLUOKKA 1															
Liha-, kala-, muna-, maitoala < 10 000 kg/v	0	1	3	0	1	3	0	2	3	0	3	4	0	0	0
KOKOLUOKKA 2															
Liha-, kala-ala 10 000 -100 000 kg/v	1	2	3	2	2	3	1	4	4	0	6	4	4	10	5
Muna-ala 10 000 -10 milj. kg/v	0	2	3	0	2	3	0	4	4	0	6	4	0	0	0
Maitoala, vast.otettu raakamaito < 2 milj. kg/v	0	2	3	0	2	3	0	4	4	0	6	4	0	0	0
KOKOLUOKKA 3															
Liha-, kala-ala 100 000 -1 milj. kg/v	0	2	3	1	4	4	4	6	4	0	8	4	5	28	15
Muna-ala >10 milj. kg/v	0	2	3	0	4	4	0	6	4	0	8	4	0	0	0
KOKOLUOKKA 4															
Liha-, kala-ala 1-10 milj. kg/v	1	4	4	1	6	4	1	8	4	1	10	4	4	28	15
Maitoala tuotanto > 10 000 kg/v	0	4	4	0	6	4	0	8	4	0	10	4	0	0	0
Maitoala, vast.otettu raakamaito > 2 milj. kg/v	0	4	4	0	6	4	0	8	4	0	10	4	0	0	0
KOKOLUOKKA 5															
Liha-, kala-ala >10 milj. kg/v	1	4	4	1	8	4	0	10	4	0	12	4	2	12	6
ELINTARVIKEHUONEISTOT YHTEENSÄ	207			733			651			72			1663	1227	483
ALKUTUOTANTO	Kohde lkm	Riskl. tark/v	Tark. (h)										Kohde lkm	Tark. lkm/v	Työaika htpv/v
Maidontuotanto	1	0,3	2										1	0	0
Lihakarjan kasvat. kalastus, vesiviljely	8	0,2	2										8	2	0
Muu alkutuotanto	97	0,1	2										97	10	3
ALKUTUOTANTO YHTEENSÄ	106												106	12	3
OHJEELLINEN ELINTARVIKEVALVONTA YHTEENSÄ													1769	1238	486

2. TERVEYDENSUOJELUN SUUNNITELMALLINEN VALVONTA 2019	riski- luokka	kohteiden lkm	tark. tiheys	tark./vuosi	aika h/tark.	aika yht.(h)
Talousveden toimittaminen		5		6		60
EU-raportoitava vedenjakelualue min. 1000 m3/pv tai min 5000 hlö:lle	3	1	2	2	15	30
muu vedenjakelualue 10-999 m3/pv tai 50-4999 hlö:lle	3	3	1	3	8	24
pieni vedenjakelualue <10 m3/pv tai <50 hlö:lle	2	1	1	1	6	6
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle		1		2		16
Tukkulaitos	3	1	2	2	8	16
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot		60		18		252
lasten ja nuorten kohteet:kerhotilat, nuorisotilat, leirikeskukset, lasten iltpäiväiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot	2-1	60	0,3	18	14	252
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset		174		52,2		783
esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus	2-1	174	0,3	52,2	15	783
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot		181		36,2		144,8
Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.	2-1	181	0,2	36,2	4	144,8
Kauneudenhoitoa ja ihonkäsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset		194		57,7		173,1
kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito ja laitokset	2-1	189	0,3	56,7	3	170,1
solarium	2	5	0,2	1	3	3
Sosiaalihuollon palvelut		282		141		846
Lasten päiväkodit ja vastaavat	2	178	0,5	89	6	534
Lastenkodit/lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	2	21	0,5	10,5	6	63
Vanhainkodit ja vastaavat	2	19	0,5	9,5	6	57
Muut sosiaalialan yksiköt	2	64	0,5	32	6	192
Liikunta- ja virkistystoiminta		200		150		602
yleiset uimarannat (EU-uimarannat)	2	3	1	3	4	12
pienet yleiset uimarannat	2	7	1	7	4	28
yleiset altaat. Uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas	3	28	2	56	5	280
yleiset saunat	2	28	1	28	3	84
yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila	1	104	0,25	26	3	78
suuret yleisötaloukset	2	30	1	30	4	120
YHTEENSÄ		1097		463,1	h	2876,9
					htpv	383,6
					htv	1,7

3. TUPAKKALAIN MUKAINEN SUUNNITELMALLINEN VALVONTA 2018		kohteiden lkm	tark. tiheys	tark./vuosi	aika h/tark.	aika yht.(h)
Tupakointikiellot ja -rajoitukset				2,4		4,8
Ravintola, jossa tupakkakoppi		8	0,3	2,4	2	4,8
Tupakkatuotteiden myynti, mainonta ja esilläpito				137		274,0
Vähittäismyynti (myös tukkumyymälät, joissa vähittäismyymyntiä)		274	0,5	137	2	274,0
YHTEENSÄ		0		139,4	h	278,8
					htpv	37,2
					htv	0,2

LIITE 3. NÄYTTEENOTTOSUUNNITELMA 2019

1. ELINTARVIKELAIN MUKAISET VIRANOMAISNÄYTTEET

Näytteenottoprojektit

- Pehmytjäätelön mikrobiologinen laatu
ajankohta: touko-elokuu
näyte: irtojäätelö ja säilytyslämpötilan mittaus
näytteenottoaika: jäätelökioskit
tutkimukset: aerobiset mikro-organismit, enterobakteerit
- Sienten ja marjojen radioaktiivisuusseuranta
syys-lokakuu
näyte: sienet, viisi näytettä
näytteenottoaika: tori ja ulkomyyntipaikat
tutkimukset: Cs-137
- Pintapuhtausprojekti
ajankohta: kevät-kesä
näyte: elintarvikkeiden tai kanssa kosketuksiin joutuvat pinnat tai vastaavat pinnat, joilla merkitystä elintarvikkeen hygieenisyyden kannalta
näytteenottoaika: ravintolat
tutkimukset: pintapuhtausnäyte
- Gluteenittomien tuotteiden valvontaprojekti (jatkoa vuodelta 2018)
ajankohta tarkentuu myöhemmin
näyte: tuote, joka on ilmoitettu olevan gluteeniton
näytteenottoaika: gluteenittomia pizzoja valmistavat pizzeriat
tutkimukset: gluteenin osoitus
- Talousvesi liikkuvissa elintarvikehuoneistoissa ja muissa vastaavissa vesisäiliöissä esim kioskeissa
ajankohta kevät-syksy
- Elintarvikkeiden lihalajin määrittäminen esim. pizzat
ajankohta kevät-syksy

Muita valvonta- ja näytteenottoprojekteja

- Eviran projektit ja hankkeet Eviran ohjeistuksen ja harkinnan mukaan, esim. yhteispohjoismainen gluteenittomia elintarvikkeita ja aterioita koskeva valvontahanke, taudinaiheuttajien esiintymisen vähittäismyynnissä myytävissä pakatuissa lehtivihanneksissa ja ravintoarvomerkintöjen tarkistaminen
- Viranomaisyhteistyönäytteet (esim. Tulli) erikseen sovittuna ja harkinnan mukaan
- Laitoksista näytteitä tarvittaessa omavalvonnan varmistamiseksi
- Uusintänäytteet, kun tulos on ollut huono

Näytteet tutkitaan Eurofins Scientific Finland Oy:ssä tai Eviran määräämässä laboratoriossa

2. TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAISET VIRANOMAISNÄYTTEET

Talovesinäytteet STMa 461/2000 seuranta

jatkuva valvonta jaksottainen

verkostovesi 130 kpl 8 kpl
Kakskerta-Satava ja Ruissalo vesiosuuskunnat 2 kpl

koulutettu näytteenottaja ottaa jatkuvan valvonnan verkostovesinäytteet ja terveystarkastaja jaksottaisen seurannan näytteet

jatkuva valvonta ja jaksottainen sisältää STMa 1352/2015 Liitteissä I ja II määritellyt tutkimukset tutkimukset on yksilöity kussakin valvontatutkimusohjelmassa

Näytteet tutkitaan Lounais-Suomen vesi ja ympäristötutkimus Oy:ssä

Uimavesinäytteet EU direktiivi 2006/7/EY

uimavesinäytteet 54 kpl
tutkimukset
E.coli
suolistoperäiset
enterokokit

Näytteet tutkitaan Lounais-Suomen vesi- ja ympäristötutkimus Oy:ssä

Uima-allasvesinäytteet STMa 315/2002

uima-allasvesinäytteet 355 kpl

Uima-allasvesistä tehtävät tutkimukset:

Heterotrofinen pesäkeluku 22 °C

Heterotrofinen pesäkeluku 36 °C

Pseudomonas aeruginosa

Sameus

pH-arvo

Sidottu kloori

Vapaa kloori KMnO₄

Urea

THM kerran vuodessa (ei ulkoaltaista)

NO₃-vauvauntaltaista

Kohteita on yhteensä 28, joista otetaan pintapuhtausnäytteitä.

Näytteet tutkitaan Lounais-Suomen vesi ja ympäristötutkimus Oy:ssä

Turun kaupungin ympäristöterveystaksa 1.1.2019 alkaen

1 § Soveltamisala

Tätä taksaa sovelletaan

A Elintarvikelaissa (23/2006) säädettyihin kunnan viranomaisen toimenpiteisiin, jotka koskevat

- 1) laitosten hyväksymistä ja muiden kuin 13 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten käsittelyä;
- 2) kunnalliseen valvontasuunnitelmaan sisältyvää tarkastusta, näytteenottoa ja näytteen tutkimista;
- 3) Euroopan unionin ulkopuolelle eläimistä saatavia elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen valvontaa siltä osin, kuin vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa; sekä
- 4) elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien elintarvikelain 7 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden valvomiseksi tapahtuvaa tarkastusta.

Kunta perii lisäksi maksun muustakin valvonnasta sekä siihen liittyvistä tarkastuksista ja tutkimuksista sellaisena, kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 882/2004 artikloissa 27 ja 28 säädetään.

B. Terveysuojelulaissa (763/1994) säädettyihin kunnan viranomaisen toimenpiteisiin, jotka koskevat

- 5) terveysuojelulain 13 §:n mukaisista toiminnoista tehtävien ilmoitusten käsittelyä sekä;
- 6) terveysuojelulain 18 §:n mukaisen laitoksen hyväksymistä;
- 7) kunnalliseen valvontasuunnitelmaan sisältyvää tarkastusta, näytteenottoa ja näytteen tutkimista;
- 8) 6 §:ssä tarkoitettua kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvontaa silloin, kun määräysten antaminen perustuu tämän lain säännösten noudattamatta jättämiseen;
- 9) 13 §:n nojalla tehtyjen ilmoitusten perusteella annettujen määräysten valvontaa;
- 10) 18 §:n nojalla tehdyn hakemuksen perusteella annettujen määräysten valvontaa sekä 20 §:ssä edellytettyä talousveden laadun valvontaa, riskinarviointia ja tarkkailua;
- 11) 29 §:ssä edellytettyä uimaveden säännöllistä valvontaa;
- 12) asunnossa tai muussa oleskelutilassa suoritettua mittausta, näytteenottoa, tutkimusta ja selvitystä, joka liittyy 26 §:n mukaisten terveyshaittojen selvittämiseen (*arvonlisäverollinen*);
- 13) kaivon omistajan talousvesitutkimuksia silloin, kun kysymys ei ole 16 §:n 4 momentissa tarkoitettua talousvettä toimittavasta laitoksesta (*arvonlisäverollinen*);
- 14) terveysuojelulain 6 §:n mukaisen Maailman terveysjärjestön kansainvälisen terveyssäännösten (2005) (SopS 51/2007) 20 ja 39 artiklassa tarkoitettujen todistusten myöntämistä.

C. Tupakkalaissa (549/2016) säädettyihin kunnan viranomaisen toimenpiteisiin, jotka koskevat

- 15) 44 §:ssä tarkoitetun myyntiluvan myöntämistä;

- 16) 48 §:ssä tarkoitetun nikotiininesteen vähittäismyyntiä koskevan ilmoituksen käsittelyä;
- 17) 50 §:ssä tarkoitetun tukkumyynti-ilmoituksen käsittelyä;
- 18) 79 §:ssä tarkoitetun tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä;
- 19) 91 §:ssä tarkoitetun myyntiluvan vuotuista valvontamaksua.

D. Lääkelaisissa (395/1987) säädettyihin kunnan viranomaisen toimenpiteisiin, jotka koskevat

- 20) 54 a §:ssä tarkoitetun nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan myöntämistä;
- 21) 54 c §:ssä tarkoitettuja valvontatoimenpiteitä.

2 § Maksujen määräytymisperusteet

- 2.1 Maksut perustuvat valvonnasta, tarkastuksesta ja näytteenotosta viranomaiselle aiheutuneiden keskimääräisten kokonaiskustannusten määrään sekä tupakkalakiin.
- 2.2 Kokonaiskustannuksiin kuuluvat tehtävän hoitamisesta aiheutuvat toimintamenot, korot ja poistot sekä osuus hallintokustannuksista. Valvontahenkilöstön työtunnin hinta on 64 euroa.
- 2.3 Ulkopuolisten palveluiden ja laboratoriotutkimusten maksut määräytyvät aiheutuneiden kustannusten mukaan.
- 2.4 Maksut peritään liitteenä olevien maksutaulukoiden mukaisesti.
- 2.5 Näytteenotto ja näytteiden tutkiminen ovat maksullisia, ellei kohtuullisuussyistä muuta päätetä. Tarkastusten yhteydessä tehtävästä näytteenotosta ei peritä erillistä maksua.

3 § Käsittely- ja hyväksymismaksut. Elintarvikelain mukaisten huoneistoilmoitusten käsittelymaksut ja laitosten hyväksymismaksut, terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelymaksut ja terveydensuojelulain 18 §:n mukaisten laitosten hyväksymismaksut

- 3.1 Käsittely- tai hyväksymismaksun määräämisen yleisenä perusteena on käsittely- tai hyväksymismenettelyn laajuus. Maksu määräytyy hakemuksen tai ilmoituksen käsittelyyn käytetyn työajan perusteella.

Elintarvikelain mukaisen huoneistoilmoituksen ja terveydensuojelulain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn sisältyy ilmoitusta koskevien tietojen tarkastaminen, tietojen siirtäminen viranomaisen valvontakohdetietojärjestelmään, alustava riskinarviointi sekä todistuksen lähettäminen toimijalle. Tavanomaista suurempaa työmäärää edellyttävissä tilanteissa ilmoituksen käsittelymaksu peritään käytetyn ajan perusteella (64 €/h).

Elintarvikelain mukaisen laitoksen hyväksymismaksun ja terveydensuojelulain 18 §:n mukaisten laitosten hyväksymismaksun käsittelyyn käytettyyn työaikaan luetaan huoneiston käyttöönottotarkastus, asiakirjojen tarkastus, hakemuksen tai ilmoituksen käsittely sekä hyväksymispäätös.

- 3.2 Käsittely- tai hyväksymismaksua sovelletaan myös toiminnan olennaista muuttamista koskevaan ilmoitukseen tai hakemukseen.

3.3 Hyväksymismaksua sovelletaan myös ehdolliseen hyväksymispäätökseen. Ensimmäisestä ehdollisesta hyväksymisestä peritään uuden toiminnan maksu, ja seuraavista toiminnan olennaisen muutoksen maksu liitteenä olevan maksutaulukon mukaisesti.

4 § Ympäristöterveyden valvontasuunnitelmaan sisältyvien tarkastusten maksut

4.1 Hyväksytyyn valvontasuunnitelmaan perustuvasta tarkastuksesta ja näytteenotosta peritään valvontamaksu, joka perustuu tarkastukseen käytettyyn aikaan. Tarkastukseen kuuluu tarkastukseen valmistautuminen, keskimääräinen matka-aika, tarkastus ja tarkastuskertomuksen kirjoittaminen. Tarkastuksen sisällöstä sekä valvontakohtetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävästä ajasta määrätään Turun kaupungin ympäristöterveyden valvontasuunnitelmassa ja laatujärjestelmässä. Kohteen tarkastustiheys määräytyy riskinarvioinnin perusteella. Jos elintarvikehuoneistossa on useita eri toimintoja, määräytyy tarkastustiheys ja maksu riskialtteen toiminnan mukaan.

4.2 Yhdessä valvontakohteessa samanaikaisesti toteutettavista useista valvontaan kuuluvista toimista peritään yksi yhdistetty maksu. Jos kohteessa suoritetaan samalla tarkastuskäynnillä useamman ympäristöterveyden toimialaan liittyvän lain mukainen tarkastus, peritään maksu pääasiallisen tarkastuksen perusteella ja lisämaksuna 50 % muiden samanaikaisten tarkastusten maksusta. Tarkastuspöytäkirjaan kirjataan lainsäädäntö, jonka mukaisista valvontaa tarkastuskäynti sisältää.

4.3 Eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevien laitosten valvonnasta peritään valvontasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EY N:o 882/2004 liite IV jakso B-) mukainen maksu. Jos maksusta ei ole säädetty valvonta-asetuksessa tai valvonta-asetuksen vähimmäismaksu ei kata valvonnasta aiheutuneita kustannuksia, peritään maksu liitteenä olevan maksutaulukon mukaisesti käytetyn työajan perusteella.

4.4 Valvontasuunnitelmaan merkityistä tupakkatuotteiden, nikotiinivalmisteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyymintapaikkojen, tukkumyymintapaikkojen ja tupakointikieltojen ja -rajotusten tarkastuksista ei peritä erillistä maksua. Tupakkatuotteiden, nikotiinivalmisteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyynnin ja tukkumyynnin vuosittaiset valvontamaksut kattavat kaikki suunnitelmalliset tarkastukset.

5 § Elintarvikelain mukaisista muista tarkastuksista perittävät maksut

5.1 Euroopan unionin ulkopuolelle elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen valvonnasta peritään erillinen maksu siltä osin kun vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa. Maksu määräytyy tarkastuksiin kuluneen ajan perusteella.

5.2 Tarkastuksista, jotka voivat perustua elintarvikelain 7 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden valvomiseen, peritään maksu aiheutuneiden kustannusten perusteella.

5.3 Lisäksi maksu peritään muustakin valvonnasta sekä siihen liittyvästä tutkimuksesta sellaisena kuin valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklassa säädetään. Tähän ryhmään kuuluvat myös toimijan pyynnöstä tehtävät tarkastukset ottaen huomioon mitä elintarvikelain 53 §:ssä säädetään.

5.4 Elintarvikkeiden vientitodistuksista peritään kustannuksia vastaava maksu.

6 § Terveystoimintalain mukaisista eräistä tarkastuksista ja mittauksista perittävät maksut

6.1 Terveystoimintalain 26 §:n mukaisen terveyshaitan selvittämiseksi tehdystä mittauksesta, näytteenotosta, tutkimuksesta ja selvityksestä peritään kustannusten mukainen maksu liitteenä olevan maksutaulukon mukaisesti.

6.2 Terveyshaitan selvittämiseksi tehty ensimmäinen tarkastuskäynti on maksuton ja seuraavat tarkastuskäynnit ovat maksullisia.

7 § Tupakkalain ja lääkelain mukainen myyntilupamaksu ja vuosittainen valvontamaksu sekä tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittely

7.1 Tupakkatuotteiden, nikotiinivalmisteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupahakemuksen käsittelystä sekä nikotiininesteiden vähittäismyynti-ilmoituksen ja tukkumyynti-ilmoituksen käsittelystä ja näiden vuotuisesta valvonnasta peritään maksu liitteenä olevan maksutaulukon mukaisesti.

Vähemmän kuin 6 kuukautta kestävästä määräaikaisesta tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntiluvasta on vuosittaisen valvontamaksun suuruus 50 % muutoin perittävästä maksusta. Vuosittaisen valvontamaksun suuruus riippuu myyntipaikassa sijaitsevien myyntipisteiden lukumäärästä.

Tupakointikieltoa koskevan hakemuksen käsittelystä peritään maksu käytetyn ajan mukaan.

8 § Valvontamaksun määrääminen poikkeustapauksissa ja maksun kohtuullistaminen

8.1 Poikkeuksellisen suurta tai pientä työmäärää vaativasta valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta tai ilmoituksen taikka hakemuksen käsittelystä maksu voidaan määrätä enintään 50 % 2 §:n mukaista maksua suurempana tai pienempänä.

8.2 Milloin tämän taksan soveltaminen johtaa asian luonne ja merkitys huomioon ottaen ilmeiseen kohtuuttomuuteen, voidaan hakemuksen perusteella erityisistä syistä periä taksan mukaista maksua alhaisempi maksu tai maksu voidaan jättää perimättä. Ilmoituksen tai hakemuksen käsittelymaksun tulee kuitenkin tällöinkin olla vähintään 50 % siitä maksusta, joka muutoin perittäisiin.

8.3 Poikkeustapauksessa tehtävästä valvontamaksun muutoksesta päättää rakennus- ja lupalautakunta päättämiensä asioiden osalta ja ympäristötoimialan viranhaltijat päätösvaltaansa kuuluvien asioiden osalta.

9 § Hakemuksen tai ilmoituksen peruuttaminen ja raukeaminen

9.1 Mikäli hakija peruuttaa hakemuksensa tai ilmoituksensa taikka asian käsittely kunnan viranomaisessa raukeaa muusta syystä ennen päätöksen antamista ja viranomainen on ryhtynyt oleellisiin toimiin hakemuksen tai ilmoituksen käsittelemiseksi, peritään maksu käsittelyyn käytetyn ajan perusteella.

10 § Hakemuksen hylkääminen, hakemuksen tai ilmoituksen tutkimatta jättäminen

10.1 Hakemuksesta, josta on tehty hylkäävä päätös, tai jos ilmoituksen tarkoittama terveyden suojelulain mukainen toiminta on kielletty, peritään tämän taksan mukainen maksu. Mikäli hylkäävän päätöksen tai kiellon perusteet ovat niin selkeät, että asian laajemmalle käsittelylle ei ole ollut perusteita, maksu määräytyy käsittelyyn käytetyn ajan perusteella.

10.2 Jos hakemus on päätetty jättää tutkittavaksi ottamatta, maksua ei peritä.

11 § Palautetun hakemuksen käsittelymaksu

11.1 Jos tuomioistuin palauttaa muutoksenhaun johdosta asian uudelleen käsiteltäväksi, vähennetään tämän taksan mukaisesta maksusta, mitä samassa asiassa aikaisemmin annetusta valvontaviranomaisen päätöksestä on peritty.

11.2 Jos tuomioistuin muutoksenhaun johdosta kumoaa päätöksen sen johdosta, että hakija ei ole ollut hakemansa hyväksymispäätöksen tarpeessa, palautetaan mahdollisesti peritty maksu kokonaisuudessaan.

12 § Maksun suorittaminen ja periminen

12.1 Valvontasuunnitelman mukainen maksu laskutetaan tehdystä tarkastuksesta lukuun ottamatta elintarvikelain mukaisten laitosten vuosivalvontamaksuihin sisältyviä, tupakkalain mukaisten tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikkojen ja tupakointikieltojen ja -rajoitusten tarkastuksia sekä lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden myyntipaikkojen tarkastuksia.

12.2 Maksu on suoritettava viimeistään laskuun merkittynä eräpäivänä. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta.

12.3 Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, peritään viivästysneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n tarkoittaman korkokannan mukaan. Viivästyskoron sijasta peritään viiden euron suuruinen viivästysmaksu, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

12.4 Mikäli tämän taksan mukaista maksua ei muistutuksesta huolimatta ole maksettu, voidaan se periä ulosottoin ilman erillistä tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin laissa verojen ja maksujen täytäntöönpanosta (706/2007) säädetään (EL (23/2006) 72 §, TsL (763/1994) 50 §, TupL (549/2016) 92 §, LääkeL 54 d §).

12.5 Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikkojen vuosittainen valvontamaksu laskutetaan kalenterivuositain. Maksun määräytymispäivä on ensimmäisenä vuonna myyntiluvan myöntämispäivä ja sitä seuraavina vuosina tammikuun 1. päivä. Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäis- ja tukkumyyntipaikkojen vuosittaisen valvontamaksun periminen lopetetaan luvan rautessa. Maksuja ei palauteta.

12.6 Lääkelain mukaisten nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan vuosittainen valvontamaksu laskutetaan kalenterivuositain. Maksun määräytymispäivä on ensimmäisenä vuonna myyntiluvan myöntämispäivä ja sitä seuraavina vuosina tammikuun 1. päivä. Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiluvan vuosittaisen valvontamaksun periminen lopetetaan luvan rautessa. Maksuja ei palauteta.

13 § Muutoksenhaku

13.1 Hyväksytyyn valvontasuunnitelmaan tai taksaan perustuvaan maksuun tyytymätön voi tehdä maksusta verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 9 §:ssä tarkoitetun perustevalituksen. Lasku on maksettava perustevalituksen tekemisestä huolimatta laskuun merkittynä eräpäivään mennessä. Perustevalituksen voi tehdä sillä perusteella, että julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti. Perustevalitus tehdään Turun hallinto-oikeudelle. Perustevalitus on tehtävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu.

14 § Voimaantulo

14.1 Maksut määräytyvät päätös- tai käsittelypäivämääränä voimassa olevan taksan perusteella.

14.2 Tupakkatuotteiden, nikotiinivalmisteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntipaikkoja ja tukkumyyntipaikkoja koskevan vuosittaisen valvontamaksun suuruus määräytyy maksun tarkistushetkellä voimassa olevan taksan perusteella.

14.3 Tämä taksa tulee voimaan 1.1.2019.

Turun kaupunkiympäristölautakunta on hyväksynyt tämän taksan päätöksellään xx.xx.2018.

Turun kaupungin ympäristöterveysmaksutaksan 1.1.2019 maksutaulukot

Liite 1

MAKSUTAULUKKO Elintarvikevalvonta			
ILMOITUKSEN VARAINEN TAI HYVÄKSYMISTÄ EDELLYTTÄVÄ TOIMINTA	Ilmoitusten kä- sittelymaksut		Suunnitelmallinen tarkastus
	euroa	euroa	euroa
1. Ilmoitettavat elintarvikehuoneistot	128		Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja li- säksi 0,5 h matka-aika (32 €)
	Tavanomaista suurempaa työmäärää edellyttävissä tilan- teissa ilmoituksen käsittelymaksu peritään käytetyn ajan perusteella (64 €/h)		
2. Alkutuotantopaikat	-		Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja li- säksi 0,5 h matka-aika (32 €)
3. Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuvia tarvikkeita valmistavat laitokset, markkinoijat ja maahantuojat	-		Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja li- säksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4. Laitokset	Hakemusten käsittelymaksut		Suunnitelmallinen valvonta
	Uusi toiminta	Toiminnanmuu- tos	Tarkastus
	euroa	euroa	euroa
4.1. Liha-alan laitokset			
4.1.1. Liha-alan tuotanto <10 000 kg/vuosi	725	470	Käytetyn ajan perus- teella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.1.2 Liha-alan tuotanto 10 000 - 100 000 kg/vuosi	940	725	Käytetyn ajan perus- teella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.1.3 Liha-alan tuotanto 100 000- 1 milj. kg/vuosi	1140	830	Käytetyn ajan perus- teella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)

4.1.4. Liha-alan tuotanto >1-10 milj. kg/vuosi	1560	1040	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.1.5. Liha-alan tuotanto >10 milj. kg/vuosi	1770	1300	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.2. Kala-alan laitokset			
4.2.1. Toiminnaltaan kapea-alainen ja osa-aikaisesti toimiva laitos (kuten ravunkeitto)	470	360	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.2.2. Kala-alan tuotanto, <10 000 kg/vuosi	725	470	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.2.3. Kala-alan tuotanto 10 000-100 000 kg/vuosi	940	725	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.2.4. Kala-alan tuotanto 100 000-1 milj. kg/vuosi	1140	830	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.2.5. Kala-alan tuotanto 1-10 milj. kg/vuosi	1555	1040	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.2.6. Kala-alan tuotanto >10 milj. kg/vuosi	1770	1300	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.3. Maitoalan laitokset			
4.3.1. Maitoalan tuotanto <10 000 kg/vuosi	470	360	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.3.2 Maitoala, vastaanotetun raaka-maidon määrä <2 milj. l/vuosi	725	470	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.3.3. Maitoala, vastaanotetun raaka-maidon määrä >2 milj. l/vuosi	940	725	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.3.4. Maitoalan tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	945	725	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.4. Muna-alan laitos			
4.4.1. Muna-alan tuotanto ≤ 10 000 kg/vuosi	320	265	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)

4.4.2. Muna-alan tuotanto 10 000 – 10 milj. kg/vuosi	725	470	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.4.3. Muna-alan tuotanto > 10 milj. kg/vuosi	620	415	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
4.5. Eläimistä saatavia elintarvikkeita varastoiva laitos	470	360	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)
5. Elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien toimenpiteiden valvonta	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)		
6. Taksan kohdan 5.3 mukaiset tarkastukset	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)		
7. NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSMAKSUT			
7.1. Näytteenotto viranomaisen tai ulkopuolisen tahon suorittamana	64 €		
7.2. Laboratoriotutkimukset	Kustannusten mukaan		
8. ELINTARVIKKEIDEN VIENTIVALVONTA			
8.1. Venäjän ja Euraasian tulliliiton vientitodistus (asiakirjojentarkastus, todistuksen kirjoittaminen, erillinen vientitodistusasiakirja)	53 € / todistus		
8.2. Muut vientitodistukset	53 € / todistus		
8.3. Ostajamaan edellyttämä Euroopan Unionin ulkopuolelle elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen tavanomaista kattavampi valvonta	Käytetyn ajan perusteella (64 €/h) ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €)		

Liite 2

MAKSUTAULUKKO Terveystensuojelun valvonta	
ILMOITUKSENVARAINEN TOIMINTA	Ilmoitusten käsittelymaksut
	128 € Tavanomaista suurempaa työmäärää edellyttävissä tilanteissa ilmoituksen käsittelymaksu peritään käytetyn ajan perusteella (64 €/h)

		Suunnitelmallinen valvonta, toiminnan aloittamiseen liittyvä tarkastus ja määräysten valvonta	
		Tarkastus	Uusintatarkastus
		euroa	euroa
1	Julkinen majoitushuoneisto		
	huoneita <10	122	64
	huoneita 10 - 50	192	96
	huoneita >50	245	122
	leirikeskus ja vastaava majoituskohde	261	122
2	Yleiseen käyttöön tarkoitettu sauna	122	64
3	Yleinen uima-allastila tai uimaranta		
	uimahalli, uimala tai kylpylä	437	219
	muu yleinen allastila	245	122
	yleinen uimaranta	192	96
	pieni yleinen uimaranta	122	64
4	Koulu ja oppilaitos, päiväkot, kerho, nuorisotila, sisäleikkipuisto, leirikeskus, lastensuojeluyksikkö, vanhainkoti, muut sosiaalialan yksiköt, vastaanottokeskukset		
	<200 m ²	331	171
	200 – 2000 m ²	437	219
	>2000 m ²	544	272
5	Kauneushoitola tai muu ihonkäsittelypaikka, solarium, tatuointiliike		
	asiakaspaiikkoja <3	96	64
	asiakaspaiikkoja 3 - 10	122	64
	asiakaspaiikkoja >10	192	96
6	Julkinen kuntosali tai liikuntatila		
	≤300 m ²	122	64
	>300 m ²	192	96
7	Muut vastaavat laitokset tai huoneistot, joissa harjoitetusta toiminnasta saattaa aiheutua käyttäjälle terveyshaittaa	Maksu käsittelyaikaan perustuen (64 €/h)	
8	Asian vireilläolosta ilmoittaminen	Maksu ilmoituslaskun mukaan	
9	Ulkopuoliset palvelut ja selvitykset	Kustannusten mukaan	
10	Näytteenotto viranomaisen suorittamana	64	
	talousvesi uimavesi (yleinen uima-allastila, yleinen uimaranta, pieni yleinen uimaranta) muut (liittyen 1-12 kohdissa mainittujen ilmoitusten/hakemuksen/tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvontaan, paitsi jos sisältyvät asunnossa tai muussa oleskelutilassa suoritettujen toimenpiteiden maksuihin)		
11	Näytteenotto muun kuin viranomaisen suorittamana	Kustannusten mukaan	

12	Laboratoriotutkimukset	Kustannusten mukaan		
	HYVÄKSYMISTÄ EDELLYTTÄVÄ TOIMINTA	Hakemuksen käsitte-lymaksut	Tarkastus	Uusintatar- kastus
13	Vesilaitos			
	≥ 5 000 käyttäjää tai yli 1 000 m ³	Maksu käsittelyaikaan perustuen (64 €/h)	544	267
	< 5 000 käyttäjää tai alle 1 000 m ³ muu asetuksen 1352/2015 mukainen kohde	Maksu käsittelyaikaan perustuen (64 €/h)	267	133
	<50 käyttäjää tai alle 10 m ³ muu asetuksen 401/2001 mukainen kohde	Maksu käsittelyaikaan perustuen (64 €/h)	Maksu käsittelyai- kaan perustuen (64 €/h ja lisäksi 0,5 h matka-aika (32 €))	Maksu käsit- telyaikaan perustuen (64 €/h ja li- säksi 0,5 h matka-aika (32 €))
	Terveystarkastuslain 20 §:ssä tar- koitettu talousvettä toimittavan lai- toksen riskinarvioinnin hyväksymi- nen	Maksu käsittelyaikaan perustuen (64 €/h)		
	ASUNNOSSA TAI MUUSSA OLESKE- LUTILASSA SUORITETTujen TOI- MENPITEIDEN JA TUTKIMUSMAKSUT			
14	Terveystarkastuslain 27 §:n mu- kaisen terveystarkastuksen toteamiseksi tehdyt mittaukset Terveystarkastajan suorittamasta mittauksesta peritään maksu käyte- tyn ajan mukaan	Kustannusten mukaan Tutkimusmaksut määräytyvät kustannusten mukaan		
	ULKOPUOLISEN ASIAANTUNTIJAN KÄYTTÖ			
14	Ulkopuolisella asiantuntijalla teetet- tävät tutkimukset ja mittaukset	Kustannusten mukaan		
	MUUT MAKSUT	euroa		
15	Todistus aluksen tarkastamisesta ja saniteettitoimenpiteistä vapautta- misesta/saniteettitoimenpiteistä suuret alukset (esim. matkustajalai- vat, risteilijät)	280		
	pienet alukset	190		

Liite 3

MAKSUTAULUKKO	
Tupakkavalvonta ja nikotiinivalmisteiden valvonta	
TUPAKKATUOTTEIDEN JA NIKOTIININESTEI- DEN VÄHITTÄISMYNTILUPAHAKEMUKSEN SEKÄ NIKOTIININESTEIDEN VÄHITTÄISMYYN- TIILMOITUKSEN JA TUKKUMYYNTI-ILMOITUK- SEN KÄSITTELYMAKSU	euroa
1	Tupakkatuotteiden tai nikotiininesteiden vähittäismyyntilupahakemus
2	Tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden vähittäismyyntilupahakemus
	205
	310

3	Nikotiininesteiden vähittäismyyntiä koskeva ilmoitus	100
4	Tukkumyynti-ilmoitus	100
TUPAKKATUOTTEIDEN, NIKOTIININESTEIDEN JA TUKKUJEN VUOSITTAINEN VALVONTAMAKSU		
5	Myyntipaikan kukin tupakkatuotteiden tai nikotiininesteiden myyntipiste	500
6	Tukkumyyntipaikan kukin myyntipiste	500
NIKOTIINIVALMISTEIDEN VÄHITTÄISMYYNTILUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELYMAKSU		euroa
7	Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntilupahakemus	205
NIKOTIINIVALMISTEIDEN VUOSITTAINEN VALVONTAMAKSU		
8	Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikka	130
TUPAKOINTIKIELTOA KOSKEVAN HAKEMUKSEN KÄSITTELY		
9	Hakemuksen käsittely	Maksu käsittelyaikaan perustuen (64 €/h)

**Turun kaupungin suunnitelma eläinten terveyden ja
hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläinlääkäripalveluista**

2015-2019

päivitys 2019

Sisällys

1. Johdanto	4
2. Kunnan suunnitelma	4
3. Voimavarat.....	4
3.1. Resurssitarpeen kartoitus	5
3.2 Henkilökunnan osaamisen ja pätevyyden varmistaminen	5
4. Tietojärjestelmät.....	5
5. Yhteistyö ja viestintä.....	6
6. Maksut	6
7. Valvonnan toimeenpano.....	6
8. Eläinten terveyden valvonta	6
8.1. Eläintautivalmius	6
8.2. Eläintautiepäilyt ja –tapaukset.....	6
8.3. Eläintautien ilmoittaminen	7
8.4. Eläintauteja tukevat laboratoriot.....	7
8.5. Pakollinen ja vapaaehtoinen terveysvalvonta.....	7
8.6. Vesiviljelylaitosten terveysvalvonta	8
8.7. Muu eläintautivalvonta	8
9. Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti	9
10. Eläinten lääkitsemisen valvonta	9
11. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	9
11.1. Sisämarkkinakauppa	9
11.2. Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	10
11.3. Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus	10
12. Eläinten hyvinvoinnin valvonta	10
12.1. Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus.....	11
12.2. Tiloilla tehtävät otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset	11
12.3. Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus	11
12.4. Eläinsuojeluvalvojat	12
12.5. Eläinkuljetukset.....	12
12.6. Teurastamot	12
12.7. Koe-eläintoiminnan valvonta	12
12.8. Turun kaupungin eläinhoitola	12
13. Eläimistä saatavat sivutuotteet	13
13.2. Sivutuotteiden hautaaminen.....	13
14. Täydentävien ehtojen valvonta	14

15. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen.....	14
15.1. Kiireellinen eläinlääkäriapu	15
15.2. Saatavuus- ja laatutavoitteet.....	16
15.3. Toimitilat	17
15.4. Välineresurssit	17
15.5. Ostopalvelut.....	17
15.6. Perustason ylittävät palvelut	17
16. Seuranta, arviointi ja raportointi.....	18

Liite 1. Eläinlääkintähuollon painopistealueet 2019

Liite 2. Resurssitarpeen kartoitus

1. Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoa ja noudattamista. Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ohjaa ja valvoo keskuhallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Aluehallintovirasto puolestaan huolehtii täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta alueellaan. Aluehallintovirasto suorittaa myös itse eläinlääkintähuoltoon liittyvää valvontaa kuten EU-eläinsuojelutarkastuksia, täydentävien ehtojen valvontaa, lääkitsemislainsäädännön valvontaa ja omaehtoisesti tai kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä kriittisiä eläinsuojelutehtäviä. Aluehallintovirasto vastaa alueen eläintautivalmiudesta ja osallistuu tautitilanteiden hoitoon vakavissa eläintautitilanteissa apunaan erityiskoulutuksen saaneet valmiuseläinlääkärit.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon ja siihen liittyvän valvonnan suunnittelusta ja toteutuksesta vastaa kunta, kuntayhtymä tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Valtion vastuulla olevista eläintautien vastustamista ja eläinsuojelua koskevista kunnaneläinlääkärin suorittamista tehtävistä maksetaan kunnalle todellisia kustannuksia vastaava korvaus valtion varoista.

Turun kaupunki on perustanut valvontaeläinlääkärin viran yhdessä Raision ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen (Raisio, Naantali, Rusko) kanssa. Kyseessä on kokoaikainen valvontavirka, jonka kustannukset maksaa 100 %:sti valtio. Virka on täytetty 23.5.2012 lähtien.

Tässä suunnitelmassa mainituista valvontatehtävistä valtion valvontatehtäviin kuuluvat:

- eläinten hyvinvoinnin valvonta
- eläinten tarttuvien tautien valvonta
- eläinten sisämarkkinakauppaan liittyvät maastavientitarkastukset sekä kolmasmaaviennit
- sivutuoteasetuksen määräämät tarkastukset

Toimintaympäristö

Eläinlääkintähuolto ja siihen liittyvä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta kuuluu Turussa osatoimintana ympäristöterveydenhuoltoon, joka on Turussa vuodesta 2013 lähtien kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan alaista toimintaa. Turun kaupunki muodostaa yksin ympäristöterveydenhuollon yksikön ja toimii eläinlääkintähuollon osalta yhteistyössä sekä Liedon että Raision ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden kanssa.

Turku: Aukkaita 189 669

Raisio: Aukkaita 24 564

Naantali: Aukkaita 19 167

Rusko: Aukkaita 6 263

2. Kunnan suunnitelma

Kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Tämä suunnitelma sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta ja saatavuudesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Suunnitelman liitteenä on resurssitarpeen kartoitus (liite 1), josta ilmenee mm. tuotantotilojen ja eläinten määrät alueella sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa vaativat erityiskohteet.

3. Voimavarat

Kunnan pitää varata riittävästi henkilöstöresursseja sekä eläinlääkäripalveluiden että valvontatehtävien hoitamiseen. Eläinlääkintähuollon valvontatehtäviä hoitaa Turussa yksi valvontaeläinlääkäri. Ympäristöterveydenhuollossa on lisäksi yksi virkaeläinlääkäri, joka toimii kaupungineläinlääkärinä elintarvikevalvonnassa. Hän voi tarvittaessa hoitaa kiireellisiä valvontatehtäviä. Turun kaupungin valvontaeläinlääkärin tehtäviin kuuluvat eläinlääkintähuollon valvontatehtävät myös Raisiossa, Naantalissa sekä Ruskolla. Liedon kunnan kanssa on tehty sopimus 1.1.2013 lähtien valvontaeläinlääkärien toimialueesta. Sopimuksessa on sovittu, että Turun valvontaeläinlääkäri voi tietyissä

tapauksissa tehdä valvontaa myös Liedon ympäristöterveydenhuollon alueella. Samoin Liedon valvontaeläinlääkäri voi toimia valvontatehtävissä Turun valvontaeläinlääkäriin alueella.

3.1. Resurssitarpeen kartoitus

Tämän suunnitelman liitteenä on resurssitarpeen kartoitus. Resurssitarpeen kartoituksessa on lueteltu valvontakohteiden lukumäärät ryhmittäin ja myös alueen eläinmäärät.

Ostopalvelujen osalta palvelun tarjoaja vastaa sopimusten mukaan riittävästä resursseista. Turku on tehnyt sopimuksen yksityisen palveluntarjoajan kanssa pieneläinpäivystyksestä Varsinais-Suomen maakunnan alueella ja myy pieneläinpäivystyspalvelut muille Varsinais-Suomen yhteistoiminta-alueille. Turku ostaa hyöty- ja isokokoisten kotieläinten peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun (päivystys) Liedon yhteistoiminta-alueelta.

3.2 Henkilökunnan osaamisen ja pätevyyden varmistaminen

Kunnaneläinlääkäriin tulee olla laillistettu eläinlääkäri ja perehtynyt virkaan kuuluviin tehtäviin.

Kunta työnantajana huolehtii siitä, että eläinlääkintähuollon henkilöstöllä on riittävät mahdollisuudet osallistua täydennyskoulutukseen. Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan ympäristöterveydenhuollon henkilökunnan on päästävä osallistumaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen vähintään kahdeksana päivänä vuodessa.

Valvontaeläinlääkäri osallistuu tarjolla oleviin valvontaeläinlääkäreiden, aluehallintoviraston ja Eviran järjestämiin viranomaisten koulutustilaisuuksiin sekä muihin soveltuviin koulutustapahtumiin.

Ostopalvelulla yksityiseltä tai kunnalliselta palveluntuottajalta hankittavien eläinlääkäripalveluiden henkilökunnan pätevyysvaatimukset on kirjattu sopimukseen ja sopimuksen tehnyt yritys tai kunta vastaa siitä, että henkilökunta on pätevää ja että henkilökunta saa riittävästi jatkokoulutusta.

4. Tietojärjestelmät

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan liittyvät tiedot tallennetaan sähköisiin tietokantoihin. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa tukemaan on rakennettu useita toisiinsa liittyviä tietojärjestelmiä. Eläinlääkintähallinnon tietojärjestelmä Elite on korvattu uudella ja monipuolisemmalla Elvillä asteittain vuosien 2014-2016 aikana. Elvissä on eläinlääkäri-, eläinkuljettaja-, eläinvälittäjä- ja lääkevalmisterekisterit. lisäksi sinne tullaan tallentamaan virkatoimituksia, tautitapauksia, tautivastustusohjelmia (MV, CAE, scrabie), luvan- ja ilmoituksenvaraiset eläintenpitopaikat sekä rajoittavat määräykset. Toistaiseksi Elvi on vain Eviran ja AVlen käytössä, mutta jatkossa myös kunnaneläinlääkärit tulevat käyttämään Elviä.

Kunnaneläinlääkärien käytössä on tällä hetkellä Eviran ylläpitämät eläintenpitäjärekisteri, eläintietojärjestelmä sekä valvonnan viranomaisextranet eli Eviranet. Eläinten hyvinvointisovellus (Elvis) on poistunut aktiivikäytöstä, mutta on edelleen selattavissa.

TRACES (Trade Control and Expert System) on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa) sekä tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista. Järjestelmässä laaditaan sisämarkkinakaupassa vaadittavat terveystodistukset ja sivutuotteiden kaupalliset asiakirjat sekä eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen rajatodistus (CVED) sähköisesti. TRACES-järjestelmän avulla voidaan seurata ja jäljittää lähetyksiä ja eri osapuolet saavat tietoa lähetyserää koskevista tarkastuksista ja niiden tuloksista.

Kartturi-sovellusta käytetään helposti leviävien eläintautien vastustustoimenpiteissä piirtämällä karttapohjalle rajoitusvyöhykkeitä sekä hakemalla vyöhykkeiltä tilat, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja.

Näiden järjestelmien pääasiallinen käyttäjä Turussa tulee olemaan valvontaeläinlääkäri.

Naseva on nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä ja Sikava sikaloitten terveystilastusrekisteri.

Valvontaeläinlääkärillä on käytössään Turun kaupungin atk-verkkoon liitetty tietokone ja pääsy kaupungin erilaisiin ohjelmiin, esim. Digia-tarkastajaan, joka on terveystilastuksessa käytettävä tiedonhallinta- ja raportointijärjestelmä. Vuoden alusta 2019 VATI-järjestelmä.

Eläinhuollossa on käytössä Provet Net-tietojärjestelmä hoitolassa hoidettavia eläimiä varten. Provetiin merkitään myös eläinsuojelulain § 44:n toimenpiteenä otettujen eläinten hoitotietoja.

5. Yhteistyö ja viestintä

Monessa valvontatilanteessa saatetaan tarvita useamman viranomaisen yhteistyötä. Eläinsuojeluvälityksessä poliisin ja valvontaeläinlääkärin sekä muiden kunnaneläinlääkäreiden yhteistyö on tavanomaista. Toisinaan eläinsuojeluvälityksessä tehdään yhteistyötä myös terveydenhuollon, terveystarkastajien sekä lastensuojelun ja aikuissosiaalityön kanssa.

Zoonoosissa tarvitaan yhteistyötä eläinlääkintähuollon ja terveydenhuollon kanssa.

Eläintautien välityksessä valvontaeläinlääkäri tekee yhteistyötä AVIn ja Eviran kanssa.

Erityistilanneviestinnässä toimitaan kunnan valmiussuunnitelman mukaisesti.

6. Maksut

Valvontatehtävistä maksettavista korvauksista on MMM:n, Kuntaliiton ja Eviran ohje.

Osa valvontatehtävistä esim. eläinten vientitarkastukset ovat maksullisia. Valtio laskuttaa näistä toimenpiteistä eläimen omistajaa vahvistetun taksan mukaisesti. (1587/2015 Maa- ja metsätaloustaloustieteiden tutkimuskeskuksen asetus kunnaneläinlääkärin maksullisista suoritteista)

Hyötyeläinten ja hevosten osalta noudatetaan kunnalliseläinlääkäritaksaa, koska eläinlääkärinavun antaa kunnaneläinlääkäri.

7. Valvonnan toimeenpano

Kunnan on huolehdittava eläintautilaissa, eläinsuojelulaissa, eläinten lääkitsemislaissa sekä sivutuotelaissa säädettyjen kunnaneläinlääkärille säädettyjen tai näiden lakien nojalla määrättyjen valvontatehtävien hoidon edellytysten järjestämisestä alueellisen ja valtakunnallisen ohjelman mukaisesti. Kunta suunnittelee valvonnan toimeenpanon, johon sisältyy valvontamäärät ja niiden vaatimat resurssit. Kunta varmistaa korjaavien toimenpiteiden loppuun saattamisen. Lisäksi kunta varmistaa valvontatietojen asiallisen dokumentoinnin, tallentamisen ja raportoinnin.

8. Eläinten terveyden valvonta

8.1. Eläintautivalmius

Aluehallintovirasto AVI suunnittelee, ohjaa ja toteuttaa eläintautien vastustamista toimialueellaan. AVI ylläpitää toimialueensa eläintautivalmiutta ja laatii toimialuettaan koskevia valmiussuunnitelmia eläintautien varalta.

Eläintautivalmiudesta vastaa valvontaeläinlääkäri, joka on myös AVIn nimeämä valmiuseläinlääkäri. Eläintautitilanteita voivat olla esimerkiksi rabiestilanne tai lintujen tarttuvat taudit, esimerkiksi lintuinfluenssa, Newcastle'n tauti tai nautojen suu- ja sorkkatauti.

Valvontaeläinlääkäri käy AVIn ja Eviran järjestämissä valmiuseläinlääkäriskoulutuksissa.

8.2. Eläintautiepäilyt ja –tapaukset

Tarttuvat eläintaudit jakautuvat lakisääteisesti vastustettaviin, ilmoitettaviin ja muihin tarttuviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavat eläintaudit jaetaan edelleen helposti leviäviin, vaaralli-

siin ja valvottaviin eläintauteihin. Lakisääteisesti vastustettavien eläintautien vastustustoimenpiteistä vastaa yleensä kunnaneläinlääkäri, aluehallintovirasto tai Evira, siten kuin eläintautilaissa on tarkemmin säädetty. Joidenkin lakisääteisesti vastustettavien eläintautien vastustamistoimenpiteistä on säädetty eläintautilain nojalla erillisinä säädöksin. Ilmoitettavia eläintauteja koskee velvollisuus ilmoittaa eläintaudin esiintymisestä tai epäilystä maa- ja metsätalousministeriöön eläintautien ilmoittamisesta ja mikrobikantojen toimittamisesta antaman asetuksen (1010/2013) mukaisesti.

Epäily tarttuvan eläintaudin esiintymisestä voi syntyä pääsääntöisesti joko tilalla eläimen tai eläinryhmän kliinisten oireiden tai tuotannon tunnuslukujen muutosten perusteella tai näytteen tutkimuksen yhteydessä laboratorioissa. Kunnan- tai läänineläinlääkäriin on viipymättä tutkittava eläin, jossa epäillään vastustettavaa tai uutta vakavaa eläintautia ja arvioitava, onko kyseessä epäily, joka on syytä varmistaa lisätutkimuksilla. Joskus päätöksen lisänäytteiden ottamisesta tekee Evira. Jos kyseessä on virallinen eläintautiepäily, aluehallintovirasto voi antaa pitopaikalle välttämättömiä toimenpiteitä koskevan päätöksen taudin leviämisen estämiseksi. Päätöksen siitä, onko kyseessä virallinen eläintautiepäily, tekee aluehallintovirasto. Eläintautitilanteessa aluehallintoviraston on varmistettava toimenpiteet tartunnan leviämisen ehkäisemiseksi, taudin alkuperän ja levinneisyyden selvittämiseksi ja järjestää tapauksen jälkihoito sekä yhteistyö elinkeinon kanssa vahinkojen minimoimiseksi ja uusien tartuntojen torjumiseksi

Eläintautitilanteessa ryhdytään tarvittaviin lain määrittämiin toimenpiteisiin ja ilmoitetaan asiasta kaikille kaupungin virkaeläinlääkäreille ja myös terveydenhuollon vastuullisille viranhaltijoille.

8.3. Eläintautien ilmoittaminen

Eläinlääkäriin on ilmoitettava vastustettavan eläintaudin epäilystä tai todetusta taudista viipymättä läänineläinlääkäriin AVlin. Kunnaneläinlääkäriin taas on toimitettava kuukausiyhteenveto alueellaan epäillyistä tai todetuista eläintaudeista aluehallintovirastoon kuukausittain seuraavan kuun 15. päivään mennessä.

8.4. Eläintauteja tukevat laboratoriot

Vastustettavia eläintauteja voidaan tutkia ainoastaan Evirassa tai Eviran hyväksymässä laboratoriossa. Valvontaeläinlääkäri lähettää eläintautinäytteet tutkittavaksi näihin laboratorioihin.

8.5. Pakollinen ja vapaaehtoinen terveystarkastus

Joillekin lakisääteisesti vastustettaville eläintaudeille on erillisinä säädännöllä säädetty terveystarkastuksen vähimmäistasosta. Kana-, broileri- ja kalkkunaparvia, uudistuseläimiä tuottavia sikaloita ja keinosiemennyssonneja tai raakamaitoa tuottavia nautojen pitopaikkoja koskee pakollinen salmonellavalvonta. Pitopaikat voivat liittyä vapaaehtoiseen terveystarkastukseen lampaiden ja vuohien maedi-visnan sekä scrapien varalta, tarhattujen hirvieläinten tuberkuloosin tai kalojen BKD:n varalta. (Vna 838/2013). Myös siipikarjan vientilaitoksilla on toteutettava erillistä terveystarkastus- ja näytteenotto-ohjelmaa.

Terveystarkastukseen liittyy säännöllinen käynti pitopaikoissa ja näytteenotto tai näytteenoton seuranta. Tilakäyntien tiheys riippuu useimmiten eläintenpidon tarkoituksesta tai pitopaikan eläinten terveystarkastuksesta. Pitopaikkojen on erikseen liityttävä vapaaehtoiseen terveystarkastukseen aluehallintovirastolle lähettämällä ilmoituksella. Aluehallintovirasto antaa vapaaehtoiseen terveystarkastukseen kuuluvalla pitopaikalle terveystarkastusta koskevan päätöksen. Pakolliseen terveystarkastukseen kuuluvilla pitopaikoilla ei anneta terveystarkastusta. Aluehallintovirasto valvoo tarkastuskäyntien ja näytteenoton toteutumista pitopaikoissa niiden terveystarkastuksen edellyttämällä tavalla. Aluehallintovirasto luetteli siipikarjan hyväksytyt vientilaitokset ja valvoo niiden säännöllisten tarkastusten ja tutkimusten toteutumista.

Kunta sisällyttää omaan suunnitelmaansa pitopaikkojen terveystarkastukseen liittyvät tilakäynnit ja suunnittelee niiden toteutuksen. Salmonellavalvontaohjelman osalta kunta seuraa toimijan toteutetun näytteenoton säädösten mukaisuutta ja hallinnoi parvissa toimitettuja saapumisilmoituksia sekä huolehtii omalta osaltaan pakolliseen terveystarkastukseen liittyvien tilakäyntien toteutumisesta. Kunta välittää terveystarkastuksesta saadut tiedot aluehallintovirastolle. Aluehallintovirasto suunnittelee, kuinka toimitaan tilanteessa, jossa terveystarkastusta ei ole toteutettu säädösten mukaisesti.

Valvontaeläinlääkäriin toimialueella on yksi lammastila, joka on liittynyt vapaaehtoisen maedi-

visnan ja scrapien terveystarkastusohjelmaan. Tälle tilalle tehdään vuosittain scrapie-valvontakäynti sekä maedi-visnan statuksen mukainen verinäytteen otto. Lisäksi valvontaeläinlääkäri suorittaa kerran vuodessa yhdelle siipikarjatilalle salmonellavalvontaohjelman mukaisen valvonta- ja näytteenotokäynnin.

8.6. Vesiviljelylaitosten terveystarkastus

Vesiviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto tehdään pääosin riskiperusteisesti.

Evira lähettää aluehallintovirastoihin vuosittain erillisen ohjeen kyseisen vuoden tarkastuksista ja näytteenotoista. Ohje sisältää lakisäätöisiä vaatimuksia ja suositusluonteisia ohjeita. Eviran vuosittaisessa ohjeessa luokitellaan laitokset riskiluokkiin laitostyyppin mukaisesti ja ohjeistetaan valvonnan perustaso tietyn tyyppisille laitoksille. Aluehallintovirasto huomioi paikalliset olosuhteet laitosten luokituksessa. Kunnaneläinlääkäri tekee tarkastukset ja suorittaa näytteenoton aluehallintoviraston määräämällä tavalla. Tarkastusten tarkoituksena on havainnoida eläimiä ja etsiä tarttuvien kala- tai raputautien oireita. Olennainen osa tarkastusta on kirjanpitoon ja laitoksen omavalvonnan kuvaukseen perehtyminen. Laitosten omavalvonta tarkastetaan ja sitä pyritään kehittämään yhdessä toimijoiden kanssa.

Valvontaeläinlääkäriin toimialueella on kolme kalanviljelylaitosta, joihin suoritetaan vuosittain tarkastuskäynti.

8.7. Muu eläintautivalvonta

Evira pyytää vuosittain seuranta-näytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Suurin osa pyydetyistä näytteistä perustuu EU:n yhteiseen lainsäädäntöön ja Evira on raportointivelvollinen seurantaohjelmien toteutumisesta maa- ja metsätalousministeriölle ja Euroopan Unionille. Evira lähettää seurantaohjelmien toimeenpanosta erillisen kirjeen aluehallintovirastoille silloin, kun seurantaohjelmaa ei edellytetä suoraan kansallisen lainsäädännön nojalla. Tällaisia erikseen vuosittain pyydettäviä seuranta-näytteitä otetaan muun muassa lintuinfluenssan varalta tiloilta ja teurastamoilta.

Aluehallintovirasto suunnittelee seuranta-näytteiden oton määräajassa ja näytteiden oton etenemisen seurannan.

Kunta suunnittelee näytteidenoton toteuttamisen määräajassa, etenemisen seurannan, tietojen tallentamisen ja tietojen toimittamisen aluehallintovirastolle näytteenoton etenemisestä.

Eläinnäyttelyt

Evira julkaisee ohjeen maatalousnäyttelyihin vietävien eläinten tarkastuksista ja eläimiltä vaadittavista tutkimuksista. Ohje sisältää lakisäätöisiä vaatimuksia ja suositusluonteisia ohjeita.

Eläinten keinollinen lisääntyminen

Aluehallintovirasto hyväksyy hakemuksesta nautojen, sikojen, hevosten, lampaiden ja vuohien spermankeräysasemat, spermavarastot, alkiontuotanto- ja alkionkeräysryhmät sekä sperman keräysasemille toimitettavien eläinten karanteenit, mikäli niiden tilat ja toiminta täyttävät säädösten asettamat vaatimukset. Aluehallintovirasto lähettää hyväksymisen tiedoksi Eviraan. Evira rekisteröi hyväksytyt asemat, varastot ja ryhmät ja tiedottaa niistä toimijoille ja muiden jäsenvaltioiden viranomaisille lainsäädännön (neuvoston direktiivi 92/65/ETY ja komission päätös 2009/712/EY) mukaisesti.

Kunnaneläinlääkäri valvoo karanteeneja, sperman keräysasemia, alkioiden keräysryhmiä, alkioiden tuotantoryhmiä sekä spermavarastoja ja suorittaa niissä säännöllisiä tarkastuksia sen varmistamiseksi, että ne täyttävät hyväksymiselle säädetyt edellytykset ja että toiminnalle säädetyt vaatimukset ja hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatetaan.

Valvontaeläinlääkäriin toimialueella on yksi oriasema.

Kyyhkyslakat

Kyyhkyslakoissa, joista lähetetään kyyhkysiä kilpailuihin tai näyttelyihin, on kaikki lakassa pidettävät kyyhkysrokotettava vuosittain Newcastlel taudin leviämisen ehkäisemiseksi. Rokotuksen voi suorittaa kunnaneläinlääkäri tai muu eläinlääkäri. Tiedot rokotuksista on lähetettävä läänineläinlää-

kärille. Rokotusvelvollisuuden toteutumisen varmistamiseksi läänineläinlääkäri voi määrätä kunnaneläinlääkäriin tarkastamaan näyttelyyn tai kilpailuun osallistuvien kyyhkysten rokotustodistukset näyttely- tai kilpailupaikalla. Viesti-, näyttely- ja koristekyyhkysten pitopaikkojen tulee olla rekisteröityjä.

Valvontaeläinlääkäriin alueella on kahdeksan kyyhkysten pitoon rekisteröitynyttä toimijaa. Näistä neljä toimijaa on rokottanut lintujansa Newcastlein taudin rokotteella.

9. Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti

Nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, haaskaruokintapaikkojen, siipikarjan (ml. fasaanit, viiriäiset, kyyhkyt jne.), mehiläisten ja kimalaisten, turkiseläinten, kamelieläinten (kamelit, laamat ja alpakat) ja hirvieläinten (pl. porot) pitäjiä on ennen eläintenpidon aloittamista rekisteröidyttävä eläintenpitäjäksi oman kuntansa maaseutuelinkeinoviranomaiselle. Vesiviljelyeläinten pitäjiä on rekisteröidyttävä oman alueensa Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Samassa yhteydessä eläintenpitäjä rekisteröi pitopaikan kyseiselle eläinlajille.

Valvontaeläinlääkäri ja kunnaneläinlääkärit tarkistavat rekisteröintiasiat muiden tilakäyntien yhteydessä.

10. Eläinten lääkitsemisen valvonta

Uusi laki eläinten lääkitsemisestä (387/2014; lääkitsemislaki) astui voimaan 1.12.2014. Sen nojalla annettavat asetukset ovat vielä valmisteltavana. EHO päivitetään lääkitsemislain osalta asetusten valmistuttua.

Lääkitsemislain mukaisia viranomaisia ovat maa- ja metsätalousministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, aluehallintovirastot sekä kunnaneläinlääkärit aluehallintoviraston määräyksen mukaisesti eläinten pitopaikoissa.

11. Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti

11.1. Sisämarkkinakauppa

Evira ilmoittaa rekisteröinneistä ja tuontiluvista ohjeineen aluehallintovirastoon ja tapauskohtaisesti myös kunnaneläinlääkärille tai muulle valvovalle virkaeläinlääkärille. Aluehallintovirastossa ja kunnassa kirjataan nämä ilmoitukset sekä huomioidaan erityisesti, mitkä eläinlajit tai tuotteet ovat kyseessä ja koskevatko rekisteröinnit sisämarkkinatuontia vai -vientä.

Sisämarkkinatuonti

Aluehallintovirasto seuraa saapuvia eriä TRACES-järjestelmän avulla ja määrää kunnaneläinlääkäriin tarvittaessa tarkastamaan saapuneet erät. Kunnaneläinlääkäri voi seurata saapuvia eriä TRACES-järjestelmässä ja tehdä saapuneiden erien tarkastuksia myös ilman aluehallintoviraston kehotusta. Virkaeläinlääkäriin on aina ryhdyttävä toimenpiteisiin, jos epäilee alueellaan olevan laittomasti tuotuja eriä.

Virkaeläinlääkäri raportoi sisämarkkinatuontierille tekemänsä tarkastukset TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osion. Saapuneiden sivutuote-erien osalta täytetään valvontaosio kaupalliseen asiakirjaan (DOCOM) TRACES-järjestelmään, kun kunnaneläinlääkäri on ensin varmistunut, että erät ovat saapuneet laitokseen.

Aluehallintoviraston laittomista tuonneista tekemät hallintopäätökset ilmoitetaan Eviraan. Jos laittomia eriä halutaan palauttaa alkuperämaahan, se edellyttää lupaa kyseisen jäsenvaltion viranomaisilta. Annettujen määräysten toteutumista seurataan aina, esim. varmistamalla että eläimet on palautettu alkuperämaahan tai että ne on lopetettu. Seuranta tapahtuu esim. pyytämällä virka-apua tullilta ja tekemällä yhteistyötä alkuperämaan viranomaisten kanssa. Aluehallintovirasto huolehtii virkaeläinlääkäreiden ja toimijoiden riittävästä TRACES-neuvonnasta sekä virkaeläinlääkäreiden ja mahdollisuuksien mukaan myös toimijoiden TRACES-koulutuksesta (esim. virkaeläinlääkäreiden

osallistuminen Eviran järjestämään TRACES-koulutukseen).

Vuonna 2016 tuli valvontaeläinlääkärin tietoon viisi laitonta maahantuontiepäilyä, joiden vuoksi tehtiin valvontatoimenpiteitä.

Sisämarkkinavienti

Sisämarkkinaviennissä toimijan on pyydettävä valvovalta kunnaneläinlääkäriltä lähetettävien, MMMa 1024/2013 liitteen 2 mukaisten erien, tarkastamista (poikkeuksena erät, joiden vientiin liittyvät tarkastukset ja asiakirjat voi tehdä myös toimija tai muu kuin virkaeläinlääkäri).

Kunnaneläinlääkäri tarkastaa lähetyksen ennen vientiä ja laatii tarkastuksen perusteella kyseisen eläinlajin ja tuotteen tiedot sisältävän terveystodistuksen TRACES-järjestelmässä.

Rekisteröityjen hevosten terveystodistusta ei välttämättä tarvitse laatia TRACES -järjestelmässä, mutta TRACES-järjestelmän käyttö on suositeltavaa. Rekisteröity hevonen ei tietyin ehdoin tarvitse terveystodistusta kilpamatkoilla Pohjoismaissa.

Virkaeläinlääkärit seuraavat mahdollista eristä vastaanottajamaassa saatavaa palautetta ja reagoivat siihen. Esim. TRACES-terveystodistuksen valvonta eli III-osion täyttö TRACES-järjestelmän kautta.

Vuonna 2016 valvontaeläinlääkäri teki 5 sisämarkkinaviennin tarkastusta.

11.2. Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Viejä pyytää kunnaneläinlääkäriltä tarkastusta ja selvittää vientiehdot. Viejän on varmistettava, että viennin kohdemaan vaatimat ehdot viennille täyttyvät. Jos kyseisten eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä on noudatettava tämän sopimuksen ehtoja (MMMa 832 3 ja 5-6 §).

Jos vietävien eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä käytettävä eläinlääkintötodistus voidaan tehdä tämän sopimuksen mukaisesti. Muussa tapauksessa viejä selvittää eläinlääkintötodistukseen sisältyvät vaatimukset kohdemaan viranomaisilta joko suoraan tai kohdemaassa toimivan tuojan avustuksella.

Vuonna 2016 valvontaeläinlääkäri teki 2 terveystarkastusta EU:n ulkopuolisiin maihin vietäville eläimille.

11.3. Tuonti EU:n ulkopuolelta ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus

EU:n ulkopuolelta nk. kolmansista maista tuotavat elävät eläimet ja eläinperäiset tuotteet saapuvat Suomeen aina eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman kautta. Tuodut erät eivät yleensä aiheuta toimenpiteitä alue- tai paikallistasolla. Joissakin tapauksissa tuonnin salliminen edellyttää erityistä jälkivalvontaa määräpaikassa. Tämä koskee esimerkiksi Venäjältä tuotavia hevosia ja tiettyjä TRACES-järjestelmässä kanavoituja sivutuotteita.

Vuonna 2017 tuli valvontaeläinlääkärin tietoon 3 laitonta maahantuontiepäilyä EU:n ulkopuolelta tuodusta eläimestä.

12. Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Voimassa olevan eläinsuojelulainsäädännön noudattamista valvotaan eläinsuojelutarkastuksissa. Jos tarkastuksessa havaitaan, että eläinten suojelusta annettuja säädöksiä on rikottu, eläinsuojeluviranomainen ryhtyy lainsäädännön edellyttämiin pakkokeinoihin. Annettujen määräysten ja valvontojen loppuunsaattaminen varmistetaan sekä huolehditaan eläinsuojelusäädösten rikkomisen ilmoittamisesta poliisille.

Kunnaneläinlääkäri, poliisi ja terveystarkastaja valvovat eläinsuojelulainsäädännön noudattamista kunnan alueella. Valvontaviranomaisia ovat lisäksi tarkastuseläinlääkäri ja lihantarkastaja teuras-tamon alueella ja rajaeläinlääkäri toimialueellaan. Läänineläinlääkärit tekevät otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset ja täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin tarkastukset sekä osallistuvat tarvittaessa hankalien eläinsuojelutapausten hoitoon alueellaan. Lisäksi aluehallintovirasto voi myöntää oikeuden eläinsuojeluvalvojalle tehdä eläinsuojelutarkastuksia muissa kuin kotirauhan piirissä olevissa eläinten pitopaikoissa.

Turussa eläinsuojeluviranomaisena toimii virka-aikana klo 8-16 valvontaeläinlääkäri. Eläinsuojelu-tarkastuksilla valvontaeläinlääkäri käyttää tarvittaessa virka-apuna poliisia, toista kunnaneläinlää-käriä tai terveystarkastajaa. Virka-ajan ulkopuolella eläinsuojeluviranomaisena toimii pääsääntöi-sesti poliisi ja tarvittaessa alueen päivystävä tuotantoeläinlääkäri, joka on virkasuhteessa kuntaan. AVI ei ole myöntänyt valvontaeläinlääkäriin alueella eläinsuojeluvalvojille oikeutta tehdä eläinsuoje-lutarkastuksia kotirauhan piirissä olevissa eläinten pitopaikoissa.

12.1. Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Epäiltäessä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain tai sen nojalla annet-tujen säännösten tai määräysten tai lopetusasetuksen vastaisella tavalla, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla sekä aluehallintoviraston valtuuttamalla eläinsuojeluvalvojalla on oikeus tarkastuksen tekemiseen. Tar-kastuksen tekijällä on oikeus päästä kaikkiin tiloihin, joissa eläimiä pidetään. Eläinsuojelutarkastuk-sen suorittajalla on oikeus tarvittaessa ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Käynnillä tarkastetaan paitsi itse eläimet ja eläinten pitopaikka ja pitopaikan olosuhteet, myös eläi-miä varten tarkoitettu ruoka ja juoma sekä välineet ja varusteet. Käynnillä voidaan tarkastaa myös luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan edellyttämä eläinluettelo, tuotantoeläimiä koskeva kirjanpi-to sekä lopetusasetuksessa edellytetyt asiakirjat.

Epäilyyn perustuvan eläinsuojelutarkastuksen tekee pääsääntöisesti valvontaeläinlääkäri. Valvon-taeläinlääkäriin pyynnöstä vastuu tarkastuksen ja päätöksen tekemisestä vaikeimpien eläinsuojelu-tehtävien osalta voidaan kuitenkin siirtää kunnalta läänineläinlääkärille. Kunta voi pyytää tapauk-sen siirtoa aluehallintovirastolle esimerkiksi tilanteessa, jossa toimija ei ole noudattanut hänelle toistuvasti annettuja kieltoja tai määräyksiä, ja kieltoa tai määräystä on tarvetta tehostaa uhka-sakolla tai teettämishallalla. Kunta voi pyytää tapauksen siirtoa aluehallintovirastolle myös esimer-kiksi tilanteessa, jossa tarkastuskohteessa on useita eläimiä, joiden osalta on tarve ryhtyä eläin-suojelulain 44 §:n mukaisiin välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Eläinsuojeluilmoituksia eläinten huonosta kohtelusta voi tehdä sähköpostitse elainhoitola@turku.fi, suoraan valvontaeläinlääkärille tai poliisille. Lisäksi ilmoituksia tulee Suomen Eläinsuojeluyhdistyk-seltä sekä paikallisilta vapaaehtoisilta eläinsuojeluvalvojilta.

Valvontaeläinlääkäri teki toiminta-alueellaan vuonna 2017 eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisia tarkastuksia 145 kpl.

12.2. Tiloilla tehtävät otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset

Eläinten hyvinvointia koskevien direktiivien ja asetusten noudattamisen valvomiseksi eläintenpito-yksiköihin tehdään mm. otantaan perustuvia eläinsuojelutarkastuksia. Tavoitteena on tarkastaa vuosittain edustava määrä kaikista nauta-, sika-, lammas- ja vuohitiloista sekä ankka-, hanhi- ja broileritiloista. Lisäksi tarkastetaan edustava määrä munivien kanojen pitoyksiköistä sekä turkistar-hoista, eli yhteensä noin 700 tilaa. Osa tarkastettavista tiloista valitaan satunnaisotannalla tilarekis-teristä, osa valitaan riskiin perustuen. Aluehallintovirastojen läänineläinlääkärit tekevät tarkastuk-set.

12.3. Luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuva tarkastus

Tarkastuksia voidaan tehdä myös ilman epäilyä eläinsuojelulainsäädännön rikkomisesta sellaisiin paikkoihin, joissa toiminta edellyttää eläinsuojelulaisissa tarkoitettun luvan hakemista aluehallintovi-

rastolta tai ilmoituksen tekemistä aluehallintovirastolle. Tällaisia paikkoja ovat esimerkiksi sirkukset, eläintarhat ja -näyttelyt, eläinkaupat, pieneläinlaitokset, suuret kennelit sekä ravi- ja ratsastustallit, riistaeläintarhat, lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat sekä paikat joissa harjoitetaan eläinten lopetustoimintaa. Ilman epäilyä tarkastuksia saadaan tehdä myös eläinkilpailuihin ja muihin vastaaviin tilaisuuksiin.

Tavoitteena on tarkastaa luvan- ja ilmoituksenvarainen toiminta vuosittain. Mikäli luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa ei valvota vuosittain, tehdään toiminnasta alueellinen riskinarviointi ja suunnitellaan kohteiden tarkastustiheys arvioinnin perusteella.

Valvontaeläinlääkäriin alueella on noin 75 luvan- tai ilmoituksenvaraista toimijaa. Toimintaa valvotaan riskiperusteisesti.

12.4. Eläinsuojeluvalvojat

Aluehallintovirastojen valtuuttamat eläinsuojeluvalvojat voivat suorittaa epäilyyn perustuvia eläinsuojelutarkastuksia sekä luvan- ja ilmoituksenvaraiseen toimintaan ilman epäilyä kohdistuvia tarkastuksia. Aluehallintoviraston valtuuttamalla eläinsuojeluvalvojalla on oikeus tehdä eläinsuojelutarkastuksia muissa kuin kotirauhan piirissä olevissa eläinten pitopaikoissa. Kotirauhan piiriin kohdistuvassa tarkastuksessa eläinsuojeluvalvoja voi kuitenkin tarkastusoikeutensa rajoissa tarvittaessa avustaa viranomaista.

Turun seudulla ei ole yhtään AVIn valtuuttamaa eläinsuojeluvalvojaa.

12.5. Eläinkuljetukset

Aluehallintovirastot myöntävät hakemuksesta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia suorittaville henkilöille ja yrityksille eläinkuljettajaluvat ja niihin liittyvät kuljetusvälineen hyväksymistodistukset sekä kuljettajan ja hoitajan pätevyystodistukset. (Laki eläinten kuljetuksesta 1429/2006, 5 luku)

Jos on aihetta epäillä, että eläintä kuljetetaan eläinkuljetussäädösten vastaisella tavalla, poliisilla, kunnaneläinlääkärillä, aluehallintovirastolla, rajaeläinlääkärillä ja tarkastuseläinlääkärillä on oikeus tarkastaa eläinkuljetus. Poliisi saa tarkastaa eläinkuljetuksen myös ilman epäilyä säädösten rikkomisesta, samoin rajaeläinlääkäri ja tarkastuseläinlääkäri toimialueillaan. Eläinkuljetusta tarkastettaessa on viranomaisella oikeus tarkastaa eläimet, kuljetuskalusto, ravinto, juotava, varusteet ja väli Evira ja aluehallintovirasto voivat määrätä virkaeläinlääkärit tekemään erityisiä tarkastuksia eläinkuljetuksissa.

12.6. Teurastamot

Teurastamoiden ja pienteurastamoiden tarkastuseläinlääkärit ovat pääasiassa Eviran palveluksessa. Muutamana pienteurastamon valvonnasta Eviralla on sopimus kunnan kanssa. Turun kaupungilla ei ole sopimusta Eviran kanssa teurastamon valvonnasta.

12.7. Koe-eläintoiminnan valvonta

Koe-eläintoiminnan lupahallinnosta sekä valvonnasta vastaavat Etelä-Suomen sekä Itä-Suomen aluehallintovirastot.

12.8. Turun kaupungin eläinlaitos

Turun kaupungilla on eläinlaitos osoitteessa Vanha Tampereentie 229, 20380 Turku. Laitoksessa hoidetaan talteen otettuja löytöeläimiä sekä viranomaisten eläinsuojelulain § 44:n mukaisesti huostaan ottamia eläimiä. Eläinlajit ovat koira, kissa sekä muut pienet harraste-eläimet.

Löytöeläimiä hoidetaan vähintään 15 päivän ajan. Jos omistajat eivät nouda eläimiään tämän ajan kuluessa, ne siirtyvät sopimuksen mukaisesti vuorokautena 17 Turun eläinsuojeluyhdistyksen omistukseen, mikä etsii niille uudet kodit. Eläinsuojeluviranomaisen haltuun ottamat eläimet ovat hoitolassa niin kauan, kunnes niistä on tehty uusi eläinsuojelulain § 44:n mukainen lopullinen päätös.

Turku on tehnyt sopimuksen löytöeläinten hoidosta 16 ympäristökunnan kanssa.

13. Eläimistä saatavat sivutuotteet

Aluehallintovirasto hyväksyy väliasteen toimia harjoittavat laitokset, sellaiset hygienisointiyksiköt, joissa käsitellään sivutuotteita toimitettavaksi biokaasulaitoksiin tai kompostoitavaksi ja jotka eivät sijaitse sivutuoteasetuksen mukaan hyväksytyin laitoksen yhteydessä sekä täytöntöönpanoasetuksen mukaisia vaihtoehtoisia menetelmiä käyttävät käsittelylaitokset. Aluehallintovirasto rekisteröi osan teknisistä laitoksista.

Kunnaneläinlääkäri hyväksyy polttolaitokset, rinnakkaispolttolaitokset ja johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla. Kunnaneläinlääkäri rekisteröi osan teknisistä laitoksista, johdettujen tuotteiden varastointilaitokset silloin, kun tuotteet on tarkoitettu tekniseen käyttöön sekä toimijat, jotka käyttävät sivutuotteita erityisiin ruokintatarkoituksiin. Hyväksyntä- ja rekisteröintipäätökset on ilmoitettava välittömästi Eviraan. Eviran nettisivuilla ylläpidettävältä hyväksytyjen ja rekisteröityjen sivutuotealanlaitosten listalta on nähtävissä ajantasainen luettelo laitoksista ja niiden sijainnista.

Aluehallintovirasto ja kunnaneläinlääkäri valvovat hyväksymiään ja rekisteröimiään laitoksia ja toimijoita ja myös osin Eviran hyväksymiä ja rekisteröimiä laitoksia ja toimijoita Eviran vuosittaisen valvontaohjeen mukaisesti. Evira määrittelee ohjeessa kunkin laitostyyppin riskinarviointiin perustuvan tarkastusihyden. Toimijoiden osalta aluehallintovirasto määrittelee itse vuosittain tarkastettavan määrän riskiperusteisesti valvontasuunnitelmassaan. Aluehallintovirasto päättää alueellaan riskinarviointiinsa perustuen, mitkä laitokset ja toimijat tarkastetaan. Valvontaviranomaiset toimittavat hyväksyntään ja valvontaan liittyvät tarkastuskertomukset Eviran sivutuotejaostoon.

Turussa on valvontaeläinlääkärin valvonnassa yksi varastointilaitos, yksi polttolaitos sekä kolme tutkimusnäytteitä tai diagnostisia näytteitä käyttäviä laitoksia. 1.7.2015 astui voimaan sivutuotelain muutos, jolloin valvontatehtäviä siirtyi suoraan valvontaeläinlääkäreiden toteutettavaksi. Vuoden 2016 alusta valvonta muuttuu toimijalle maksulliseksi.

13.1. Sivutuotteita käyttävät toimijat

Eläintenpitäjärekisterin osana toimivaan haaskapaikkarekisteriin rekisteröidään haaskatoiminnan aloitusilmoitukset. Toimija jättää täyttämänsä ilmoituslomakkeen kunnaneläinlääkärille, joka syöttää tiedot välittömästi haaskapaikkarekisteriin. Haaskapaikalle annetaan virallinen tunnus. Mikäli kunnaneläinlääkäri ei pysty suorittamaan rekisteröintiä, ilmoitus toimitetaan aluehallintovirastoon, jossa tiedot syötetään rekisteriin. Luonnonvaraisia eläimiä ruokittaessa on jokaisesta käyttökerrasta ilmoitettava sivutuotteiden keräyskunnan ja käyttökunnan kunnaneläinlääkärille ennen kuin sivutuotteita viedään haaskapaikoille. Käyttökunnan kunnaneläinlääkärin tulee kieltää sivutuotteiden käyttö, mikäli aineksessa on tautiriski tai lääkejäämiä.

Sivutuotteita eläintarhaeläinten, sirkuseläinten sekä muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten ruokinnassa käytävien toimijoiden on tehtävä kirjallinen ilmoitus toiminnan aloittamisesta paikalliselle kunnaneläinlääkärille, joka rekisteröi käyttäjät ja toimittaa tiedon välittömästi Eviraan. Sivutuotteita em. ruokintatarkoituksiin käyttävän toimijan on pidettävä kirjaa sivutuotteiden käytöstä ja ilmoitettava kunnaneläinlääkärille toiminnan loppuessa. Kunnaneläinlääkäri valvoo toimialueellaan toimipaikkoja, joissa sivutuotteita käytetään eläinten ruokintaan.

Turussa ei ole tiedossa yhtään tällaista toimijaa.

13.2. Sivutuotteiden hautaaminen

Kokonaisten märehitjoiden, sikojen, siipikarjan ja turkiseläinten raatojen, kotiteurastuksen sivutuotteiden, pienteurastamoista ja pienleikkaamoista peräisin olevien luokan 2 ja 3 teurassivutuotteiden ja

tietyjen muiden MMMa 1192/2011 § 4 mukaisten sivutuotteiden hautaaminen on sallittua ns. syrjäisillä alueilla. Kotiteurastuksen sivutuotteiden, teurastuspaikoista ja pienimuotoisista leikkamoista peräisin olevien luokan 2 ja 3 sivutuotteiden hävitykseen sovelletaan samoja keräily- ja syrjäisiä alueita kuin kokonaisten raatojen hävitykseen. Keräilyalueilla em. sivutuotteet on käsiteltävä tai hävitettävä hyväksytyssä sivutuotelaitoksessa. Toimijan on pidettävä kirjaa haudattujen raatojen tai sivutuotteiden määristä, luokista ja eläinlajeista sekä hautauspäivämääristä ja -paikoista. Hautauksista on ilmoitettava aluehallintovirastolle tautitapauksissa.

Turun, Raision, Naantalın ja Ruskon kunnat kuuluvat syrjäiseen alueeseen ainoastaan lemmikkien, hevosten, kuolleena syntyneiden eläinten ja alkuperätilalla omaan käyttöön teurastettujen eläinten sivutuotteiden osalta. Märehtijöiden, sikojen ja siipikarjan osalta alue kuuluu keräilyn piiriin.

Tarvittaessa kunnaneläinlääkäri valvoo toimijoiden sivutuotteiden hävitystapoja, kirjanpitoja ja tarkistaa haudattavan sivutuotteen ja hautauspaikan. Tarkastukset kohdennetaan ensisijaisesti tiloihin, joilla on aikaisempien tarkastusten tai eläinluetteloista saatavien tietojen perusteella viitteitä säädösten noudattamatta jättämisestä.

14. Täydentävien ehtojen valvonta

Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan keskeinen osa ovat viljelijöitä velvoittavat ns. täydentävät ehdot. Näiden ehtojen noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja EU:n osittain rahoittamien ympäristötuen, luonnonhaittakorvauksen ja eläinten hyvinvointituen maksamisen edellytyksenä.

Täydentävät ehdot jaetaan neljään ehdonalaan, joista Eviran vastuulla Manner-Suomessa on kaksi: 1. kansanterveyden, eläinten ja kasvien terveyden valvonta sekä 2. eläinten hyvinvointivalvonta. Eviran osalta täydentävien ehtojen valvonta sisältää eläinten merkinnän ja rekisteröinnin, kasvinsuojeluaineiden, kiellettyjen aineiden, rehujen, elintarvikkeiden (lääkejäämät, lääkityskirjanpito, kasvinsuojeluainejäämät), maidontuotantotilojen hygienian, munantuotantotilojen hygienian, siipikarjatilojen salmonellavalvonnan ja lihantuotantotilojen hygienian, TSE-taudin ehkäisemisen ja eläinten hyvinvoinnin valvonnan.

EU:n suoria ja osarahoitteisia tukia hakeneista eläintiloista on vuosittain valvottava vähintään yksi prosentti eli noin 210 tilaa. Eläinten merkinnässä ja rekisteröinnissä valvotaan vähintään 3 % tiloista eli noin 450 nautatilaa, 70 sikatilaa ja 50 lamma- ja vuohitilaa.

Aluehallintovirastoille kuuluvat täydentävien ehtojen valvontaan.

Valvontaa tehdään otantatiloilla ja laajennuksina mahdollisiin ilmiäntöihin perustuvien tarkastusten perusteella sekä mm. seuraavista valvonnoista:

- eläinsuojelutarkastukset
- maitohygieniatarkastukset
- salmonellavalvonta
- munantuotantotilojen hygieniavalvonta
- vierasainevalvontaohjelman mukainen valvonta
- kasvinsuojeluaineiden jäämävälvontaohjelman mukainen valvonta
- lääkekirjanpidon valvonta

Kunnan viranomaisten (kunnaneläinlääkäreiden ja kunnan elintarvikevalvontaviranomaisten) on tehtävä tarkastuksiin liittyvät asiakirjat riittävän tarkasti, jotta laajennuksia täydentävien ehtojen valvontoihin voidaan tehdä. Kunnan viranomaisten on myös toimitettava asiakirjat tiedoksi AVlin.

15. Eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Kuntien järjestämien ja ostopalveluina hankkimien eläinlääkäripalvelujen on oltava eläinlääketieteellisesti asianmukaisia. Kuntien on seurattava palvelujen saatavuutta, riittävyttä ja laatua osana ympäristöterveydenhuollon laadunvalvontaa.

Kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka sen alueella. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten tämä palvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella.

Kaikkia kunnan alueella pidettäviä hyötyeläimiä varten kunnan on kuitenkin järjestettävä arkipäivisin virka-aikana eläinlääkärin käynnin eläintenpitopaikassa mahdollistava peruseläinlääkäripalvelu.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan hyötyeläimiä ovat alkutuotannossa ja muussa elinkeinotoiminnassa sekä ihmisille tarpeellisissa työsuorituksissa käytettävät eläimet.

Kunta ei ole velvollinen järjestämään peruseläinlääkäripalvelua muille kotieläimille kuin hyötyeläimille niiltä osin, kun yhteistoiminta-alueella olevat yksityiset eläinlääkärit tai eläinlääkäriasemat tyydyttävät palveluiden kysynnän. Kunnan on omassa eläinlääkintähuollon suunnitelmassaan osoitettava, että yksityisiä eläinlääkäripalveluja on määrällisesti ja laadullisesti riittävinä ja keskeytyksettä saatavissa, jos kunta ei itse järjestä peruseläinlääkäripalvelua kaikille kotieläimille. Kunnan on varauduttava hoitamaan muita kuin hyötyeläimiä, jos yksityinen palvelutarjonta osoittautuu riittämättömäksi tai keskeytyy. Erityisesti hevosten suhteen jako hyötyeläimiin ja ei-hyötyeläimiin voi olla ongelmallinen ja tulkinnanvarainen. Käytännössä kunnan on syytä varautua tuottamaan peruseläinlääkäripalvelu kaikille alueensa hevosille, jos varmuutta yksityisestä palvelutarjonnasta ei ole.

Eläinlääkintähuoltolain perusteluissa on hyötyeläimiksi luokiteltu matkailuelinkeinon liittyvät reki-koirat, ratsastuskouluissa pidettävät hevoset, viranomaistoiminnassa käytettävät eläimet, opaskoirat sekä sellaiset alkutuotannon elinkeinotoimintaan liittyvät eläimet, jotka ovat ammattimaisen toiminnan jatkumisen takaamiseksi pääsääntöisesti korvattavissa toisella samanarvoisella eläimellä.

Peruseläinlääkäripalvelulla tarkoitetaan eläinlääkäripalvelua, joka annetaan eläinlääketieteelliseen yleistutkimukseen tai kliiniseen tutkimukseen perustuen tavanomaisissa vastaanottotiloissa tai eläinsuojissa. Lain perustelujen mukaan peruseläinlääkäripalveluja ovat eläimistä ihmisiin tarttuvien tautien ennaltaehkäisemiseksi tarpeelliset sekä tuotantotaloudellisesti, epidemiologisesti tai eläinsuojelullisesti perusteltavissa olevat eläinlääkäripalvelut.

Turun kaupungilla ei ole palveluksessaan pieneläinten eikä tuotantoeläinten ja hevosten hoidosta vastaavaa kaupungineläinlääkäriä. Turussa on saatavana riittävästi yksityisiä eläinlääkäripalveluja ja nämä eläinlääkäriasemat ottavat normaalitoimintanaan vastaan myös kiireellistä eläinlääkäriapua tarvitsevia pieneläinpotilaita.

Tuotantoeläinten sekä hevosten normaalista päiväaikaisesta terveyden- ja sairaudenhoidosta vastaa Liedon kunta tehdyn sopimuksen mukaisesti. Tuotantoeläinten terveydenhuoltosopimuksia on tehty kunnaneläinlääkäreiden lisäksi myös yksityiseläinlääkäreiden kanssa.

15.1. Kiireellinen eläinlääkäriapu

Kunnan on järjestettävä kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkia alueellaan vakinaisesti tai tilapäisesti olevia kotieläimiä varten kaikkina vuorokauden aikoina.

Kiireelliseen eläinlääkäriapuun kuuluvat akuutisti sairaiden eläinten perustutkimus ja vähintään ensiapuluonteiset hoitotoimenpiteet. Kiireellistä eläinlääkäriapua ovat muun muassa nautojen poikimahalvaushoidot, hevosten konservatiiviset ähkyhoidot, eri kotieläinten akuutit tulehdus- ja kiputilat, ompelua vaativat haavat sekä sokin hoito, synnytysapu ja eläimen hengen pelastamiseksi välttämättömät kirurgiset leikkaukset niiltä osin, kun leikkauksia peruseläinlääkärikoulutuksella pystytään suorittamaan tavanomaisissa vastaanottotiloissa ja eläinsuojissa ilman erityistyövälineitä. Keisarinleikkaus täytyy pystyä suorittamaan koirille, kissoille ja märehijöille, ellei leikkausta tarvitsavia potilaita pystytä nopeasti lähettämään riittävän lähellä sijaitsevaan jatkohoitopaikkaan. Pieneläinten luunmurtumissa on suoritettava välttämätön immobilisaatio. Kotieläinten ja eläinlääkärin vastaanotolle tuotujen luonnonvaraisten eläinten lopettaminen eläinsuojelullisin perustein kuuluu kiireelliseen eläinlääkäriapuun. Kiireellisen eläinlääkäriavun tavoitteena on ensiaputyypinen toiminta, jolla pyritään hoitamaan eläimen henkeä ja hyvinvointia uhkaavat tapaukset ja varmistamaan, että potilaan tila ei kohtuuttomasti heikkene sen odottaessa virka-aikana annettavia palveluja.

Jos kunta ei järjestä arkipäivisin peruseläinlääkäripalveluja muille kotieläimille kuin hyötyeläimille sillä perusteella, että se on eläinlääkäripalveluja koskevassa suunnitelmassaan osoittanut, että yksityisiä peruseläinlääkäripalveluja on yhteistoiminta-alueella riittävästi ja keskeytyksettä saatavissa, on kunnan kuitenkin järjestettävä kiireellinen eläinlääkäriapu arkipäivisin myös ei-

hyötyeläimille. Vaihtoehtoisesti kunnalla voi olla yksityisen palvelutuottajan kanssa sopimus, jolla varmistetaan, että kiireellistä eläinlääkäriapua on yhteistoiminta-alueella aina tarvittaessa varmuudella saatavissa.

Kaupunki on 30.3.2012 tehnyt sopimukset neljän turkulaisen yksityisen eläinlääkäriaseman kanssa kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisestä Turun kaupungin alueella virka-aikana. Turku ei erikseen maksa korvausta sopimusosapuolille sopimuksen mukaisesta toiminnasta.

Suureläinpäivystys

Tuotantoeläinten ja hevosten päivystystoiminnasta Turussa vastaa Liedon kunta tehdyn sopimuksen mukaisesti. Sopimus on astunut voimaan 1.1.2015 ja on voimassa toistaiseksi.

Päivystysaikana arkisin klo 16.00-8.00 päivystävän eläinlääkäriin tavoittaa puhelinnumerosta 0600 0 41451 (0,7€/min + ppm).

Pieneläinpäivystys

Pieneläinpäivystyksestä on tehty ostopalvelusopimus Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:n kanssa 1.1.2018 lähtien. Sopimus on solmittu väliaikaisena enintään 31.12.2019 asti. ankitapäätöksestä on tehty valitus markkinaoikeudelle ja vaadittu hankintaoikeuksia Turun kaupungilta. Sopimus on voimassa sillä ehdolla, että markkinaoikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun vaatiessa hankintayksiköllä on oikeus välittömästi irtisanoa sopimus. Pieneläinpäivystys järjestetään Raisiossa Eläinsairaala Vettorin tiloissa, Purokatu 3. Päivystyspuhelinnumero on 0600 12 444 (0,5€/min + ppm).

Keskitetty yhteydenottopalvelu

Keskitetyn yhteydenottopalvelun tarkoituksena on tehostaa eläinlääkäripäivystyksen toimintaa keskittämällä eläinlääkäripalveluja koskevat yhteydenotot yhteen paikkaan, josta asiakas voidaan ohjata päivystävälle vastaanotolle tai tilata eläinlääkäri käymään eläimen pitopaikassa. Tarvittaessa yhteydenottopisteessä voidaan antaa hoitoon liittyvää neuvontaa ja ohjata kiireettömissä tapauksissa asiakas virka-aikana annettaviin palveluihin. Pieneläinpäivystyksen osalta yhteydenottopalvelu on numerossa 0600 12 444.

Virkatehtävät virka-ajan ulkopuolella

Kunnalle ei ole velvollisuutta järjestää päivystystä virkatehtävien hoitoa varten. Mikäli kunnassa ei ole päivystävää virkaeläinlääkärinä, on eläinsuojelulain nojalla toimivaltainen viranomaisen poliisi.

Päivystys helposti leviävien eläintautien varalta on valtakunnallinen läänineläinlääkäripäivystys. Kaksi läänineläinlääkärinä päivystää aina samanaikaisesti ja kummankin toimialueena on koko Suomi. Kulloinkin päivystävän läänineläinlääkäriin saa tietää Eviran puhelinvastaaajasta numerosta 029 530 4340.

15.2. Saatavuus- ja laatutavoitteet

Ajanvaraus

Eläimen omistajan tai haltijan on halutessaan pystyttävä varaamaan aika eläinlääkäriin käynnille eläintenpitopaikkaan, pieneläimen viemiseksi vastaanotolle tai hevosen viemiseksi tarvittaessa paikkaan, jossa hoitotoimenpiteet voidaan suorittaa turvallisesti. Kun yhteistoiminta-alueella toimii useampia praktikkoeläinlääkäreitä, tulisi asiakkaalle ei-kiireellisissä tapauksissa mahdollisuuksien mukaan antaa vapaus valita eläinlääkäri, jonka palveluksia hän käyttää.

Saatavuus

Peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tulee olla saatavilla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen. Tämä vaatimus täyttyy yksityisillä eläinlääkäriasemilla.

Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Kunnan on syytä seurata eläinlääkäripalvelujen saatavuutta säännöllisesti toteutettavien asiakas-

kyselyjen avulla. Kunta suunnittelee, miten kunta palvelujen ja valvonnan järjestäjänä sekä työnantajana käsittelee eläinlääkintähuoltoa koskevat mahdolliset asiakasvalitukset ja korvauspyynnöt.

Turussa on olemassa oleva toimiva Paikalla palaute-järjestelmä, jonka avulla palvelua pyritään kehittämään.

15.3. Toimitilat

Turun kaupungilla ei ole omia toimitiloja eläinlääkintäpalveluiden käytössä.

15.4. Välineresurssit

Koska Turun kaupungilla ei ole omia praktikkoeläinlääkäreitä eikä näitä varten toimitiloja, ei käytettävissä ole myöskään suur- eikä pieneläinlääkinnän välineitä.

Normaalit suojavaatteet ja -jalkineet sekä erityisvarustus tarttuvien eläintautien ja zoonoosien varalta näytteenotto- ja pakkaustarvikkeineen kuuluvat varustukseen. Nämä varusteet löytyvät sekä Eläinhoitolasta, Vanha Tampereentie 229, Turku, että ympäristöterveydenhuollon toimistosta, Puutarhakatu 1, 3 krs.

15.5. Ostopalvelut

Kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun tuottamisesta. Palveluntuottaja voi olla luonnollinen henkilö, yksityisoikeudellinen oikeushenkilö tai oppilaitos. Sopimusta ei voi tehdä yksityisen kanssa valvontatehtävien hoitamisesta. Palvelut on kilpailutettava hankintalainsäädännön mukaisesti.

Mikäli kuntaa ostaa palveluita yksityiseltä palveluntuottajalta, on kunnan suunniteltava, kuinka se valvoo ostopalveluidensa laatua. Vastuu palvelun saatavuudesta ja laadusta säilyy kunnalla, vaikka palvelu toteutettaisiin ostopalveluna. Ostopalveluiden laatua voi seurata esimerkiksi säännöllisillä asiakastytyväisyyskyselyillä sekä kertyvän asiakaspalautteiden perusteella ja käsittelemällä palaute palveluntuottajan kanssa.

Pieneläinpäivystystä valvotaan sopimuksen mukaisesti seurantakokouksin ja palautteiden käsittelyn muodossa.

15.6. Perustason ylittävät palvelut

Erikoiseläinlääkäripalvelut

Kunta voi halutessaan järjestää erikoiseläinlääkäritason palveluja, mutta eläinlääkintähuoltolaki ei siihen velvoita. Alueen elinkeinorakenne on joka tapauksessa syytä huomioida yhteistoiminta-alueen eläinlääkäreiden keskinäisessä työnjaossa sekä jatko- ja täydennyskoulutuksessa.

Yksityisillä eläinklinikoilla on tarjolla erikoiseläinlääkäripalveluita, myös pieneläinpäivystyksestä vastaavalla klinikalla.

Remissiomahdollisuudet

Hevosten ja pieneläinten suhteen kunnan tulisi pyrkiä turvaamaan perustasoa vaativampien eläinlääkäripalvelujen saatavuus vaativaa jatkohoitoa tarvitsevien potilaiden kohdalla sopimalla lähete-menettelystä yksityisten hevos- ja pieneläinklinikoiden tai Yliopistollisen eläinsairaalan kanssa.

Eläimiä hoitavat eläinlääkärit sopivat itse yksityisten eläinklinikoiden sekä yliopistosairaalan kanssa potilaiden lähettämisestä jatkotutkimuksiin ja -hoitoihin.

Laboratoriopalvelut

Kunnan on suunniteltava, miten on järjestetty maitonäytteiden, verinäytteiden, ulostenäytteiden,

muiden kudos-, erite-, ym. näytteiden sekä kalojen ja muiden raadonavausta tarvitsevien kokonais-ten eläinten tutkittavaksi lähettäminen ja laboratoriovastausten viivytyksetön vastaanottaminen. Tartuntavaarallisen materiaalin lähettäminen on suunniteltava erikseen. Osa analytiikasta, esimerkiksi mastiittinäytteiden viljely, voidaan järjestää myös vastaanotolla tapahtuvaksi, jos tähän on tarvittavat välineet ja avustavaa henkilökuntaa on riittävästi.

Laboratoriopalveluita on saatavilla yksityisiltä eläinklinikoilta.

16. Seuranta, arviointi ja raportointi

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontasuunnitelma hyväksytään kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä. Yhteisen valvontasuunnitelman osana on luontevaa hyväksyä myös eläinlääkintähuollon suunnitelma, vaikka eläinlääkintähuoltolaki ei sitä erityisesti edellytä. Ympäristöterveydenhuollon lainsäädäntö ei edellytä toiminnanharjoittajien kuulemista valvontasuunnitelmasta, mutta hallintolain 41 §:n mukaisesti tulee toiminnanharjoittajille varata vaikutusmahdollisuuksia. Asian vireilläolosta voidaan ilmoittaa sopivalla tavalla viranomaisen harkinnan mukaan. Tiedotus on syytä kohdistaa myös yksityisiin eläinlääkäripalvelujen tuottajiin.

Kunta päivittää eläinlääkintähuollon suunnitelmansa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

Kunta arvioi suunnitelmansa toteutumista aina toimintavuoden päätyttyä ja laatii siitä arviointiraportin. On suositeltavaa, että raportin hyväksyy asianomainen lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, joka myös käsittelee korjaustoimenpiteitä. Hyväksytty raportti lähetetään aluehallintovirastolle maaliskuun loppuun mennessä.

Resurssien riittävyyden arvioimiseksi kunta ylläpitää tilastoa järjestämiensä eläinlääkäripalvelujen käytöstä. Tilastosta ilmenee vuositason ainakin sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät virka-aikana sekä sairaskäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrät päivystysaikana. Tilasto liitetään kunnan suorittamaan suunnitelman toteutumisen arviointiin ja toimitettava vuosittain aluehallintovirastolle.

Muu raportointi

Elintarvikeketjun valvonnan tulokset raportoidaan vuosittain VASU-raportoinnilla helmikuun loppuun mennessä ja siten eläinlääkintähuollon suunnitelmien arvioinnin yhteydessä ei kerätä numeerista tietoa valvonnoista. Aluehallintovirastot keräävät ja toimittavat vuosittain Eviralle VASU-raportoinnissa tarvittavat tiedot. VASU-raportoinnista on lisätietoa VASU:n II-osan kohdassa 8.3.3.

Muut viranomaisten pyytämät raportit ja tilastot:

- eläinsuojelutarkastuskertomukset/päätökset
- terveysvalvontaan liittyvät käynnit
- tautiepäilyt
- eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan työt, joista kunta laskuttaa valtiota
- muut viranomaisten pyytämät vuosiyhteenvedot ym. vastustettavien eläintautien hallinnassa tehdyt

Liite 1. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin toimenpiteet 2019 – 2020

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin prosessi	Valvontasuunnitelmiin sisällytettävä valvonnan painopiste	2019			2020		
		Ruokavirasto	AVI	Kunta	Ruokavirasto	AVI	Kunta
Yhteiset	AVI-kohtainen painopiste		x	x			
Eläinten terveys	Eläintautivalmius ja tautitapausten torjunta maakunnissa: asian ylläpito valmisteluryhmissä ja tehokkaan tautitorjunnan varmistaminen	x	x	x			
Eläinten terveys	Sipikarjan salmonellavalvonta: toteuman parantaminen. Syiden analysointi ja toimenpiteet		x	x			
Eläinten lääkitseminen	Eläinten lääkitsemistä ja lääkkeiden luovutusta koskevan lainsäädännön toimeenpano sekä valvontasuunnitelman toteuttaminen: eläinlääkärin valvontaa lisätään	x			x		x
Eläinten hyvinvointi	Eläinten hyvinvointilain toimeenpanoon varautuminen	x	x				
Laboratoriopalvelut	Laboratoriopalvelujen sähköistä asiointia kehitetään vaiheittain. Vuonna 2017 pyritään saamaan sähköinen tiedonsiirto ELMOsta ETT:n Naseva- ja Sikava-ohjelmiin sekä aloittamaan luomaan laboratorion lähete- ja tulospalvelua internetissä. Internet-pohjaisessa palvelussa hyödynnetään eläinlääkäriohjelmaa varten tehtyä sekä SähköSiemen -määrittelyä.	x			x		

Kunta / Ympäritöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue
 Turku

1. ELÄINMÄÄRÄT KUNNAN ALUEELLA

a. Tuotantoeläintilat	Lkm
Nautatilat	1
Sikatilat	4
Lammas- ja vuohitilat	26
Hevostilat	38
Siipikarjatilat	41
Vesiviljelylaitokset	0
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan tilat	0
Mehiläistarhat	15
Muut tuotantoeläinyksiköt	0
b. Lemmikit	Lkm
Arvio lemmikkien määrästä	22 500

2. ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

a. Terveystuotosopimukset	Lkm
Nauta	
Tilat, joilla terveystuotosopimus	0
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	1 (Lieto)
Terveystuototilojen osuus (% kaikista nautatiloista)	100 %
Siat	
Tilat, joilla terveystuotosopimus	0
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuototilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %
Siipikarja	
Tilat, joilla terveystuotosopimus	0
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuototilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	0 %
Muut terveystuotosopimukset	
Tilat, joilla terveystuotosopimus	0
Tilat, joilla terveystuotosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0
Terveystuototyön resurssitarve (htv)	0 htv
b. Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta	Lkm
Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveystuoto)	
Sairaskäynnit virka-aikana	
Sairaskäynnit päivystysaikana	
Sairaskäynnit tiloilla pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	
Sairaskäynnit päivystysaikana	
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	0 htv

3. ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

a. Terveystuoto	Lkm
Pakolliseen terveystuotoon kuuluvat tilat	
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	1
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	0

Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0
Vapaaehtoiseen terveystarkkailuun kuuluvat tilat	Lkm
Maedi-visna / CAE	0
Scrapie	0
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkkailuohjelma	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkkailukohteet	0
b. Muu eläinten terveyden valvonta	0
Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve (htv)	0,010 htv

4. SIVUTUOTEVALVONTA

	Lkm
Haaskanpitäjiksi ilmoittautuneet toimijat	0
Ilmoitetut haaskat	0
Sivutuotealan laitokset	8
Hautaamisilmoitukset	0
Sivutuotevalvonnan resurssitarve (htv)	0,006 htv

5. ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

a. Ilmoituksenvaraist kohteet	Lkm
Kennelit	2
Hevostallit	11
Riistanhoidolliset tarhat	0
Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat	0
Eläinkaupat	6
Eläinlaitokset	4
b. Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset	Lkm
Arvio epäilyyn perustuvista tarkastuksista	100
c. Muu eläinten hyvinvoinnin valvonta	52
Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve (htv)	0,8 htv

6. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

a. Eläinlääkärit	Htv
Eläinlääkäripalvelut	0, ostopalvelu
Eläinten terveyden valvonta	0,2
Sivutuotevalvonta	0,1
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	0,7
Elintarvikevalvonta	
Muut tehtävät	0
Eläinlääkärit yhteensä	2 (1 laitostenvalvonta, 1 valvonta-eläinlääkäri, joka hoitaa myös Raision aluetta)
Päivystykseen osallistuvien eläinlääkäreiden määrä (lkm)	0 lkm
b. Muut kuin eläinlääkärit	Htv
Eläinhoitaja/avustaja	3 (eläinlaitoksen työntekijät)
Terveystarkkailijan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
Muut tehtävät	0
Muut kuin eläinlääkärit yhteensä	3
Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus) Ostopalveluiden laajuus ja laatu:	

Peruseläinlääkäripalvelut päivityksineen ja virkatehtävineen isoeläimille ostetaan Lledolta, pieneläinpäivystys (peruseläinlääkäritaso) ostetaan Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:ltä

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Elintarviketurvallisuus

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee viimekädessä tuomioistuin.

Elintarviketurvallisuus

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Sisällys

1	Yleistä.....	4
2	Valvontatarpeen määrittämiseen vaikuttavat tekijät.....	4
2.1	Toiminnan luonteen vaikutus riskiluokitukseen.....	5
2.2	Toiminnan laajuuden vaikutus riskiluokitukseen.....	6
2.3	Useita eri riskiluokan toimintoja samassa elintarvikehuoneistossa.....	6
2.4	Valvontahistoria.....	7
2.5	Uusintatarkastukset ja muut suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset.....	8
3	Vähäriskinen elintarvikealan toiminta.....	8
3.1	Riskiluokka 0.....	8
4	Vain osan vuotta toimivat elintarvikehuoneistot.....	9
5	Teurastamot, pienteurastamot, poroteurastamot ja riistan käsittelylaitokset.....	9
6	Pakkaus- ja muu elintarvikekontaktimateriaali-alan toiminta.....	10
7	Tarkastukseen käytettävä aika.....	10

1 Yleistä

EU:n jäsenvaltioiden harjoittaman virallisen elintarvikevalvonnan järjestämistä koskevista yleisistä velvollisuuksista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) 882/2004 (jäljempänä EU:n valvonta-asetus), artiklassa 3. Valvonnan tulee olla säännöllistä, riskien mukaista ja tapahtua sopivin väliajoin (3 art., kohta 1).

Riskillä tarkoitetaan vaaran aiheuttaman terveydellisen haittavaikutuksen todennäköisyyttä ja voimakkuutta (EU:n yleinen elintarvikeasetus 178/2002/EY, 3 art., kohta 9). Vaaralla tarkoitetaan elintarvikkeessa olevaa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden (EU:n yleinen elintarvikeasetus, 3 art., kohta 14).

Tällä ohjeella annetaan suosituksia elintarvikehuoneiston ja siellä tapahtuvan toiminnan riskin arvioimiseen ja tarkastustiheyksien määrittämiseen. Ohjeellisissa tarkastustiheyssuosituksitaulukoissa 1-3, jotka ovat tämän ohjeen liitteinä, on huomioitu erityisesti mikrobiologiset, kemialliset ja fysikaaliset vaarat sekä ne vaarat, jotka liittyvät elintarvikkeesta annettaviin tietoihin.

Valvonnan yhtenäisyyden ja toimijoiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi on erittäin tärkeää, että elintarvikkeisiin liittyviä riskejä ja valvontatarvetta arvioidaan kunnissa samoilla periaatteilla. Tästä syystä alkaen vuoden 2017 valvontasuunnitelmista valvontayksiköiden tarkastussuunnitelmien tulisi perustua tähän ohjeeseen. Jos kunnissa harkitusti poiketaan tämän ohjeen suosituksista, poikkeamiselle tulisi löytyä perusteet, ja poikkeamisesta huolimatta valvonnan tulee täyttää EU:n valvonta-asetuksen vaatimukset.

Tämän ohjeen valvontasuositukset eivät sisällä lihantarkastuksesta, vientiin liittyvistä mahdollisista vientimaan lisävaatimuksista tai muista säädöksistä, kuten esimerkiksi eläinten hyvinvointiin liittyvistä säädöksistä, tulevia valvontavelvoitteita ja -tarpeita.

Alkutuotannon tarkastustiheyssuosituksista sekä elintarvikehuoneistojen tarkastuksien sisällöstä ja valvontakohteiden toiminnan ja tilojen arvioinnista ohjeistetaan erikseen.

2 Valvontatarpeen määrittämiseen vaikuttavat tekijät

Virallista valvontaa on harjoitettava elintarvikkeiden kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa (EU:n valvonta-asetus, 3 art., kohta 3). Valvontakohteeseen vuosittain kohdistettujen tarkastuskäyntien määrän, samoin kuin muiden valvontatoimien, tulee perustua toiminnan riskien tunnistamiseen (EU:n valvonta-asetus, 3 art., kohta 1 a, elintarvikelaki 23/2006, 6 a§). Valvontatarvetta arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös se, miten toimijat ovat aiemmin noudattaneet lainsäädäntöä ja toimintaansa koskevia määräyksiä ja sääntöjä sekä miten luotettavaa toimijoiden omavalvonta on ollut (EU:n valvonta-asetus, 3 art., kohta 1 b, c ja d).

Elintarvikkeiden ominaisuuksiin liittyvät tekijät ja elintarvikkeiden käsittelyolosuhteet määrittävät sen, kuinka suuri vaara toiminnasta kuluttajalle aiheutuu. Alkutuotannon ja elintarvikehuoneistojen riskien tunnistamisessa voidaan nojata kansallisiin ja kansainvälisiin tutkimuksiin ja julkaisuihin, jotka koskevat elintarvikkeissa ja niiden käsittelyssä esiintyviä vaaroja. Näitä voidaan käyttää pohjana arvioitaessa toiminnan riskialttiutta ja jaettaessa erityyppisiä toimintoja riskiluokkiin.

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Toiminnan luonne, laajuus sekä valvontahistoria muodostavat lähtökohdan sille, kuinka merkittävä riski toimintaan liittyy, ja tähän perustuen arvioidaan elintarvikehuoneiston valvontatarve. Kun elintarviketurvallisuuteen vaikuttavat riskit kasvavat, kasvaa myös valvonnan tarve. Elintarvikealan toimijat vastaavat itse omasta toiminnastaan ja käsittelemiensä elintarvikkeiden turvallisuudesta. Virallisen valvonnan tehtävä on varmistaa, että lainsäädännön vaatimuksia noudatetaan ja että riskien hallintaan käytetään oikeita ja riittäviä menetelmiä. Mitä monimutkaisemmasta ja laajemmasta toiminnasta on kyse, sen enemmän toimintaan liittyy myös valvottavaa ja sitä tiheämmin välein virallisen valvonnan tulee tarkastaa edellä mainittuja asioita.

Tässä ohjeessa annetaan toiminnan luonteeseen ja laajuuteen perustuvat ohjeelliset tarkastustiheydet kolmessa riskiluokitustaulukossa (taulukot 1 ja 2: elintarvikelain 13 §:n mukaan ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja taulukko 3: elintarvikelain 13 §:n mukaan hyväksytyt elintarvikehuoneistot) sekä ohjeet valvontahistorian huomioimiseksi valvontatarpeen määrittämisessä. Taulukoiden antama ohjeellinen tarkastustiheys on lähtökohtainen toiminnasta johtuva tarkastustiheys, joka on arvioitu siten, että toiminnassa on kaikki pääosin kunnossa. Tätä lähtökohtaista tarkastustiheyttä voidaan laskea tietyissä tapauksissa ohjeen mukaisesti valvontahistoria tai kausiluonteisuus huomioiden (kohdat 2.4 ja 4).

2.1 Toiminnan luonteen vaikutus riskiluokitukseen

Toiminnan luonteeseen ja riskialttiuteen vaikuttavat tuotanto-olosuhteet ja tuotteisiin liittyvät vaaratekijät. Raat eläinperäiset elintarvikkeet sisältävät enemmän mikrobeja, myös patogeenejä, kuin riittävästi kypsennetyt. Jotkut elintarvikkeet säilyvät koostumuksensa vuoksi pitkään ilman erityisvaatimuksia säilytysolosuhteiden tai lämpötilojen suhteen, joidenkin elintarvikkeiden säilyvyys ja turvallisuus riippuu oleellisesti olosuhteista, mm. lämpötilahallinnasta. Pakkaamattomat elintarvikkeet kontaminoituvat helpommin kuin pakatut, ja raakojen ja sellaisenaan syötävien elintarvikkeiden käsitteleminen samoissa tiloissa aiheuttaa ristikontaminaation vaaran. Hyvillä toimintatavoilla estetään myös allergeenikontaminaatio elintarvikkeen valmistuspaikoissa ja varastoissa.

Tuotteisiin liittyviä vaaroja ovat myös esimerkiksi elintarvikkeiden mahdollisesti sisältämät vierasaineet tai lisäaineet, jotka eivät ole kyseisessä elintarvikkeessa sallittuja elintarvikkeiden puutteelliset ja/tai virheelliset tiedot sekä elintarvikkeiden harhaanjohtava markkinointi. Herkille kuluttajaryhmille, kuten lapsille, tarkoitettujen elintarvikkeiden tuotelainsäädännön noudattamisen varmistaminen on tärkeä osa riskiperusteista valvontaa.

Erityyppisiä toimintaan liittyviä ja riskiin vaikuttavia yleisesti tunnistettuja tekijöitä ovat mm.

- elintarvikkeen tyyppi (esim. koostumus, pilaantuvuus, riskialttius)
- elintarvikkeesta annettavat tiedot (esim. puutteelliset ja virheelliset tiedot sekä harhaanjohtaminen)
- toiminnan luonne (esim. alkutuotanto, valmistus, myynti, tarjoilu, varastointi, kuljetus)
- tuotantoon ja valmistukseen liittyvät tekijät (esim. kasvatus-, viljely- ja käsitteilymenetelmät, lämpötilanhallinta, kontaminaatiovaara, pakkaaminen, työkentelytavat)
- elintarvikkeiden valmistaminen riski- ja erityisryhmille: esim. päiväkotikäiset lapset, pitkäaikaissairaat, vanhukset, allergikot ja muut erityisryhmät

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Edellä mainitun kaltaiset, yleisessä tiedossa olevat tekijät voidaan valita sellaisiksi kriteereiksi, joiden perusteella arvioidaan toiminnan vaaran suuruutta ja jotka toimivat yhtenä riskiluokituksen perustana. Tällä periaatteella elintarvikehuoneistot voidaan sijoittaa eri kategorioihin sen perusteella, millaisia toimintoja siellä harjoitetaan ja millaisia elintarvikkeita käsitellään. Myös kotiin perustetun ilmoitetun elintarvikehuoneiston valvontatarve luokitellaan yllä mainittujen toiminnan riskiin liittyvien periaatteiden mukaan.

Liitteinä olevissa taulukoissa 2 ja 3 on jaoteltu sarakkeisiin erityyppisiä elintarvikehuoneistojen toimintoja (toiminnot 1-4) siten, että sarakkeissa vasemmalta oikealle toiminnan luonteesta seuraavat vaarat ja sitä kautta riski ja valvontatarve kasvavat.

2.2 Toiminnan laajuuden vaikutus riskiluokitukseen

Vaaran suuruuteen ja myös toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa olennaisesti toiminnan laajuus. Kun arvioidaan elintarvikehuoneiston kokonaisriskiä, toiminnan luonnetta ja laajuutta täytyy tutkia yhdessä. Suuren riskin elintarvike tai toiminta aiheuttaa suuren riskin kuluttajalle, mikäli elintarvikkeessa itsessään tai sen käsittelyssä on puutteita. Yhteiskunnallisesta ja kansanterveydellisestä näkökulmasta ja valvontaresurssien käyttöä ajatellen kokonaisriski on kuitenkin pienelle kuluttajajoukolla pienempi kuin suurelle kuluttajajoukolla, vaikka yksittäisen kuluttajan näkökulmasta riski onkin yhtä suuri. Tästä syystä kokonaisriskiä arvioitaessa täytyy toiminta suhteuttaa oikeaan kokoluokkaan ottaen tarvittaessa huomioon myös kohderyhmä.

Toiminnan laajuutta arvioitaessa ei voi tarkastella vain elintarvikehuoneiston ympärillä olevaa toimintasädettä (alueellinen vaikuttavuus), vaan tämän lisäksi on tarpeellista arvioida muitakin tekijöitä, kuten esimerkiksi asiakasmääriä, annosmääriä, käsiteltävien elintarvikkeiden määriä (kilot, litrat, lavapaikat) jne. Näiden perusteella voidaan jakaa saman tyyppinen toiminta (esimerkiksi elintarvikkeiden myynti) karkeisiin kokoluokkiin.

Koska toimintaa on hyvin monen kokoista, eikä kokoluokkia ole järkevää luoda kymmenittäin, kokoluokat joudutaan määrittämään melko laajoiksi. Tietyissä tilanteissa, kun kokoluokan määre ei ole tarkka (kuten esim. pinta-ala), ja kokoluokkaa määräävä tekijä voi vaihdella (kuten esim. annosmäärät, tuotannon kilomäärät jne.), riittää, että kokoluokka arvioidaan saatujen tietojen valossa keskimääräiseksi.

Elintarvikehuoneistojen kokoluokat toiminnoittain on esitetty liitteinä olevissa taulukoissa 2 ja 3 riveillä, joissa kokoluokka ja sen kautta riskit ja valvontatarve kasvavat ylhäältä alaspäin.

2.3 Useita eri riskiluokan toimintoja samassa elintarvikehuoneistossa

Valvontakohteeseen sijoitetaan sopivaan toimintasarakkeeseen (taulukot 1-3) toiminnan luonteen mukaan. Mikäli toimijalla on samassa elintarvikehuoneistossa (samassa valvontakohteessa) useita riskitasoltaan eritasoisia toimintoja (esim. valmistusta ja myyntiä), toimintasarake valitaan pääsääntöisesti suuririskisemmän osatoiminnan perusteella. Niissä tapauksissa, joissa suuririskistä osatoimintaa harjoitetaan vain pieniä määriä muuhun toimintaan nähden, elintarvikevalvontaviranomaisen tulee harkita tapauskohtaisesti, mihin toimintasarakkeeseen kokonaistoiminta sijoitetaan.

Kokoluokan vaikutusta riskiluokitukseen tulee arvioida silloin, kun elintarvikehuoneistossa harjoitetaan eri riskitason toimintoja. Vaikka pääsääntöisesti elintarvikehuoneis-

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

ton toimintasarake valitaan suuririskisemmän toiminnan mukaan (kasvattaa riskiluokkaa), toiminnan laajuus tulee huomioida riskiluokkaa päätettäessä kuitenkin siten, että suuremman riskin toiminta ja sen vähäisyys eivät voi johtaa pienempään riskiluokkaan, kuin laajemmasta mutta pienempiriskisemmästä toiminnasta seuraisi.

Käytännössä siis, kun elintarvikehuoneistossa on useamman riskitason toimintaa, täytyy tarkastella johtaako toiminta vai kokoluokka suurempaan riskiluokkaan ja suurempaan valvontatarpeeseen, ja toimia pääsääntöisesti sen mukaisesti.

2.4 Valvontahistoria

Vaarojen toteutumisen todennäköisyyteen vaikuttaa suuresti yksittäisen elintarvikehuoneiston oma toiminta; kuinka hyvin säädöksiä noudatetaan, onko omavalvontasuunnitelma riittävä toiminnan luonteeseen ja laajuuteen nähden ja kuinka hyvin sitä käytännössä toteutetaan, eli kuinka hyvin elintarvikehuoneiston oma riskienhallinta käytännössä toimii. Tätä kokonaisriskiin vaikuttavaa elintarvikehuoneisto- ja toimijakohtaista tekijää kuvaa valvontakohteen valvontahistoria. Valvontahistoria tulee arvioida aina elintarvikehuoneistokohtaisesti elintarvikehuoneiston valvontatuloksia tarkastelemalla.

Valvontahistoria on täysin elintarvikehuoneisto- ja toimijakohtainen. Valvontahistoria saattaa myös vaihdella saman toimijan kohdalla ajan mittaan: voi olla jaksoja, jolloin toiminta on hyvällä tasolla, mutta jossain vaiheessa tilanne voi muuttua. Toimijan muuttuessa, vaikka elintarvikehuoneiston toiminta ja nimi säilyvät ennallaan, on riskiluokitus tehtävä uudestaan valvontahistoria huomioiden (uuden toimijan osalta ei ole vielä valvontahistoriaa, eikä edellisen toimijan mahdollinen hyvä valvontahistoria tarkoita sitä, että uusi toimija toimisi välttämättä yhtä hyvin).

Elintarvikevalvontaviranomaisen tehtävä on tarkastuskäynnin ja muilla tarvittavilla valvonnan menetelmillä varmistaa, että toimija noudattaa säädösten vaatimuksia. Epäkohtia ja puutteita havaitessaan valvontaviranomainen antaa korjauskehotuksia ja määräaikoja tilanteen korjaamiseksi, ja valvoo näiden korjaavien toimenpiteiden suorittamista seurantatarkastuksilla. Puutteet toiminnassa lisäävät siis kohteeseen tehtävien tarkastusten kokonaismäärää. Toimijan hyvä riskienhallinta ja säädösten noudattaminen tulee kuitenkin myös huomioida valvonnan suunnittelussa.

Mikäli valvontahistoria (aikaisemmat valvonnan tulokset) osoittaa, että:

- toimija noudattaa säädöksiä ja ottaa huomioon valvontaviranomaisen ohjeet ja
- toimijalla on toimintaansa nähden riittävä ja toimiva omavalvontajärjestelmä, jolla toiminnan riskit pysyvät hallinnassa

voidaan todeta, että tällä toimijalla on vaarojen toteutumisen todennäköisyys pienempi kuin sellaisella saman alan ja kokoluokan toimijalla, jolla ei ole toimivaa omavalvontaa ja joka ei ole tietoinen säädöksistä tai ei noudata niitä.

Elintarvikehuoneistot saavat toiminnastaan arviointituloksen Oiva-valvontatietojen julkistamisjärjestelmän kautta. Näitä arviointituloksia voidaan käyttää perusteena arvioidessa, kuinka hyvin lainsäädännön vaatimuksia on noudatettu ja toiminnan riskejä hallittu.

Riskiluokitustaulukoiden mukaista suunnitelmallista tarkastustiheyttä lasketaan 50 % silloin, kun:

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

- taulukoiden antama suunnitelmallinen lähtökohtainen tarkastustiheys on kaksi tarkastusta vuodessa tai enemmän ja kuusi edellistä Oiva-raportin arviointitulosta on oivallista (A)

Mikäli suunnitelmallisia tarkastuksia on alle kaksi vuodessa, ei oivallinen valvontahistoria vähennä tarkastusten määrää.

Oiva-arviointituloksia käytetään valvontahistorian tarkastelussa kohdekohtaisesti sitä mukaa, kun niitä saadaan. Osalla niistä elintarvikehuoneistoista, joita tämä vähennys koskee, kuusi tarkastustulosta voi syntyä jo puolen vuoden aikana (jos 12 tarkastusta vuodessa). Osalla elintarvikehuoneistoja taas saattaa mennä kolme vuotta, ennen kuin suunniteltuja tarkastuksia on tehty kuusi kpl (jos kaksi tarkastusta / vuosi). Riippumatta siitä kuinka monta suunniteltua tarkastusta valvontakohteella on vuosittain, valvontahistorian vaikutus huomioidaan vasta siinä vaiheessa, kun kohteella on olemassa kuusi Oiva-arviointitulosta.

Vuosittaista tarkastussuunnitelmaa tehdessä tarkistetaan onko kohteella olemassa kuutta Oiva-arviointitulosta ja mitkä niiden tulokset ovat. Yksikin B, C tai D arviointitulos kuudessa edellisessä tarkastuksessa aiheuttaa sen, ettei taulukoiden antamaa tarkastustiheyttä lasketa.

Tällä tavoin valvontamäärän laskeminen voidaan toteuttaa aiempaa yhdenmukaisemmalla ja läpinäkyvämmällä tavalla.

2.5 Uusintatarkastukset ja muut suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset

Tämän ohjeen liitetaulukoiden antamien lähtökohtaisten tarkastusten määrän lisäksi tarkastusten kokonaismäärää kasvattavat mahdolliset kohteeseen tehtävät uusintatarkastukset. Uusintatarkastuksia tehdään, jos toiminnassa havaitaan epäkohtia tai puutteita. Taulukoiden antamat ohjeelliset tarkastustiheydet eivät sisällä uusintatarkastuksia. Ne eivät myöskään sisällä esimerkiksi ruokamyrkytyksiin tms. liittyviä tarkastuksia ja selvityksiä, jotka eivät kuulu elintarvikehuoneistokohtaisen suunnitelmallisen, säännöllisen valvonnan piiriin. Valvonnan suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös muusta lainsäädännöstä ja muista syistä tuleva valvontatarve.

3 Vähäriskinen elintarvikealan toiminta

Tässä ohjeessa vähäriskisellä toiminnalla tarkoitetaan sellaista elintarvikealan toimintaa, joka ei lisää elintarvikkeeseen liittyvää mikrobiologista, kemiallista tai fysikaalista riskiä. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi myynti, varastointi ja säilytys, joka ei edellytä lämpötilahallintaa, tai vähäriskisten elintarvikkeiden tarjoilu. Toisaalta, jos näihin toimintoihin liittyy esimerkiksi toimijan omaa tuontia (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista), valmistusta tai valmistuttamista, toimintaa ei suoraan voi katsoa vähäriskiseksi. Vähäriskiseksi voidaan luokitella myös hyvin harvoin tai erittäin pienessä mittakaavassa tapahtuva toiminta.

3.1 Riskiluokka 0

Osa elintarvikealan toiminnasta voi olla käytännössä jopa niin vähäriskistä, ettei säännöllisiin, tietyin aikavälein tapahtuviin tarkastuskäynteihin ole tarpeellista käyttää valvontaresursseja (riskiluokka 0). Tällöin säännöllistä suunnitelmallista valvontaa ei siis suoriteta, vaan tällaiset elintarvikehuoneistot kirjataan ilmoitusvelvollisuuden pe-

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

rusteella valvontakohdejärjestelmään ja niihin tehdään aloittamisen yhteydessä tarkastus. Tämän jälkeen tarkastuksia tehdään kohteeseen erillisinä tarkastuksina, jos sellaiseen on jotain erityistä syytä, kuten esimerkiksi asiakasvalitus, ruokamyrkytysepäily, epäily lainsäädännön vastaisuudesta tai muusta elintarviketurvallisuutta heikentävästä seikasta. Hyväntekeväisyysjärjestöt, jotka harjoittavat ruoka-aputoimintaa ja käsittelevät helposti pilaantuvia elintarvikkeita, tekevät toiminnastaan elintarvikehuoneistoilmoituksen. Ilmoituksen perusteella ei kuitenkaan tehdä ensimmäistä tarkastusta. Jos tällaisessa kohteessa kuitenkin ilmenee jatkuvia epäkohtia, kohde tulisi siirtää säännöllisen valvonnan piiriin. Kun valvontaviranomainen on vakuuttunut siitä, että toiminta on vaatimustenmukaista, kohde voi palautua jälleen säännöllisen valvonnan ulkopuolelle.

Esimerkkejä tällaisesta kokonaisuudeltaan vähäriskisestä toiminnasta, joka ei edellytä säännöllistä suunnitelmallista valvontaa on esitetty taulukossa 1.

4 Vain osan vuotta toimivat elintarvikehuoneistot

Elintarvikehuoneiston katsotaan olevan jatkuvasti toiminnassa, kun se on toiminnassa yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta kerrallaan. Tällöin huoneiston tarkastustiheys määritetään tämän ohjeen riskiluokitustaulukoiden mukaisesti.

Jos elintarvikehuoneisto toimii vain osa vuotta eli enintään kuusi kuukautta yhtäjaksoisesti, tarkastustiheyttä voidaan laskea. Esimerkiksi elintarvikehuoneisto, joka on toiminnassa huhtikuun 1. ja syyskuun 30. päivän välisenä aikana, on toiminnassa enintään kuusi kuukautta, jos toiminta on muuna aikana keskeytetty.

Jos tarkastustiheyksiä lasketaan kausiluontoisuudesta johtuen, on huomioitava, että hyväksytyt elintarvikehuoneistot on tarkastettava vähintään kerran vuodessa ja ilmoitetut elintarvikehuoneistot vähintään kerran kolmessa vuodessa myös siinä tapauksessa että ne toimivat vain osan vuotta. Siten, jos hyväksytty elintarvikehuoneisto on toiminnassa yhtäjaksoisesti enintään kuusi kuukautta, tarkastustiheyttä vähennetään 50 prosenttia tämän ohjeen riskiluokitustaulukoissa annetuista suosituksista, kun alkuperäinen tarkastusmäärä on vähintään kaksi tarkastusta vuosittain. Vastaavasti ilmoitetun elintarvikehuoneiston tarkastustiheyttä voidaan vähentää 50 prosenttia vain, kun sen suositeltu tarkastustiheys taulukoiden mukaan on vähintään yksi tarkastus vuosittain.

Jos elintarvikehuoneisto toimii kausiluontoisesti tai satunnaisesti, ja on toiminnassa vuoden aikana yhteensä alle kolme kuukautta (90 päivää), se tarkastetaan taulukoista riippumatta kerran kolmessa vuodessa (ilmoitetut elintarvikehuoneistot) tai kerran vuodessa (hyväksytyt elintarvikehuoneistot).

5 Teurastamot, pienteurastamot, poroteurastamot ja riistan käsittelylaitokset

Teurastamoa valvotaan vähintään kerran viikossa tai viikon aikana useampana kertana, yhteensä noin 3-5 tuntia viikossa. Jos teurastamon viikoittainen toiminta on vähäistä, 1-2 teurastuspäivää viikossa, valvontatiheyttä voidaan alentaa 50 %. Pienteurastamon valvontatiheyttä määriteltäessä otetaan huomioon teurastusmäärä. Pienteurastamoa valvotaan 2-4 kertaa vuodessa eli valvontaan käytetään 6-20 tuntia vuodessa. Jos pienteurastamo toimii harvemmin kuin kerran kuukaudessa, valvontatiheyttä voidaan alentaa 50 %

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

Poroteurastamoja ja riistan käsittelylaitosta, joka toimii alle kuusi kuukautta vuodesta, valvotaan teurastusmäärä huomioon ottaen 1-2 kertaa vuoden jakson aikana, jolloin sovelletaan 50 % alennusta valvontatiheydessä.

Jos teurastamon, pienteurastamon, poroteurastamon tai riistan käsittelylaitoksen yhteydessä on muu liha-alan laitos, tämän valvontaan sovelletaan taulukossa olevia liha-alan laitoksia koskevia suosituksia.

Koska teurastamoissa ja niiden yhteydessä olevissa laitoksissa valvoja on pääsääntöisesti läsnä koko tuotannon ajan, valvontaan käytetty aika on oleellisempi kuin valvontakertojen lukumäärä.

6 Pakkaus- ja muu elintarvikekontaktimateriaali-alan toiminta

Viranomaisen on valvonnan yleisten periaatteiden mukaan valvottava myös, että sen toimialueella valmistetut tai markkinoille tuodut elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvat materiaalit ja tarvikkeet (esim. elintarvikepakkaukset, -materiaalit, -valmistuslaitteet ja vastaavat tarvikkeet) ovat vaatimustenmukaisia. Näitä koskevien toimintojen (esim. valmistus, jalostus, tuonti [sisämarkkina- ja/tai 3.maa] ja tukku-myynti) valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin tämän ohjeen periaatteita, kuitenkin niin, että riskiin vaikuttavana tekijänä otetaan huomioon vain toiminnan laajuus. Laajuutta kuvaava tieto kuuluu toiminnasta tehtävän ilmoituksen perustietoihin: pieni tai keskisuuri kansallinen, suuri kansallinen taikka erittäin suuri kansallinen tai kansainvälinen toiminta. Tarkastustuloksia ei julkisteta Oiva-järjestelmässä.

7 Tarkastukseen käytettävä aika

Ohjeen liitteinä olevissa riskiluokitustaulukoissa on annettu ohjeelliset vuosittaiset tarkastustiheydet kullekin riskiluokalle. Tarkastukseen kuluu sitä vähemmän aikaa mitä yksinkertaisemmasta ja pienimuotoisemmasta toiminnasta on kysymys. Tarkastusaikaa tarvitaan enemmän, kun toiminnan monimuotoisuus ja kokoluokka kasvavat. Samalla myös tarkastusmäärät kasvavat, ja tiheämmät tarkastukset kompensoivat tarkastusaikaa, eikä yli neljän tunnin tarkastuksia ole yleensä syytä suunnitelmallisesti tehdä. Poikkeuksena ovat sellaiset huoneistot riskiluokasta viisi lähtien, joissa on eri riskiluokan toimintoja sellaisina selvinä kokonaisuuksina, että voidaan ajatella saman katon alla toimivan useampi eri elintarvikehuoneisto. Tällaisia tilanteita voi olla esimerkiksi silloin, kun samassa yhteydessä sijaitsee lihanleikkaamo ja lihavalmistelaitos, jotka voisivat teoriassa olla omia huoneistojaan (leikkaamo voisi olla oma valvontakohteensa ja lihavalmistelaitos omansa). Näissä tapauksissa tarkastusaikasuositukseen voidaan lisätä kaksi tuntia/tarkastus.

Ohjeelliset tarkastusajat eri riskiluokille:

- riskiluokka 1: tarkastusaika 1-2 h / tarkastus
- riskiluokat 2 - 4: tarkastusaika 2-3 h / tarkastus
- riskiluokat 5 ->: tarkastusaika 3-4 h / tarkastus (tai 5-6 h, mikäli selkeitä eriytettyjä eri riskitason toimintoja, jotka vastaavat toiminnaltaan ja laajuudeltaan sitä, että valvonnassa olisi kaksi erillistä elintarvikehuoneistoa)

Ohjeelliseen tarkastusaikaan sisältyy:

- tarkastuksen etukäteissuunnittelu (edelliset tarkastusraportit, tarkastettavien asiakokonaisuuksien ja asioiden valinta)
- paikanpäällä tapahtuva suunnitelman mukainen tarkastus
- yleinen tarkastukseen ja havaintoihin liittyvä neuvonta/ohjaus

Elintarviketurvallisuus

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen

- mahdollisesti muuttuneisiin säädöksiin tai ohjeisiin liittyvä tiedottaminen/neuvonta
- tarkastusraportin kirjoittaminen

Ohjeelliseen tarkastusaikaan ei sisälly:

- tarkastusmatkoihin käytetty aika
- yksityiskohtaisempi neuvonta toiminnan aloittamiseen, järjestämiseen tai sen muuttamiseen liittyen
- epäkohtien korjaamisen ohjaaminen (muutoin kuin yleisellä tasolla)
- se aika, jolloin tarkastaja perehtyy lainsäädäntöön, ohjeisiin ja oppaisiin
- se aika, jolloin kohteen uusi tarkastaja perehtyy yrityksen toimintaan

Ohjeellinen tarkastusaika perustuu siihen, että kohteesta annetut tiedot pitävät paikkansa eikä tarkastuksella tule esiin mitään ylimääräistä selvittävää, tai havaita sellaisia puutteita toiminnassa, jotka edellyttävät aikaa vievää lisäselvittelyä. Myös tarkastusten tekeminen otosmaisesti vähentää tarkastukseen käytettävää aikaa (esim. kaikkien tilojen puhtautta tai kaikkien kylmälaitteiden lämpötiloja ei tarkasteta samalla kertaa tai pakkausmerkintätarkastus kohdistetaan muutamaan tuotteeseen).

Tarkastusaika voi poiketa ohjeellisesta tarkastusajasta esimerkiksi, mikäli tarkastettavassa kohteessa ei löydy tarvittavia asiakirjoja ja niiden etsintä vie aikaa, tarkastuksessa läsnä olevat henkilöt eivät osaa selvittää omavalvonnan toteuttamista tarkastajalle ja käytäntöjen selvittäminen vie aikaa, toimija tarvitsee neuvontaa, tai toiminnassa on muita sellaisia epäkohtia tai puutteita, jotka edellyttävät tarkastajalta aikaa vievää lisätyötä. Myös kielellisten haasteiden vuoksi tarkastukseen voi kulua aikaa enemmän.

Liitteet:

Taulukko 1 Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja ohjeellinen elintarvikelainsäädännön mukainen tarkastustiheyssuositus ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa, joihin ei tehdä suunnitelmallisia tarkastuksia (riskiluokka 0).

Taulukko 2 Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja ohjeellinen elintarvikelainsäädännön mukainen tarkastustiheyssuositus ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa.

Taulukko 3 Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja ohjeellinen elintarvikelainsäädännön mukainen tarkastustiheyssuositus hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa

Taulukko 1

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja ohjeellinen elintarvikelainsäädännön mukainen tarkastustiheyssuositus ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa, joihin ei tehdä suunnitelmallisia tarkastuksia (riskiluokka 0).

RISKILUOKKA 0	TARKASTUKSET
<p>Apteekkien elintarvikemyynti</p> <ul style="list-style-type: none"> ei omaa valmistusta, valmistuttamista, tuontia (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) tai markkinointia <p>Kuntosalien, optikkoliikkeiden, ja muiden vastaavien toimijoiden pienimuotoinen elintarvikemyynti (muuta kuin kahvitarjoiluun verrattavaa)</p> <ul style="list-style-type: none"> ei omaa valmistusta, valmistuttamista, tuontia (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) tai markkinointia <p>Pienimuotoinen elintarvikkeiden myynti ja tarjoilu juomatarjoiluun yhteydessä (esim. pubit)</p> <ul style="list-style-type: none"> erilaiset napostelutuotteet (sipsejä, pähkinöitä), jotka eivät edellytä kylmäsäilytystä, kuumennusta tai muuta valmistusta 	<p>Elintarvikehuoneistoilmoituksen vastaanottamisen jälkeen <u>tehdään</u> ensimmäinen tarkastus. Muita tarkastuksia voidaan tehdä esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> ruokamyrkytys epäilyn perusteella elintarvikelainsäädännön vastaisuuden tai muun epäilyn perusteella toiminta ei vastaa ilmoitettua (arvioitava onko oikeassa toimintaluokassa, kuuluuko riskiluokkaan 0?) <p><i>Jos toiminnassa on toistuvia epäkohtia, kohde voidaan siirtää säännöllisen valvonnan piiriin.</i></p>
<p>Lämpötilasäätelämätön kuljetus (pois lukien säiliökuljetukset), jos toimijalla kuljetusvälineitä korkeintaan 10</p> <p>Hyväntekeväisyysjärjestöjen toiminta</p>	<p>Elintarvikehuoneistoilmoituksen vastaanottamisen yhteydessä <u>ei tehdä</u> ensimmäistä tarkastusta. Muita tarkastuksia voidaan tehdä esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> ruokamyrkytys epäilyn perusteella elintarvikelainsäädännön vastaisuuden tai muun epäilyn perusteella toiminta ei vastaa ilmoitettua (arvioitava onko oikeassa toimintaluokassa, kuuluuko riskiluokkaan 0?) <p><i>Jos toiminnassa on toistuvia epäkohtia, kohde voidaan siirtää säännöllisen valvonnan piiriin.</i></p>

Taulukko 2 Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja ohjeellinen elintarvikelainsäädännön mukainen tarkastustiheysuusitus ilmoitetuissa elintarvikehuoneistoissa.

Taulukko 2 MYYNТИ	TOIMINTA 1 Elintarvikkeiden myynti ml. etämyynti - Ei kylmäsäilytystä vaativia elintarvikkeita (pl. pakattu jäätelö) - Voi olla pakatun jäätelön myyntiä - Voi olla valmistajan valmiiksi pakkaamia elintarvikkeita tai irtotuotteita (esim. leipä, hedelmät, vihannekset, irtokarkit tms.)	TOIMINTA 2 Elintarvikkeiden myynti ml. etämyynti - Kylmäsäilytystä vaativia pakattuja elintarvikkeita	TOIMINTA 3 Elintarvikkeiden myynti ml. etämyynti Muun elintarvikkeiden myynnin ohessa: - Pakkaamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelyä (esim. sivutus, fileointi, paloittelu, marinointi) ja/tai valmistusta (esim. kypsennys, kuumennus, savustus, salaattien valmistus tms.) palvelumyynnissä, ns. salaattibaarimyynti - Myynnin yhteydessä pakkaamattomien elintarvikkeiden ilmoittamiseen olevan gluteenittomia tai soveltuvan allergia-ruokavalioon - Omaa markkinointia, jossa käytetään väitteitä
KOKOLUOKKA 1 • Myymälät < 200m ² (esim. lähikaupat, kioskit) • Rahtivalmistus kuluttajien omista eläimistä saatavista elintarvikkeista	RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi	RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi	RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi
KOKOLUOKKA 2 • Myymälät 200m ² – 1000m ² (esim. marketit / tavaratalot)	RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi	RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi
KOKOLUOKKA 3 • Myymälät > 1000m ² (esim. super- / hypermarketit)	RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi

Taulukko 2 TARJOILU	TOIMINTA 1	TOIMINTA 2	TOIMINTA 3	TOIMINTA 4
<p>Tarjoilu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ei helposti pilaantuviin elintarvikkeiden käsittelyä - Helposti pilaantuviin elintarvikkeiden vitriinimyynti mahdollista - Raakapakasteleipomotuotteiden (esim. riisipiirakat, pastejat, pullatuotteet) paistaminen tarjolle voi olla osa toimintaa - Pakatun jäätelön myynti voi olla osa toimintaa - Valmiiden elintarvikkeiden (esim. hot dog, panini, lihapiirakka) kuumennus asiakkaalle voi olla osa toimintaa - Ei ruoanvalmistusta <p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pienimuotoinen kahvila toiminta • pienimuotoinen kioskitoiminta 	<p>Tarjoilu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Helposti pilaantuva elintarvikkeista vain valmiiksi prosessoitujen (valmiiksi kypsennetty, kuten grillimakkarat, nakit jne., tai valmistettu ja pakastettu odottamaan kypsennystä, kuten jauhelihapihvi) elintarvikkeiden käsittely - Leipien täyttäminen, salaattien koostaminen tms. <p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • pizzeriat, jossa pizzaa ja salaattia • nakkikioskit • pikaruokaravintolat • salaatti- ja voileipätarjoilupaidat • jäätelökioskit, joissa irtojäätelöä <p>Suurtaalous: tarjoilukeittiöt</p> <ul style="list-style-type: none"> • ei omaa ruoanvalmistusta • valmiiksi kypsennetyn ruoan kuumentaminen • vähäinen aamu- tai välipalan valmistus, kuten leipien koostaminen, puuron ja perunoiden keittäminen, kiisselin valmistaminen ym. voi olla osa toimintaa 	<p>Tarjoilu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raakojen, helposti pilaantuviin elintarvikkeiden käsittely (valmistus alusta asti) - Aterioiden ilmoitetaan olevan gluteenittomia tai soveltuvaan allergiaruokavaliioon <p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ruokaravintolat • ruokalait, joissa ruoanvalmistusta (esim. kypsennys, savustus, salaattien valmistus tms.) • pitopalvelu • pizzeriat, joissa laajempaa ruoanvalmistusta <p>Suurtaalous: laitospöytä- ja -annoksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • valmistetaan ruokaa ja -annoksia • ruokaa ei valmisteta riskiryhmille 	<p>Tarjoilu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Riskiryhmille (päiväkotikäiset lapset, vanhukset, sairaalapotiilaat ym.) ruokaa valmistavat elintarvikkeiden valmistajat (ei tarjoilukeittiötoimintaa, jossa vain väliaikaisesti aamu- tai välipalan valmistusta) 	
<p>KOKOLUOKKA 1 Tarjoilu < 6 as. paikkaa TAI < 50 annosta/vrk Suurtaalous < 500 annosta/vrk</p>	<p>RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi</p>
<p>KOKOLUOKKA 2 Tarjoilu 6 - 150 as. paikkaa TAI 50 - 500 annosta/vrk Suurtaalous 500 - 2000 annosta/vrk</p>	<p>RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi</p>
<p>KOKOLUOKKA 3 Tarjoilu > 150 as. paikkaa TAI > 500 annosta/vrk (annos määräävä tekijä) Suurtaalous > 2000 annosta/vrk</p>	<p>RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 5 3 tark./vuosi</p>

Taulukko 2	TOIMINTA 1	TOIMINTA 2	TOIMINTA 3	TOIMINTA 4
TEOLLINEN VALMISTUS Teollinen valmistus - Raaka-aineet tai valmiit tuotteet eivät edellytä lämpötilahallintaa - Tuotteiden koostumus tai pakkausmerkinnät eivät edellytä erityisosaamista (suppea tuotevalikoima) Esim. <ul style="list-style-type: none"> • kasvisten pakkaaminen 	Teollinen valmistus - Raaka-aineet tai valmiit tuotteet eivät edellytä lämpötilahallintaa - Pakastaminen - Tuotteiden koostumus tai pakkausmerkinnät eivät edellytä erityisosaamista (laaja tuotevalikoima) Esim. <ul style="list-style-type: none"> • mylytoiminta • kahvinpaahito • marjojen pakastaminen 	Teollinen valmistus - Heiposti pilaantuvien elintarvikkeiden valmistus (edellyttää lämpötilahallintaa) - Gluteinittomien elintarvikkeiden valmistus - Allergeenejä sisältävien tuotteiden valmistus (ristikonaminaatiovaara) - Sellaisten elintarvikkeiden valmistus, joiden koostumus ja pakkausmerkintöjen hallinta ja valvonta vaatii erityisosaamista (esim. lisääntynyt elintarvikkeiden valmistus, vitamiinien käyttö, savustaminen, vitamiinilla tai kivennäisaineilla täydentäminen, ravintoisten valmistus) Esim. <ul style="list-style-type: none"> • kasvisten pilkkominen, raasteiden valmistus • pakastevihannesten valmistus • hillojen valmistus • jäätelön valmistus • einesten valmistus (esim. pinaattiletut, pizzat, majoneesipohjaiset salaattit) • konditoriatuotteiden valmistus 	Teollinen valmistus - Sellaisenaan syötävien kuumentamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden valmistus (esim. salaattit, vohleivat) - Valmistusprosessi edellyttää erityisosaamista (esim. täysissäilykkeiden valmistus, kylmäsavustus) - Erityisryhmille tarkoitettujen elintarvikkeiden valmistus (lastenruoat, äidinmaidonkorvikkeet, vieroitusvalmistet, laihdutusvalmistet, ruokavalionkorvikkeet, kliiniset ravintovalmistet)	
KOKOLUOKKA 1 Teollinen tuotanto < 1 milj. litraa / < 10 000 kg	RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi	RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi	RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi
KOKOLUOKKA 2 Teollinen tuotanto 1 - 10 milj. litraa / 10 000 – 100 000. kg	RISKILUOKKA 1 0,35 tark./vuosi	RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi
KOKOLUOKKA 3 Teollinen tuotanto 10 - 100 milj. litraa / > 100 000 -1 milj. kg	RISKILUOKKA 2 0,5 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi	RISKILUOKKA 5 3 tark./vuosi
KOKOLUOKKA 4 Teollinen tuotanto > 100 milj. litraa / > 1 milj. kg	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 5 3 tark./vuosi	RISKILUOKKA 6 4 tark./vuosi

Taulukko 2	TOIMINTA 1	TOIMINTA 2	TOIMINTA 3	TOIMINTA 4
<p>MUUT TOIMIJAT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elintarvikkeiden varastointi ja kuljetus - Elintarvikkeiden tuonti (sisämarkkinat ja 3. maa) - Pakkaus- ja muu kontaktimateriaalialan toiminta - Laitosmainen toiminta - Ilmoitettavissa elintarvikkehuoneistoissa 	<p>Elintarvikkeiden varastointi ja kuljetus</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaikki, missä toiminta peittää varastointia tai kuljetusta, ellei muu toiminta nosta toimintaan 2, 3, tai 4 <p><i>Huom!</i> Jos elintarvikkeidenkuljetus ei edellytä kylmäkuljetusta ja elintarvikkeet kuljetetaan kuormatilassa, vain yli 10 kuljetusajoneuvon toimijat tarkastetaan taulukon 2 mukaisesti (koluokka 1 = riskiluokka 1).</p> <p>Jos elintarvikkeiden kuljetus edellyttää lämpötilasääteilyä tai elintarvikkeet kuljetetaan säiliöautossa, tarkastetaan taulukon 2 mukaisesti (koluokat 1-3 ja riskiluokat 1-2).</p>	<p>Elintarvikkeiden tuonti (sisämarkkinoilta ja kolmansista maista)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maahantuonti toimintatyyppistä riippumatta (varastointi, myynti, tarjoilu tms.), ellei muu toiminta nosta toimintaan 3 tai 4 <p>Pakkaus- ja muu kontaktimateriaalialan toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaikkien materiaalien ja tarvikkeiden valmistus, jalostus, tuonti (sisämarkkina ja/tai 3.maa) ja tukkumyynti 	<p>Elintarvikkeiden tuonti (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sellaisten elintarvikkeiden (ml. ravintolisät) tuonti, joiden koostumus ja pakkausmerkintöjen hallinta ja valvonta vaatii erityisosaamista <p>Ilmoitettavassa elintarvikkehuoneistossa tapahtuva laitosten toiminta (1258/2011 4§)</p>	<p>Elintarvikkeiden tuonti (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erityisryhmille tarkoitettujen elintarvikkeiden tuonti (lastenruoat, äidinmaidonkorvikkeet, vieroitusvalmisteet, laihdutusvalmisteet, ruokavalionkorvikkeet, kliniset ravintovalmisteet)

Liite 2 Eviran ohje 10503/2

Taulukko 2	TOIMINTA 1	TOIMINTA 2	TOIMINTA 3	TOIMINTA 4
<p>KOKOLUOKKA 1</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kuljetus (säiliöautokuljetus tai lämpötilasäädely kuljetus) 1 kuljetusväline -Kuljetus (ei lämpötilasäädely) > 10 kuljetusvälinettä -Varastointi < 1000 m² (elintarvikkeiden varastointipinta-ala) -Maahantuonti (EU, 3. maat) vähäistä -Pieni tai keski suuri kansallinen elintarvikekontaktimateriaalialan toiminta -Siipikarjan teurastus tilalla, myynti enintään 10 000 kg -Kanin teurastus tilalla, myynti enintään 5 000 kpl -Lahitvajat (luonnonvarainen riista) 	<p>RISKILUOKKA 1</p> <p>0,35 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 1</p> <p>0,35 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 2</p> <p>0,5 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 3</p> <p>1 tark./vuosi</p>
<p>KOKOLUOKKA 2</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kuljetus (säiliöautokuljetus tai lämpötilasäädely) 2 - 10 kuljetusvälinettä - Varastointi 1000 – 10 000m² (elintarvikkeiden varastointipinta-ala) -Maahantuonti (EU, 3. maat) keski-suurta -Suuri kansallinen elintarvikekontaktimateriaalialan toiminta, tuontia ja vientiä <ul style="list-style-type: none"> • Siipikarjan teurastus tilalla, myynti 10 001-40 000 kg • Kanin teurastus tilalla, myynti 5 001 kpl – 20 000 kpl 	<p>RISKILUOKKA 1</p> <p>0,35 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 2</p> <p>0,5 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 3</p> <p>1 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 4</p> <p>2 tark./vuosi</p>
<p>KOKOLUOKKA 3</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kuljetus (säiliöautokuljetus tai lämpötilasäädely) > 10 kuljetusvälinettä -Varastointi > 10 000m² elintarvikkeiden varastointipinta-ala -Maahantuonti (EU, 3. maat) suurta -Erittäin suuri kansallinen tai kansainvälinen elintarvikekontaktimateriaalialan toiminta, tuontia ja vientiä 	<p>RISKILUOKKA 2</p> <p>0,5 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 3</p> <p>1 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 4</p> <p>2 tark./vuosi</p>	<p>RISKILUOKKA 5</p> <p>3 tark./vuosi</p>

Taulukko 3

Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja ohjeellinen elintarvikelainsäädännön mukainen tarkastustiheysuusitus hyväksytyissä elintarvikehuoneistoissa

	TOIMINTA 1	TOIMINTA 2	TOIMINTA 3	TOIMINTA 4
<p>Liha-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakastaminen • suolien ja mahalaukkujen käsittely <p>Kala-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • pakastaminen • kalan lajittelu <p>Muna-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • munien pakkaaminen • Poikkeusalueen munapakkaamon tarkastustiheys kerran kahdessa vuodessa <p>Maitoala²⁾</p> <ul style="list-style-type: none"> • maitotuotteiden valmistus, maitopohjaiset raaka-aineet (esim. juuston paloittelu, jäätelön valmistus, ei raakamaidon vastaanottoa) <p>Varastolaitos¹⁾</p>	<p>Liha-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • leikkaaminen • jauhaminen • raakalihavalmisteiden valmistus • mekaanisesti erotetun lihan valmistus <p>Kala-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • perkaaminen • fileointi • paloittelu • mekaaninen lihan talteenotto <p>Muna-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • munatuotteiden valmistus <p>Maitoala²⁾</p> <ul style="list-style-type: none"> • maitotuotteiden valmistus raakamaidosta (raakamaidon vastaanotto) 	<p>Liha-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • lihavalmisteiden valmistus • teurastaminen (teurastamo, pienteurastamo¹⁾, poroteurastamo¹⁾, riistan käsittelylaitos¹⁾) <p>Kala-ala</p> <ul style="list-style-type: none"> • jalostettujen kalastustuotteiden valmistus 	<p>Kylmäsavukalan tai graavikalan vakuumpakkaaminen</p> <p>Täyssäilykkeiden valmistus</p>	

	TOIMINTA 1	TOIMINTA 2	TOIMINTA 3	TOIMINTA 4
KOKOLUOKKA 1	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 3 1 tark./vuosi	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi	RISKILUOKKA 5 3 tark./vuosi
<ul style="list-style-type: none"> liha-ala, kala-ala, muna-ala, tuotanto < 10 000 kg/vuosi 				
KOKOLUOKKA 2	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi	RISKILUOKKA 6 4 tark./vuosi	RISKILUOKKA 7 6 tark./vuosi
<ul style="list-style-type: none"> liha-ala, kala-ala tuotanto 10-100 000 kg/vuosi muna-ala tuotanto 10 000 – 10 milj. kg/vuosi maitoala, vastaanotetun raakamaidon määrä < 500 000 kg/vuosi maitoala, tuotanto < 100 000 kg/vuosi 				
KOKOLUOKKA 3	RISKILUOKKA 4 2 tark./vuosi	RISKILUOKKA 6 4 tark./vuosi	RISKILUOKKA 7 6 tark./vuosi	RISKILUOKKA 8 8 tark./vuosi
<ul style="list-style-type: none"> liha-ala, kala-ala tuotanto 100 000 – 1 milj. kg/vuosi muna-ala tuotanto > 10 milj. kg/vuosi maitoala, vastaanotetun raakamaidon määrä 500 000 – 2 milj. kg/vuosi 				
KOKOLUOKKA 4	RISKILUOKKA 6 4 tark./vuosi	RISKILUOKKA 7 6 tark./vuosi	RISKILUOKKA 8 8 tark./vuosi	RISKILUOKKA 9 10 tark./vuosi
<ul style="list-style-type: none"> liha-ala, kala-ala tuotanto 1 – 10 milj. kg/vuosi maitoala, vastaanotetun raakamaidon määrä > 2 milj. kg/vuosi maitoala, tuotanto > 100 000 kg/vuosi 				
KOKOLUOKKA 5	RISKILUOKKA 6 4 tark./vuosi	RISKILUOKKA 8 8 tark./vuosi	RISKILUOKKA 9 10 tark./vuosi	RISKILUOKKA 10 12 tark./vuosi
<ul style="list-style-type: none"> liha-ala, kala-ala tuotanto >10 milj. kg/vuosi 				
PIENTEURASTAMO				
			2 - 4 tark./vuosi n. 3 – 5 h/kerta	
TEURASTAMO			3-5 h/viikko	

1) Käyntimäärä enintään 4 kertaa vuodessa

2) Maitoalan toimintaluokka valitaan suurinriskisimpien tuotteiden mukaan (raakamaito tai muu valmistus), mikäli valmistusta on toimintaluokissa 1 ja 2

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3, 00790 Helsinki
Puhelin 029 530 0400 • Faksi 029 530 4350
www.evira.fi

